

Ya Mangêd ya Habi tungkol kan Apo Jesu-Cristo ya inhulat ni apostol Mateo

Paunan habi

Di ha inhulat ni apostol Mateo ay an-ipamwang na ya hi Apo Jesu-Cristo ay pinili ni Apo Namalyari hên mag-in habaytoy Mámiligtas, ya mamaala, ya impangako na kanlan Israelita hên haton lagi. Napaidi ya hi Apo Jesu-Cristo ha bansan Israel. Êmbayro man, ya nakahulat di ay para ha balang miha, alwan bêngat para kanlan Israelita.

Di ha hinulat ni apostol Mateo ay mabáha ya tungkol ha pangianak kan Panginoon Jesus, ya pamawtismo kana, haka ya pamanukso kana. Mabáha êt di ya tungkol ha pamaalíh na hên hakit la bayro ha probinsyan Galilea. Nakahulat êt di ya tungkol ha pamanoro na ha probinsyan Galilea, haka ha kaatag ya logal hên angga ha hiyay nilumatêng ha balayan Jerusalem. Nakahulat êt di ya nalyari ha tawlin parominggo hên biyay na di ha luta, ya pangamatsi na ha koros, haka ya pangabiyay nan oman.

Mabáha êt di ya humonol: (1) Ya toro ni Panginoon Jesus ha tawgtug (kapitolo 5-7). (2) Ya utoh na ha labinloway tagahonol na (kapitolo 10). (3) Ya alimbawa tungkol ha pamanlokop ni Apo Namalyari (kapitolo 13). (4) Ya toro hên tungkol ha labay habiêh hên mag-in tagahonol na (kapitolo 18). (5) Ya toro hên tungkol ha kaanggaan hên panaon amêhên, haka ya pamanlumátêng hên pamanlokop ni Apo Namalyari (kapitolo 24-25).

Bayrin bêngat ha hulat ni apostol Mateo, ay mabáha ya tungkol ha mangatalino yalalaki, ya ubat ha marayo ya naniraw ha Betlehem, haka ya tungkol ha pammita ni apostol Pedro ha lanêm. Êmbayro êt, bayrin bêngat mabáha ya tungkol ha pamayad hên buwih hên Templo ya atsi ha bêbêy hên kênan lanêm. Bayrin bêngat mabáha ya alimbawa tungkol kanlan nag-obra ha ubasan, haka ya alimbawa tungkol ha loway anak ya in-utoh hên mag-obra. Haka bayrin bêngat mabáha ya alimbawa ya tungkol ha kaluto hên kasálan hên anak hên mihay ari,

haka ya alimbawa ya tungkol ha mapoy dalaga ya nanupa ha mihay lalaki ya an-ikasal.

Kabooan hên pinakalaman

Listahan hên ninuno haka pamianak kan Apo Jesu-Cristo *1:1–2:23*

Ya pamanoro ni Juan Bautista *3:1-12*

Ya pamawtismo haka ya pamanukso kan Panginoon Jesus *3:13–4:11*

Ya pamanoro ni Panginoon Jesus ha probinsyan Galilea *4:12–18:35*

Ya pamanoro ni Panginoon Jesus ha kaatag ya logal paubat ha Galilea angga ha nilumatêng ya ha balayan Jerusalem *19:1–20:34*

Ya tawlin parominggo hên biyay ni Panginoon Jesus ha luta *21:1–27:66*

Ya pangabiyay oman ni Panginoon Jesus haka ya pagpahlêk nan oman *28:1-20*

Ya ninuno ni Apo Jesu-Cristo

(*Lucas 3:23-38*)

1 ¹Habaytsi hilay ninuno ni Apo Jesu-Cristo. Hi Apo Jesu-Cristo ay kaapo-apoan ni Arin David haka hi Arin David ay kaapo-apoan ni apo Abraham. ²Hi Isaac ay anak ni apo Abraham, hi Jacob ay anak ni Isaac, hi Juda, haka hilay kaka nan lalaki, haka hilay ali nan lalaki, ay anak ni Jacob.

³Hi Fares haka hi Zara ay anak ni Juda kan Tamar. Hi Esrom ay anak ni Fares, hi Aram ay anak ni Esrom. ⁴Hi Aminadab ay anak ni Aram, hi Naason ay anak ni Aminadab, hi Salmon ay anak ni Naason. ⁵Hi Booz ay anak ni Salmon kan Rahab, haka hi Obed ay anak ni Booz kan Ruth, hi Jesse ay anak ni Obed. ⁶Hi Arin David ay anak ni Jesse, hi Solomon ay anak ni Arin David ha manan ahawa ni Urias.

⁷Hi Rehoboam ay anak ni Solomon, hi Abias ay anak ni Rehoboam, hi Asa ay anak ni Abias. ⁸Hi Josafat ay anak ni Asa, hi Joram ay anak ni Josafat, hi Ozias ay anak ni Joram. ⁹Hi Jotam ay anak ni Ozias, hi Acaz ay anak ni Jotam, hi Ezequias ay anak ni Acaz. ¹⁰Hi Manases ay anak ni Ezequias, hi Amos ay anak ni Manases, hi Josias ay anak ni Amos. ¹¹Hi Jeconias haka hilay kapotoh pohêl na, ay anak ni Josias. Hên angkabiyay hila, ay dinakêp hilan taga-Babilonia hên dinyag ipoh ya Israelita ha bansan Babilonia.

¹²Bayro ha Babilonia, ay hi Salatiel ay nag-in anak ni Jeconias, hi Zorobabel ay anak ni Salatiel. ¹³Hi Abiud ay anak ni Zorobabel, hi Eliaquim ay anak ni Abiud, hi Azor ay anak ni Abiud. ¹⁴Hi Sadoc ay anak ni Azor, hi Aquim ay anak ni Sadoc, hi Eliud ay anak ni Aquim. ¹⁵Hi Eleazar ay anak ni Eliud, hi Matan ay anak ni Eleazar, hi Jacob ay anak ni Matan. ¹⁶Ya anak ni Jacob, ay hi Jose, ya ahawa ni Maria, ya indo ni Jesus. Hi Jesus ya ambaêgên Mesias, ya Cristo, ya impangakon Mámiligtas ya pinili ni Apo Namalyari hên mamaala.

¹⁷Ha êmbayro, ay main labin-apat ya ninuno ha láhi ni apo Abraham angga kan Arin David, haka labin-apat ya ninuno paubat kan Arin David angga ha dinakêp lan taga-Babilonia hên dinyag ipoh ya Israelita ha bansan Babilonia, haka labin-apat ya ninuno paubat hên dinakêp hila hên taga-Babilonia angga ha in-anak ya Mesias, ya Cristo, ya impangakon Mámiligtas ya pinili ni Apo Namalyari hên mamaala.

Ya pamianak kan Apo Jesu-Cristo, ya Mesias

(Lucas 2:1-7)

¹⁸Êmên ya di ya pangianak kan Apo Jesu-Cristo, ya Mesias. Hi Maria ya indo na, ay kabaan ni Jose, noa, bayo hila nitakêh, ay nabuktot ya ha kapangyarihan hên Espiritu ni Apo Namalyari. ¹⁹Hi Jose, ya kabaan ni Maria, ay mahonol ha Kautuhan. A na pon muwang ya dinyag nan Espiritu ni Apo Namalyari, kabay hên namwangan na, ya nabuktot hi Maria, ay naihipan na ya a nay nan kasalên. Noa, a na labay ya mipakarêng-êy hi Maria, kabay a na labay ya mamwangan hên kalatan ya naihipan na. ²⁰Noa, hên an-hipên na, no ay-êmen na madyag ya habayto, ay main anghel ni Apo Namalyari ya nagpahlêk kana ha taynêp na, ya wana kana, “Jose, ya kaapo-apoan ni Arin David, paan kan malimo hên kasalên hi Maria, ta hiya ay ampangalêk gawan ha kapangyarihan hên Espiritu ni Apo Namalyari. ²¹Lalaki ya ianak na, haka patangalanan mo yan Jesus, ta hiyay mamiligtas hên pinili na hên mag-in kana, ha parusa hên kasalanan la.”

²²Ha nalyari ya habayto ngan, ay natupad ya impamwang hên màmipamwang hên an-ipaihip kana ni Apo Namalyari, ya wana, ²³“Pakalêng-ên yo, main mihay dalaga, ya a pon nakitakêh ha hinoman, ya mangalêk haka mangianak hên mihay bingot ya lalaki, ya patangalanan lan ‘Emmanuel’ ya labay habiên, ay ‘kalamo tamo hi Apo Namalyari.’ ”^a

²⁴Hên nimata yay na hi Jose, ay hinonol nay in-utuh kana hên anghel ni Apo Namalyari, ta kinasal na hi Maria. ²⁵Noa, a na ya pinakitakêhan ni Jose, angga ha nangianak yan mihay bingot ya lalaki. Ya pinatanganan nan Jesus.

Hi Jesus ay hiniraw hên manga-talino ya lalaki ya ubat ha marayo

2 ¹Hi Jesus ay in-anak ha balayan Betlehem ha probinsyan Judea, hên hi Arin Herodes pon ya manungkulan la. Hên habayto ay main nilumatêng ha balayan Jerusalem, ya manga-talino ya lalaki ya ubat ha marayo, ha dapit awahan allo. ²Nangotang hila no ay-iri hên in-anak ya ari lan Israelita. Haka la hinabi ya nahêlêk la hên inumawah ya bêtêwên

^a 1:23 Isaias 7:14

ya palatandaan ya in-anak yay na, kabay simbaên la ya dayi. ³Hên nagilam ni Arin Herodes ya tungkol kanla, ay hadyay limo na, ta kayno halanghangên ya hên bayoy Ari. Haka malimo hilay kapareho nan taga-Jerusalem ha huluk ni Arin Herodes.

⁴Kabay impa-tsipon ni Arin Herodes ya kaganawan mánoron Kautuhan ni apo Moises, haka hilay ampamaala kanlan pari, ta kinotang na hila no ay-iri hên ianak ya Mesias, ya Cristo, ya impangakon Mámiligtas ya pinili ni Apo Namalyari hên mamaala. ⁵Wanla etaman kana, “Ha balayan Betlehem ha probinsyan Judea, ta êmên ya di ya inhulat nan màmipamwang hên an-ipaihip kana ni Apo Namalyari, ya wana, ⁶‘Hika balayan Betlehem, ay miha ka kanlan maalagáy balayan ha luta ni Juda, gawan bahên kamo ay ianak ya mihay mamaala, haka hiyay manayhay kanlan Israelita ya pinili ko hên mag-in maának ko.’”^b

⁷Bayo lihim nan impabaêg ni Arin Herodes ya habaytoy manga-talino, haka namwangan na kanla no nakano lan nahêlêk hên immawah ya habaytoy bêtêwên. ⁸Bayo pinabita na hilay na ha Betlehem, ya wana, “Hali, mita kaw na, ta pakatapolên yoy habaytoy anak. No natapol yo yay na, ay mag-orong kaw di ta ipamwang yo kangko, ta êmên ko ya simbaên etaman.” ⁹Hên nagilam lay habi ni Arin Herodes, ay nammita hilay nay manga-talino. Ha pammita la, ay nahêlêk lan oman ya habaytoy bêtêwên, haka habaytoy hinonol la angga ha tinunggên ya habayto, ha ugton dyanan ni Apo Jesus ha Betlehem. ¹⁰Ayn kapantag ya higla la hên tinunggên ya bêtêwên. ¹¹Panhumwên la ha bali, ay nahêlêk lay anak ya atsi ha dani ni Maria ya indo na. Nandoko hila ha arapan na ha pamagsimba la kana. Niloat la ya pinamyanan lan idigalo la kana ya main ginto, haka makamal ya pabango ya ambaêgên lan libanon, haka main êt mira ya in-ubuh lan indin kana.

¹²Kaatag tanay dann ya dinanan lan manga-talino ha pamag-orong la, gawan impataynêp kanla ni Apo Namalyari, ya paan hilan mag-orong kan Arin Herodes.

Intakah ni Jose ya mitaindo hên gintan ha bansan Egipto

¹³Hên nakabita hilay nay manga-talino, ay nanaynêp hi Jose. Ha taynêp na, ay nagpahlêk kana ya mihay anghel ni Apo Namalyari, ya wana, “Mimata ka, ta itákah mo hilay mitaindo, hên gêtan ha bansan Egipto. Paan kaw mag-alíh bayro, angga ha a ko habiên kamoyu, ta tapolên ni Arin Herodes ya habain ya anak, ta labay na yan patsên.”

¹⁴Kabay hên habayton yabi, nimata ya hi Jose ta intakah nay mitaindo hên gintan ha bansan Egipto. ¹⁵Bayro hila tana hên angga ha natsi hi Arin Herodes. Nalyari ya habayto ta êmên matupad ya hinabi nan mihay

^b 2:6 Mikas 5:2

mámipamwang ya impaihip kana ni Apo Namalyari, ya wana, “Binaêg koy anak ko, ya umawah yay na ha bansan Egipto.”^c

Impapatsi ni Arin Herodes hilay nanganaway anak ya lalaki ya angkalokopan hên balayan Betlehem

¹⁶Hên namwangan ni Arin Herodes ya niloko ya hên habaytoy mangatalino, ay nagtulaw ya. Kabay impapatsi na hilay anak ya lalaki, ya loway taon paaypa, ha balayan Betlehem haka ha mamalibot, gawan ha namwangan na kanlan manga-talino ya loway taon nanan immawah ya habaytoy bêtêwên.

¹⁷Ha dinyag nay habayto, ay natupad ya hinabi ni Propeta Jeremias, ya mihay mámipamwang hên impaihip kana ni Apo Namalyari, ya wana, ¹⁸“Nagilam ha balayan Rama ya makhaw ya pamanýêngên lan kaapoapohan ni Raquel^d gawan ha impapatsi ya maának la. A hila taganán naamungmung.”^e

Ya pag-orong lan Jose ha bansan Israel

¹⁹Hên natsi hi Arin Herodes, ay main mihay anghel ni Apo Namalyari ya nagpahlêk kan Jose ha taynêp na ha bansan Egipto, ya wana, ²⁰“Mimata ka, ta iuli mo hilay nay mitaindo, hên gêtan ha bansan Israel, gawan natsi yay na, ya labay mamatsi kanan anak.” ²¹Kabay nimata hi Jose, haka na hilay na in-uli ya mitaindo ha bansan Israel.

²²Noa, hên Namwangan ni Jose ya hi Arquelao ya anak ni Arin Herodes, ay ampamaala ha probinsyan Judea hên kahagili hên tatang na, ay nalimwan hi Jose hên mag-orong bayro. Hên nakataynêp yay na êt, ya kaillag hila kano, ay nagpakha hila tana ha probinsyan Galilea. ²³Bayro hila tanan nanugêl ha balayan Nazaret ha probinsyan Galilea, ta êmên matupad ya hinabi lan mámipamwang hên an-ipaihip kanla ni Apo Namalyari, ya wanla, “Baêgên yan Nazareno.”

Ya panoro ni Juan Bautista

(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)

3 ¹Hên nabuyot hilay na ha balayan Nazaret, hilan Apo Jesus, ay ampanoro yay na hi Juan Bautista kanlan dinumani kana, ha probinsyan Judea, ha logal ya kabalah-balahan. ²Habaytsi ya an-ipamwang na, “Paghêhêan haka talibatokan yoy nay pamanýag yon kasalanan, ta nilumatêng ya pamanlokop ni Apo Namalyari.” ³Hi Juan Bautista ya inungkat ni Propeta Isaias, hatoy mihay mámipamwang hên an-ipaihip kana ni Apo Namalyari, ya wana,

^c 2:15 Oseas 11:1 ^d 2:18 Hi Raquel ay ahawa ni apo Israel ya ninuno lan pinatsi. Inalimbawa hi Raquel ha maindo ya kinamatsan anak. ^e 2:18 Jeremias 31:15

“Main ampan-angaw ha logal ya kabalah-balahan, ya wana kanlan kal-atan ya naka-tsipon,
 ‘Il-an yoy nakêm yo ha pamanlumatêng hên Panginoon,
 Ya nanad ha pamil-an hên dann ha pamanlumatêng hên mihay matag-ay ya manungkulan.’”^f

Habaytoy hinabi ni Propeta Isaias ya tungkol kan Juan Bautista.

⁴Hi Juan ay nakatakop hên dyag ha habot hên kamelyo, haka ya tagkêh na ay dyag ha balat. Ya angkênaên na ay doron haka main bayron pulot panilan ya an-inêmên na. ⁵Kal-atan lan taga-Jerusalem, haka kaatag pon ya logal ha probinsyan Judea, haka hilay ampaidi ha mitatalipay hên Ilog Jordan, ay dinumani kan Juan. ⁶Inamin haka inhuko lay kasalanan la, bayo nagpabawtismo hila kana ha Ilog Jordan.

⁷Noa, hên nahêlêk na ya mal-at ya Pariseo, haka Saduseo ya dinumani kana, ta êmên hila pabawtismo, ay wana kanla, “Nanad kaw utan, ya ampipag-ahug ha angkaulam. Hinoy namipamwang kamoyu hên tumakah kaw ha parusa ya lumatêng? ⁸Daygên yo ya pamaptêg hên naghêhê kaw ha kasalanan yo. ⁹Paan kaw manghip hên mailigtas kaw ha parusa ni Apo Namalyari, gawan hi apo Abraham ay ninuno yo. Agyan hata bato, ay madyag ni Apo Namalyari hên kaapo-apoan ni apo Abraham. ¹⁰Ya pamanatol ni Apo Namalyari ay nanad ha payakol ya naitag-ay hên mihay ampamotoh hên kayo. Balang kayo ya a ampanagêy hên mangangêd, ay potohên ta iulam ha apoy. Haka hikaw ay maialimbawa ha kayo ya a ampanagêy hên mangangêd. ¹¹Ya impangakon Mámiligtas, ya lumatêng, ay matag-ay ya tungkulan kangko. Agyan mantan hên pag-apin bitsih na, ay ayn akon karapatan. Hikoy ampamawtismo kamoyu ha lanêm, ta êmên ipahlêk ya pinaghêhêan yon tinalibatokan ya kasalanan yo. Noa, hiyay mamawtismo kamoyu ha Espiritu ni Apo Namalyari haka ha apoy. ¹²Hiyay mamipapawa hên mapanyag kangêran kanlan mapanyag karawakan hên nanad ha mihay ampamalohboh. Ta ya trigo ya binalohbohan ay ihmpan, noa, ya apa haka tatap ay ulamên ha apoy ya a angkaparê.”

Ya pamawtismo kan Apo Jesus
(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)

¹³Hên ampamawtismo hi Juan, ay nilumatêng hi Apo Jesus, ya ubat ha balayan Nazaret, ha probinsyan Galilea, ta nagpabawtismo ya kan Juan ha Ilog Jordan. ¹⁴Noa, binawal ya ni Juan, ya wana, “Hika ya dapat mamawtismo kangko! Pata hiko pon ya mamawtismo kamo!”

¹⁵Noa, hinabi ni Apo Jesus, “Paulayan mon malyari ya habaytsi, ta êmên matupad ya kalabayan ni Apo Namalyari.” Kabay nabay etaman hi Juan

^f 3:3 Isaias 40:3-5

hên mamawtismo kan Apo Jesus. ¹⁶Hên nabawtismoan yay na hi Apo Jesus, hên inumawah ya ha lanêm, ay biglan nagloat ya langit, haka na nahêlêk ya Espiritu ni Apo Namalyari, ya an-umaypa hên nanad ha mihay pati-pati, ya inumugpa kana. ¹⁷Hên habayto, ay main habi ya ubat ha langit, ya wana, “Hatsi ya panlugurên kon Anak ya ampamahigla kangko.”

A ya napatukso hi Apo Jesus hên antuksoên ya ni Satanas, ya diyablo
(*Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13*)

4 ¹Pangayari yan nagpabawtismo hi Apo Jesus ha Ilog Jordan, ay hiyay gintan ha logal ya kabalah-balahan, hên Espiritu ni Apo Namalyari, ta tuksoên ya ni Satanas. ²Apatapo ya allo haka yabi, ay nagtêh ya hên a nangan. Kabay hên nalabah ya habayto, ay angkablay yay nan lonoh. ³Nilumatêng hi Satanas ya mánukso, ta wana kan Apo Jesus, “No hika ya Anak ni Apo Namalyari, ay daygên mon puto ya hata bato.” ⁴Noa, hinabi kana ni Apo Jesus, “A ko! Ha habi ni Apo Namalyari ay nakahulat ya êmên di, ‘Hilay tawo ay a mabiyay ha kaên bêngat, noa, kailangan la etaman ya balang anhabiên ni Apo Namalyari.’ ”

⁵Pangayari, ay gintan ya ni Satanas, hi Apo Jesus, ha Jerusalem, ya banal ya balayan, ha têngêl hên Templo. ⁶Haka hinabi ni Satanas kan Apo Jesus, “No pêtêg hên hika ya Anak ni Apo Namalyari, ay magnabo kan paubat di, ta nakahulat ha Kahulatan, ya impahulat ni Apo Namalyari, ya êmên di, ‘Tutoh ni Apo Namalyari hilay anghel na hên mangillag kamo, haka halorên la ka êmên a mahakitan ya bitsih mo ha bato.’ ” ⁷Noa, hinabi ni Apo Jesus, ya wana, “Nakahulat etaman ha impahulat ni Apo Namalyari, ‘Paan mon subukên ya Panginooon mo, hi Apo Namalyari.’ ”

⁸Pangayari, ay gintan yay na êt ni Satanas, hi Apo Jesus, ha hadyay tag-ay ya tawgtug, ta impahlêk ni Satanas kana ya balang bansa ha boon luta haka ya kahampatan la. ⁹Biha hinabi na kan Apo Jesus, ya wana, “Tubuh ko kamo ya habayto no mandoko kan mandêngdêng hên magsimba kangko.” ¹⁰Noa, hinabi ni Apo Jesus, ya wana, “Satanas, mag-alíh ka di! Ta nakahulat ha habi ni Apo Namalyari: ‘Simbaên moy Panginooon mo, hi Apo Namalyari, ta hiyan bêngat ya huyuên mo.’ ”

¹¹Amêhên, ay nag-alíh yay na hi Satanas, haka main anghel ya nilumatêng, ya nipanawop kan Apo Jesus.

Ya unan panoro ni Apo Jesus ha probinsyan Galilea
(*Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15*)

¹²Hên namwangan ni Apo Jesus, ya impakulung^g hi Juan Bautista, ay nag-orong ya ha balayan Nazaret ha probinsyan Galilea. ¹³A ya naglaêh

^g 4:12 Lucas 3:19-20

ha Nazaret ta naglaêh ya ha balayan Capernaum, bayro êt ha probinsyan Galilea. Ya balayan Capernaum, ay atsi ha laylay hên Dagat-dagatan hên Galilea, ha nag-in logal lan kaapo-apoan ni Zabulon, haka Neftali ya lowa kanlan anak ni apo Israel. ¹⁴Ha panoro na bayro, ay nakatupad ya hinabi ni Propeta Isaias hatoy mihay māmipamwang hên an-ipaihip kana ni Apo Namalyari. Ya habi na ay nakahulat hên hato, ya êmên di,

¹⁵ “Ha Galilea, ha logal lan kaapo-apoan ni Zabulon, haka lan kaapo-apoan ni Neftali ya atsi ha laylay hên dagat-dagatan, boy ha lipay hên Ilog Jordan, ya ampaidyanan etaman hên mal-at ya alwan Israelita ya a ampagpalokop kan Apo Namalyari,

¹⁶ ay nanad hilan atsi ha kariglêman haka ha kamatsan, gawan marayo hila kan Apo Namalyari. Noa, lano ay main mamahawang hên kaihipan la.”

¹⁷Paubat hên habayto, ay namipamwang yay na hi Apo Jesus, ya wana, “Maghêhê kaw na, haka talibatokan yoy pamanyag yon kasalanan, ta nilumatêng ya pamanlokop ni Apo Namalyari.”

Ya pamanagyat ni Apo Jesus ha apat ya unan nag-in tagahonol na
(*Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11*)

¹⁸Ha pammita ni Apo Jesus ha laylay hên Dagat-dagatan hên Galilea, ay nahêlêk nay loway mikapotoh pohêl, ya magdadakêp hên kênan lanêm, ya hi Andres haka hi Simon, ya ambanhagan lan Pedro. Hila ay ampayhabwag hên lambat ha lanêm, ta ampandakêp hila dayi hên kênâ. ¹⁹Hinabi na kanla, “Makihonol kaw kangko, ta daygên kataw hên māmipakarani hên tawo kangko, ta êmên hila maniwala.” ²⁰Tampol lan imbalag ya lambat la, ta nakihonol hila kana.

²¹Ha pammita lan Apo Jesus ha laylay hên lanêm, ay nahêlêk na êt ya maának ni Zebedeo, ya hi Santiago haka hi Juan. Hila ay atsi ha bangka hên kalamoy tatang la, hên ampamitoyo hên lambat la. Hinagyat hila ni Apo Jesus. ²²Tampol lan imbalag ya bangka la haka ya tatang la, ta nakihonol hila kana.

Hi Apo Jesus ay nanoro haka namaalíh hên hakit
(*Lucas 6:17-19*)

²³Nanoro yay na ha mal-at ya sinagoga lan Israelita ha boon probinsyan Galilea. Impamwang nay Mangêd ya Habi tungkol ha pamanlokop ni Apo Namalyari haka namaalíh ya êt hên kaganawan hakit la. ²⁴Ya tungkol kana ay nibahwag ha boon Siria. In-ubuh lan gintan kana ya main hakit, pokol, lumpo, pilay, hilay nagtugaw, haka hilay hinapatan hên nangarawak ya a angkahêlêk ya ampamairap kanla. Namaalíh ya hên kaganawan hakit la, haka kaganawan nangarawak ya a angkahêlêk ya ampamairap kanla. ²⁵Kabay hadyay kal-atan ya ubat

ha probinsyan Galilea, Decapolis, probinsyan Judea, balayan Jerusalem, haka ha lipay hên Ilog Jordan, ya nangamat kan Apo Jesus.

Iningalwan hilay atsi ha lokop ni Apo Namalyari
(*Lucas 6:20-23*)

5 ¹Hên nahêlêk ni Apo Jesus ya kal-atan ya ampangamat kana, ay nilumakat yan pêrad ha tawgtug, ta bayro yan nikno hên manoro kanla. Kabay dinumani hila kana ya tagahonol na. ²Haka tinoroan na hila, ya wana, ³“Iningalwan kaw ya alwan mapaglalang, gawan hikaw ay milamo ha pamanlokop ni Apo Namalyari. ⁴Iningalwan kaw ya ampaglungkot gawan ha kasalanan yo, ta amung-mungên kaw ni Apo Namalyari. ⁵Iningalwan kaw ya maaypa ya nakêm, ta midin kamoyu ya impangako ni Apo Namalyari. ⁶Iningalwan kaw no labay-labay yon manonol ha kalabayan ni Apo Namalyari, ta hawpan na kaw hên manonol. ⁷Iningalwan kaw ya maingaloên, ta ihundo na kaw hên ingalwan ni Apo Namalyari. ⁸Iningalwan kaw ya nakapêptêng ya nakêm kan Apo Namalyari, ta mahêlêk yo ya. ⁹Iningalwan kaw ya màmilatan, ta hikaw ay itad ni Apo Namalyari hên anak na. ¹⁰Iningalwan kaw no ampairapan la kaw gawan ha pamanhumonol yo ha kalabayan ni Apo Namalyari, ta milamo kaw ha pamanlokop na.

¹¹“Iningalwan kaw no gawan bêngat ha paniwala yo kangko, ay pairapan la kaw, haka musmusên la kaw, haka no habiên lay hinon nangarawak ya alwan pêtêg ya pamanira la kamoyu. ¹²No malyari ya habayto, ay magpakahigla kaw, ta ayn kapantag ha kangêran, ya primyo ya matanggap yo lano ha langit. Panêmtemên yoy êmbayro êt ya pamairap lan ninuno la kanlan màmipamwang hên an-ipaihip kanla ni Apo Namalyari.”

Ya ahin haka ya hawang
(*Marcos 9:50; Lucas 14:34-35*)

¹³Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “Hikaw ya anhumonol ha kalabayan ni Apo Namalyari, ay maialimbawa ha ahin bayri ha luta. Ihipên yo no ay-êmên anggemitên ya ahin. Mangêd ya ahin, noa, no naalihan yay nan alat, ay ahinan maiorong ya alat na. Ayn yay nan pukut! Itapon ya tana haka pitu-tuk-anan.^h

¹⁴“Hikaw ay maialimbawa etaman ha hawang ya ampakahawang hên kaihipan hên balang miha ha boon luta. Ya kangêran ya andaygên yo, ya angkahêlêk lan kaatag, ay nanad ha a maitago ya balayan ya atsi ha bung-oy. ¹⁵Ayn mamagkêt hên atáng, bayo ihimpan o itagpên. Noa, ya atáng ay idin ha mantêg hên pamyanan atáng, ta êmên mahawangan hilay atsi ha bali.

^h 5:13 pitorak-torakan, pito-torakan.

¹⁶Êmbayro êt ya pakapakikwanan yon mamiyay, hên main kangêran ha arapan hên kapareho yo, ta êmên la puriên hi Apo Namalyari, ya Tatang tamo ha langit.”

Ya toro ni Apo Jesus ya tungkol ha Kautuhan ni Apo Namalyari

¹⁷Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “Paan yon ihipên ya atsi ko di, ta êmên alihan hên alagá ya Kautuhan ni apo Moises, haka ya inhulat lan kaatag ya mámipamwang hên an-ipaihip kanla ni Apo Namalyari. Atsi ko di, ta êmên ko tuparên haka ipamwang ya habayto kamoyu. ¹⁸Pakagilamên yo, kaban main pon angkahêlêk ha langit, haka kaban main pon luta, ay a malyarin daygên ayn pukat ya miha man ya nanaway letra o naipêk ya gulis hên habaytoy Kautuhan ni Apo Namalyari, o hên Kahulatan lan mámipamwang hên an-ipaihip kanla ni Apo Namalyari, angga ha a pon matupad ya kaganawan ya habayto. ¹⁹Kabay hilay a anhumonol ha miha man kanlan habaytoy Kautuhan, bayo manoro êt ha kapareho la hên paan hilan humonol, ay hilay mag-in pinakamaaypa ha pamanlokop ni Apo Namalyari. Noa, hilay anhumonol ha Kautuhan, haka ampanoro hên dapat honolên ya habayto, ay mag-in matag-ay ha pamanlokop ni Apo Namalyari. ²⁰Pakagilamên yo, a kaw makapakilamo ha pamanlokop ni Apo Namalyari, no ya pamanhumonol yo kana ay alwan ubat ha nakêm. Paan yon tuwarên ya alwan mantêg ya pamanhumonol lan Pariseo haka mánoron Kautuhan ni apo Moises.”

Ya toro ni Apo Jesus ya tungkol ha pamanhumuluk

²¹Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “Nagilam yoy in-utoh hên haton lagi, ‘Paan mamatsi hên kapareho ta hilay mamatsi, ay hatolan hên parusaan.’ ²²Noa, hikoy ampaghabi kamoyu, ya hilay anhumuluk ha kapareho la, ay hatolan ni Apo Namalyari hên parusaan, haka hilay ampammusmus ha kapareho la, ay hatolan hên parusaan hên Sanedrin. Haka hilay ampaghabi ha kapareho la, ya ‘Mulala ka!’ ay ipalako ha apoy ha impiyerno. ²³Kabay bayo kaw mam-in digalo kan Apo Namalyari ha pamiulaman hên an-iátang kana ha Templo, ta main kaw napanêmtêman ya dinyag yoy alwan mangêd ha kapareho yo, haka main hilan hakit nakêm kamoyu, ²⁴ay paan pon idin ya idigalo yo. Lakwên yo hila pon, ta makikahundo kaw pon. Bayo maidin yoy nay idigalo yo kan Apo Namalyari ha pamiulaman hên an-iátang kan Apo Namalyari ha Templo.

²⁵“No main labay hên mamidikil kamoyu, ay mangêd ya tampol kaw makikatoynungan kanla, ta êmên a la kaw gêtan ha mánlingon kaso. Ta kayno idin na kaw ha magbantay hên hukuman, ta ikulung kaw. ²⁶Kabay bayro kaw tana ha hukuman angga ha a yo maubuh hên mabayaran ya ipabayad la kamoyu.”

Ya toro ni Apo Jesus ya tungkol ha karawakan kalabayan lawini

²⁷Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “Nagilam yoy in-utoh hên haton lagi, ya wanla, ‘Paan mamabayi haka paan makilalaki.’ ²⁸Noa,

hikoy ampaghabi kamoyu, ya paan mangihip man hên kalabayan lawini ha pamanlêk ha alwan ahawa, ta habaytoy kasalanan hên mamabayi haka makilalaki. ²⁹Kabay, no mata yo ya anggamiên yon manyag kasalanan, ay kêwêtên yo, haka yon itapon. Ta mangêd pon ya maalihan kaw mata, kanan mihamwag kaw ha impiyerno, boo man ya lawini yo. ³⁰No gamêt yo ya anggamiên yon manyag kasalanan, ay mangêd ya potohên yo ta itapon, kanan mihamwag kaw ha impiyerno, boo man ya lawini yo.”

Ya toro ni Apo Jesus ya tungkol ha pamihiyay hên miahawa
(*Marcos 10:11-12; Lucas 16:18*)

³¹Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “Muwang yoy Kautuhan ya hinulat ni apo Moises, ya wanan hulat, ‘Hilay lalaki ya mamihiyay hên ahawa la, ay dapat dyanan lay ahawa la hên kahulatanⁱ ya inhiyay hila.’ ³²Noa, amêhên hiko ya ampaghabi kamoyu, ya hilay lalaki ya mamihiyay hên ahawa la, no a hila nakilalaki, ay daygên lan màmakilalaki ya ahawa la no makiahawa hilan kaatag ya lalaki. Haka hilay makiahawa ha babayi ya inhiyay, ay mikasalanan hila etaman.”

Ya toro ni Apo Jesus ya tungkol ha paghumpa

³³Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “Nagilam yoy in-utoh hên haton lagi, ya wanla, ‘Paan kaw mangako hên main lamoy paghumpa, no ayn ha nakêm yo ya tuparên ya habayto, ta dapat tuparên ya inhumpa ya pangako kan Apo Namalyari.’ ³⁴Noa, hikoy ampaghabi kamoyu, ya paan kaw nan maghumpa no mangako kaw! Paan maghumpa hên manggamit hên langit, ta habaytoy dyanan ni Apo Namalyari, ³⁵o ha luta man, gawan habaytoy nanad paypaluntoan bitsih na, o ha balayan Jerusalem, ta habaytoy balayan ni Apo Namalyari, ya Ari ya matag-ay ya tungkulan. ³⁶Paan êt habiên ya ‘Matsi ko man.’ Ta yarin mapauban, o mapauyang yo ya habot yo! ³⁷Habiên yo tanan, ‘Awo,’ o ‘Ahê.’ Paan yoy nan pahanan hên humpa, ta hi Satanas ya pangubatan hên habayto.”

Ya toro ni Apo Jesus ya tungkol ha pamanumbah hên kangêran
(*Lucas 6:29-30*)

³⁸Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “Nagilam yoy in-utoh hên haton lagi, ya wanla, ‘No binuwag yoy mata hên kapareho yo, ay kailangan buwagên êt ya mata yo. No nanira kaw hên gogot hên kapareho yo, ay kailangan hiraên êt ya gogot yo.’ ³⁹Noa, amêhên hiko ya ampaghabi kamoyu, paan yon tumbahan karawakan hilay mapanyag karawakan. No main manampaling kapakan pingi yo, ay ipatampaling yo êt kanla

ⁱ 5:31 Deuteronomio 24:1

ya kapaka. ⁴⁰No main mangidikil kamoyu, ta êmên la makway kamiseta yo, ay idin yo kanla ya sambra yo etaman. ⁴¹No patolukên la kaw hên mangarga hên kalga la ha mihay kilometro, ay kargaên yoy na hên loway kilometro. ⁴²Mam-i kaw kanlan kaganawan ya ampakikwa kamoyu, haka no main labay hên mandam pibandian yo, ay paan kaw mangimot.”

Ya toro ni Apo Jesus ya tungkol ha pamanlugud ha kapatsi
(*Lucas 6:27-28, 32-36*)

⁴³Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “Nagilam yoy in-utoh hên haton lagi, ya wanla, ‘Dapat yon lugurên ya kapareho yo, haka dapat yon kahêmêkan ya kapatsi yo.’ ⁴⁴Noa, panhabiên ko kamoyun atsi di hên ampanggilam, ya dapat yon lugurên ya kapatsi yo, haka dapat yon ihalangin hilay ampamairap kamoyu gawan ha paniwala yo, ⁴⁵ta êmên mamwangan ya hikaw ay maának ni Apo Namalyari, ya Tatang tamo ha langit. Gawan hiyay ampam-in allo boy uran kanlan mahonol kana haka kanlan mapanyag karawakan. ⁴⁶No anlugurên yon bêngat hilay ampanlugud kamoyu, ay yarin main kaw hên maêngganan ya primyo kan Apo Namalyari. Ta hila man ya máningil buwih, ya ampangwan sobra ha an-ipakwa kanla hên gobyernon Roma, ay ampanlugud êt ha ampanlugud kanla. ⁴⁷Haka no ampansinên yon bat hilay ampamansin kamoyu, ay hinon kangêran ya andaygên yo ya igit ha pandaygên lan kaatag, ta hila man ya a ampagpalokop kana, ay ampamansin kanlan ampamansin kanla. ⁴⁸Kabay dapat kaw mag-in mangêd ya ayn hinon kapintasan hên nanad kan Apo Namalyari, ya Tatang tamo ha langit.”

Ya toro ni Apo Jesus ya tungkol ha pamanawop ha mangairap

6 ¹Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “Paan kaw magbabara hên mangêd kaw, ta no magbabara kaw hên mangêd kaw, ay ayn kaw bayton maêngganan ya ubat ha Tatang tamo ya atsi ha langit.

²“Kabay no manawop kaw ha mangairap, ay paan yon ipamwang ya habayto. Paan yon tuwarên hilay ampagbabara hên mangêd bayro ha sinagoga haka ha kalsada. Ampanawop hilan bat gawan ampanapol hilan pamandayêw. Pakagilamên yo, ayn hilay nan maêngganan kan Apo Namalyari, gawan dinayêw hilay nan kapareho la. ³Noa, hikaw, no manawop kaw ha mangairap, ay paan yoy nan ipamwang agyan ha kalamo yo, ⁴ta êmên a mamwangan ya habayto, haka main kaw hên maêngganan ubat ha Tatang tamo ha langit ta angkahêlêk nay kaganawan.”

Ya panoro ni Apo Jesus ya tungkol ha panalangin
(*Lucas 11:2-4*)

⁵Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “No manalangin kaw, ay paan yo hilan tuwarên hilay ampagbabara hên mangêd hila, ta labay-

labay lan mirêng hên manalangin ha sinagoga haka ha pihobangan dann, ta êmên hila mahêlêk hên kaatag. Pakagilamên yo, ayn hilay nan maêngganan kan Apo Namalyari, gawan tinanggap lay nay pamandayêw hên kapareho la, ya tinapol la. ⁶Noa, hikaw, no manalangin kaw, ay humwên kaw ha bali yo haka ihara yoy kabat, ta ya Tatang tamo, ya a angkahêlêk, ay hiyay ampakahêlêk kamoyu, haka main kaw hên maêngganan ya ubat kana.

⁷“No manalangin kaw, ay paan yon piorong-orong ya ayn labay habiên hên nanad ha andaygên lan a ampagpalokop kan Apo Namalyari ya êndat la no gilamên hila, gawan kakarangan panalangin la. ⁸Paan yo hilan tuwarên, ta bayo kaw ampakidawat ha Tatang tamo, ya hi Apo Namalyari, ay mana nay nan muwang ya angkailanganên yo.

⁹“Manalangin kaw hên êmên di:

‘Tatang naên ha langit, puriên ka dayi hên balang miha.

¹⁰Dayi lumatêng ya pamanlokop mo di ha luta.

Madyag ya kalabayan mo di ha luta, hên nanad ha langit.

¹¹Dyanan mo kay dayi hên kaên ya kailangan naên amêhên.

¹²Patawarên mo kay ha kasalanan naên ta ampatawarên naên etaman ya kaganawan ya nakadyag kasalanan kannaên.

¹³Paan mo kay paulayan hên matukso, haka idayo mo kay ha karawakan.

Gawan hika ya pinakapoon hên balang hino, haka atsi kamo ya kapangyarihan ya ayn kapantag.

Hika ya puriên hên ayn angga! Amen.’

¹⁴Ta no patawarên yoy nakadyag kasalanan kamoyu, ay patawarên na kaw etaman ni Apo Namalyari ya Tatang tamo ha langit. ¹⁵Noa, ta no a yon patawarên ya nakadyag kasalanan kamoyu, ay a na kaw patawarên ni Apo Namalyari, ya Tatang tamo ya atsi ha langit.”

Ya toro ni Apo Jesus ya tungkol ha pag-aayuno, ya pamagtêh hên a mangan, ta êmên a maabala ya panalangin

¹⁶Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “No ampagtêh kaw hên a mangan, ta êmên a maabala ya panalangin yo, ay paan kaw manoto kanlan magbabara hên mangêd, ya a ampag-ayos, haka ampaglungkot, ta êmên mamwangan hên kaatag ya a hila ampangan. Dinayêw hilay na, kabay ayn hilay nan maêngganan kan Apo Namalyari. ¹⁷Noa, hikaw, no ampagtêh kaw hên a mangan, ta êmên a maabala ya panalangin yo, ay dyanan yon laro ya habot yo, maghuklay kaw haka magkulamêh, ¹⁸ta êmên a madambi hên kaatag ya a kaw ampangan, ta hi Apo Namalyari, ya Tatang tamo, ya a angkahêlêk, ay hiyay ampakahêlêk kamoyu, haka main kaw hên maêngganan ya ubat kana.”

Ya toro ni Apo Jesus ya tungkol ha pibandian ha langit
(*Lucas 12:33-34*)

¹⁹Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “Paan kaw manipon hên pibandian bayri ha luta, ta main mal-at ya maniran habayto, nanad ha anag, o taêy. Haka malyarin maplak ya êt gawan main manakaw. ²⁰Noa, manyag kaw hên ikahigla ni Apo Namalyari ya nanad ha ampanipon kaw hên pibandian ha langit, ta ha êmbayro ay nanad kaw hên main pamyanan pibandian ya a mahira hên anag, o taêy, haka a maplak. ²¹Dapat yon daygên ya habayto, ta no anto ya pibandian yo, ay atsi êt bayro ya nakêm yo.”

In-alimbawa ni Apo Jesus ha pag-atáng ya mata
(*Lucas 11:34-36*)

²²“Ya mata yo ay nanad pag-atáng hên nakêm yo. No nahawang ya mata yo, ay mahawangan êt ya nakêm yo. ²³Noa, no napukakê ya angkahêlêk yo, ay dumiglêm êt ya nakêm yo. No ya ampamahawang dayin nakêm yo, ay nariglêm awud, ay taganán ampamiyay kaw ha hadyay kariglêman.”

Unaên ya pagpalokop kan Apo Namalyari
(*Lucas 16:13; 12:22-31*)

²⁴“Ayn hinoman ya makapaghuyo ha loway amo hên booy nakêm. Ta lugurên nay miha, haka kahêmêkan nay miha, o huyuên nan mantêg ya miha, ta hatoy miha, ay pahawaan na. Êmbayro êt, ay a yo kayan huyuên hi Apo Namalyari no ubuhên yoy hêkaw yo hên magkamain pibandian.

²⁵“Kabay anhabiên ko kamoyu ya paan kaw manyagah, no hinoy maêkan haka mainêm yo, ta êmên kaw mabiyay. Paan kaw êt manyagah no hinoy maitakop yo. Gawan ya biyay ay maalagá ha kaên, haka ya lawini ay maalagá ha takop. ²⁶Hêlkên yo hilay manok lalê, a hila mananêm, a hila ampanggapah, ayn hilan pamyanan hên nagapah la. Êmbayro man, ay ampakanên hila ni Apo Namalyari, ya Tatang tamo ha langit. Taganán maalagá kaw kanlan manok lalê kabay a na kaw paulayan! ²⁷Manyagah kaw man, ay a yo mapakarang ya biyay yo!

²⁸“Awta manyagah kaw no hinoy itakop yo! Ihipên yo tanay pamantumubo hên bulaklak. A hila ampag-obra o ampanayi man hên takop la. ²⁹Agyan hi Arin Solomon, ha kal-atan bandi na, ay a ya nakapagtakop hên nanad kahampatan hên mihay bulaklak. ³⁰No ya lamon, ya angkabiyay pon amêhên, bayo ulamên pangawatah, ay ampahampatên ni Apo Namalyari, yarin a na kaw dyanan takop! Kulang awud ya paniwala yo kana. ³¹Kabay paan kaw manyagah ha panapol yon maêkan yo, mainêm yo haka maitakop yo. ³²Ta hilay

a ampagpalokop kan Apo Namalyari, ay panay hên ampanyagah no hinoy maêkan, mainêm haka maitakop la. Noa, hikaw, ay paan yo hilan totoên, ta muwang nan Tatang tamo ha langit, ya hi Apo Namalyari, ya kailangan yoy habayto. ³³Unaên yoy pagpalokop yo kan Apo Namalyari, hên mamiyay hên mahonol ha kalabayan na, ta idin na ya kaganawan kailangan yo. ³⁴Kabay paan yon ikayagah ya kailangan yo lano, ta muwang ni Apo Namalyari no hinoy kailangan yo. Hukad ya kairapan ya an-arapên yo amêhên. Paan yon ikayagah ya kairapan ya lumatêng lano.”

Paan mihahatol

(*Lucas 6:37-38, 41-42*)

7 ¹Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “Paan kaw mihahatol, ta êmên a kaw hatolan ni Apo Namalyari. ²Ta no ay-êmên ya pamanatol yo ha kaatag, ay êmbayro êt ya pamanatol ni Apo Namalyari kamoyu. Ta ya pamanatol ay nanad ha an-itakal. No ay-êmên ya pamaytakal yon pamanatol ha kaatag, ay êmbayro êt ya pamaytakal hên pamanatol ni Apo Namalyari kamoyu. ³Panhêlkên yoy alwan nabyat ya kasalanan ya nanad poling ha mata hên kaatag, noa, a yo ampansinên ya nabyat ya kasalanan yo, ya nanad batang ya atsi ha sarili yon mata. ⁴Ay-êmên yon mahabi ha kapareho yo, ‘Paulayan mo kon alihên ya poling ha mata mo,’ no hikaw êt, ay a yo angkahêlêk ya nanad batang ya atsi ha mata yo. ⁵Hikaw ya ampagbabara hên mangêd! Unaên yon alihên ya nanad batang ya atsi ha mata yo, bayo makahêlêk kaw hên mangêd, ta êmên yo maalîh ya nanad poling ha mata hên kaatag.

⁶“Paan yon ipalêkpêk hên ipamwang ya tungkol kan Apo Namalyari kanlan a mabay manggilam, ta habaytoy nanad ha ampam-i kaw hên maalagá ha aho ya mangayat kamoyu. Haka nanad êt ha mamitapon ha baboy, hên makamal ya perlas, ta bat la tanan pitu-tuk-anan.”^j

Intoro ni Apo Jesus ya dapat panay hên makidawat kan Apo Namalyari

⁷Wana êt ni Apo Jesus, “Paka-pakikwaan yoy kailangan yo kan Apo Namalyari, ta dyanan na kaw. Pakatapolên yo ya kailangan yo kana, ta hawpan na kaw. Pakabaêgên yo ya, ta pakibatan na kaw hên nanad ha kabat ya loatên. ⁸Daygên yoy habayto, ta hilay ampamalêkpêk hên kikwa ay dyanan. Hilay ampamalêkpêk hên manapol hên kailangan la kana ay makatapol. Hilay ampamalêkpêk hên mamaêg, ay pakibatan hên nanad ha kabat ya loatên. ⁹Ayn miha man kamoyu ya mam-in bato ha anak na, no kikwa yan puto. ¹⁰Ayn etaman miha man kamoyu ya mam-in nabiyay ya utan ya makamatsi ha anak na, no kikwa yan kênan lanêm. ¹¹Makasalanan kaw man, ay kamwang kaw hên mam-in ikakangêd

j 7:6 pitorak-torakan, pito-torakan.

ha maának yo. Hi Apo Namalyari pon kaya, ya Tatang tamo ya atsi ha langit, ya ayn kasalanan, ay yarin a ya mam-in ikakangêd lan kikwa kana!

12 “Ya kangêran ya labay yo hên daygên la kamoyu hên kaatag, ay êmbayro êt ya dapat yon daygên kanla, ta habaytoy nakahulat ha Kautuhan ni apo Moises, haka ha inhulat lan kaatag ya propeta ni Apo Namalyari.”

Ya toro ni Apo Jesus ya tungkol ha loway dann
(*Lucas 13:24*)

13 “Pakangêrên yon humwên ha makpit ya ilwangan, ta malawang ya ilwangan boy dann ya palako ha kaparusaan ya ayn angga, haka mal-at ya ampagdann hên anhumwên bayro. 14 Noa, nakpit ya ilwangan boy dann ya palako ha biyay ya ayn anggaan, haka pêpêrad ya ampakatapol boy ampagdann bayro.”

In-alimbawa ni Apo Jesus ya dyag lan ampagbabara hên ampanoro hilan kaptêgan ha kayo ya ampanagêy hên nangarawak
(*Lucas 6:43-44*)

15 “Kaillag kaw kanlan ampagbabara hên ampanoro hilan kaptêgan, ta naayang ya pamaghabi la. Nanad hilan matonud ya tupa, noa, ya an-itoro la ay ampakahira. 16 Mabalayan yo hila ha dyag la. A ya managêy hên ubas ya tanyuong! A etaman managêy hên igos ya korêrêng-êy! 17 Êmbayro êt, hilay mangêd ya kayo, ay ampanagêy hên mangangêd, noa hilay narawak ya kayo, ay ampanagêy hên nangarawak. 18 Ya mangêd ya kayo ay a ampanagêy hên nangarawak, haka ya narawak ya kayo ay a ampanagêy hên mangangêd. 19 Hilay kayo ya ampanagêy hên nangarawak ay potohên ta ulamên. 20 Hilay kayo ay angkabalayan ha tagêy la. Êmbayro êt, ay mamwangan hilay ampagbabara hên ampanoro hilan kaptêgan ha dyag la.”

Hilay a makahowên ha langit
(*Lucas 13:25-27*)

21 Hinabi nay na êt ni Apo Jesus, “Alwan kaganawan ya ampamaêg kangkon, ‘Panginoon, Panginoon,’ ay makapakilamo ha pamanlokop ni Apo Namalyari, ya Tatang ko ha langit, noa, hilan bat ya ampanyag kalabayan na. 22 Lumatêng ya Allon Pamanukom ni Apo Namalyari, ay mal-at ya maghabi kangko hên, ‘Panginoon, Panginoon, pahowênên yo kay! Ta impamwang naên ya impamwang mo, haka ha kapangyarihan mo, ay namipaplag kay hên nangarawak ya hinumapat ha tawo, haka kay nanyag hên kaatag êt ya kapapaêpapah ha langan mo.’ 23 Gawan a la dinyag ya kalabayan ni Apo Namalyari, ay arap-arapan kon habiên kanla

ya, ‘Ayn kaw hên karapatan hên humwên di! Pakarayo kaw kangko, ya nipanyag hên karawakan!’ ”

Hilay mahonol ay in-alimbawa ha lalaki ya namairêng bali na ha aplag
(*Lucas 6:47-49*)

²⁴Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “Hilay ampanggiham habi ko, haka anhumonol ha nagilam la, ay maialimbawa ha mihay lalaki ya matalino, ya nanyag bali. Nangali yan malalê hên angga ha nidaoh ha aplag, ta bayro nan impairêng ya bali na. ²⁵Hên nanguran, nanlanab, haka nangangin hên makhaw, ay bininhêkan ya bali, noa, a ya natumba, ta impairêng ya ha aplag. ²⁶Noa, hilay ampanggiham hên habi ko, bayo a ampnyag hên nagilam la, ay nanad hên lalaki, ya ayn minúwang, ya namairêng bali ha kabalahan ya alwan napah-êy. ²⁷Hên nanguran, nanlanab, haka nangangin hên makhaw, ay bininhêkan ya bali, haka tampol natumba boy nangaagwat ya habayto.”

Ya panoro ni Apo Jesus ay pamanoro hên mihay main tungkulan

²⁸Hên nayari yan naghabi hi Apo Jesus, ay naubuh hilan nag-êpapah ha panoro na, ²⁹gawan ya pamaghabi na, ay pamaghabi hên mihay main tungkulan, alwan nanad pamaghabi lan mánoron Kautuhan ni apo Moises.

Namaalíh hi Apo Jesus hên hakit ketong ha mihay lalaki
(*Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16*)

8 ¹Hên nakalohan hi Apo Jesus hên ubat ha tawgtug, ay main kal-atan ya nangamat kana. ²Dinumani kana ya mihay lalaki ya nag hakit ketong. Nandoko ya ha arapan na, ta wanan nakiingalo, “Panginoon, no kalabayan mo, ay paalihên moy hakit ko, êmên luminis ya lawini ko.” ³Impalunto ni Apo Jesus ya gamêt na ha nag hakit hên ketong, bayo wana, “Labay kon paalihên ya hakit mo. Luminis ka!” Tambêng naalíh ya hakit na. ⁴Bayo wani Apo Jesus kana, “Paan mo pon ipamwang ya hatsi ha hinoman. Pakha ka ha pari ta ipahlêk mo kana ya ayn kay nan ketong. Mantan kan maiparaya ha pamanhumonol mo ha utoh ni apo Moises,^k ta êmên mapaptêgan mo kanlan kaatag ya malinis kay na.”

Namaalíh hi Apo Jesus hên hakit hên ipoh hên kapitan hên hundaloh
ya taga-Roma
(*Lucas 7:1-10*)

⁵Hên nilumatêng yay na hi Apo Jesus ha balayan Capernaum, ay main mihay kapitan hên hundaloh ya taga-Roma ya nakiingalo kana, ya wana,

^k 8:4 Levitico 14:2-33

⁶“Panginoon, ya ipoh ko ay a makaalíh ha papag, ta main yan nabyat ya hakit, haka a na maigalaw ya lawini na. Pêrad tana ay a nay na matêêh ya hadyay ilab.” ⁷Kabay wani Apo Jesus, “Mita kitay na, ta paalihên koy hakit na.” ⁸“Panginoon, paan kay nan paabala hên humwên ha bali ko, ta angkarêng-êy ako kamo. Iutoh mo tana, ay maalíh ya hakit hên ipoh ko. ⁹Hiko man, ay atsi ko ha aypa hên kapangyarihan hên kaatag, bayo nag hundaloh ha aypan kapangyarihan ko. Ya kaganawan utoh ko, ay daygên la. No habiên ko kanan miha, ‘Mita ka,’ ay mita yay na. No habiên ko kanan kaatag, ‘Paidani ka di,’ ay dumani ya. No habiên ko kanan ipoh ko, ‘Daygên moy hatsi,’ ay daygên na.” ¹⁰Hên nagilam nay habayto ni Apo Jesus, ay nag-êpapah ya. Inarap nay kal-atan ya ampipanonol kana, ta hinabi na, “Pakagilamên yo, ayn akon nahêlêk ya miha man ya Israelita, ya êmbayro ya kataniêh ya paniwala. ¹¹Pakaihipên yoy hatsi, mal-at ya alwan Israelita, ya ubat ha ay-irin logal di ha luta, ay kiaêm ha kaluto hên kalamo hi apo Abraham, apo Isaac, haka apo Jacob ha pamanlokop ni Apo Namalyari ha langit. ¹²Noa, kal-atan ya Israelita ya unan hinagyat, ya a nabay ha pamanlokop ni Apo Namalyari, ay itapon ha kariglêman hên impiyerno. Hadyay tangih la bayro, haka mipangngê-ngêt hila ha hadyay huluk la boy ha hadyay ilab ya angkatanam la.” ¹³Bayo hinabi ni Apo Jesus ha kapitan hên hundaloh, ya wana, “Muli kay na, ta gawan ha paniwala mo, ay maalíh ya hakit hên ipoh mo.” Hên habayto êt, ay naalíh ya hakit hên ipoh hên kapitan.

Namaalíh hi Apo Jesus hên hakit lan kal-atan ha bali lan Simon Pedro
(Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41)

¹⁴Hên nakahowên yay na hi Apo Jesus ha bali ni Simon Pedro, ay nahêlêk nay ampo ni Simon Pedro, ya an-omotên, ya atsi ha papag. ¹⁵Tinalan ni Apo Jesus ya gamêt hên bakêt. Tambêng nag-alíh ya hakit na, kabay nirêng yan namakan kanlan Apo Jesus.

¹⁶Hên ampinaboy nay allo, ay gintan la kan Apo Jesus ya kal-atan ya hinapatan hên nangarawak ya a angkahêlêk, haka hilay nipaghakit, ta ha utoh nan bat, ay namipaplag yan hinumapat kanlan hinapatan, haka namaalíh yan hakit lan nipaghakit. ¹⁷Dinyag ni Apo Jesus ya habayto, ta êmên matupad ya hinabi ni Propeta Isaias, ya êmên di ya pangahabi, “Hiya ya namaalíh hên kaganawan hakit tamo.”

Hilay labay hên kihonol kan Apo Jesus
(Lucas 9:57-62)

¹⁸Hên nahêlêk ni Apo Jesus ya kal-atan ya nakapalibot kana, ay in-utuh nay tagahonol na, ya wana, “Magbangka kitamo hên lumipay.” ¹⁹Bayo hila hinumakay ha bangka, ay main mihay mánoron Kautuhan ni apo Moises ya dinumani kana, ya wana kan Apo Jesus, “Mánoro, kihonol

ako kamo ay-iri man ya lakwên mo.”²⁰ Hinabi etaman kana ni Apo Jesus, “Hila man ya ahon lalê ay main lêyang ya ampaidyanan, haka hilay manok lalê ay main halay, noa, hiko ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay ayn ampaidyanan di ha luta.”²¹ Wanan miha pon kanan tagahonol na, “Panginoon, paulayan mo ko pon hên mamilbêng tatang ko.”²² Noa, wani Apo Jesus kana, “Kihonol ka kangko, haka paulayan mo hilay ayn biyay ya ayn anggaan, hên mamilbêng kapareho lan natsi.”

Pinatunggên ni Apo Jesus ya hadyay angin
(*Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25*)

²³ Bayo hinumakay yay na ha bangka hi Apo Jesus, hên kalamo na hilay tagahonol na haka nag-umpisa hilay nan lumipay. ²⁴ Ha pamanlumipay la, ay nabêlêw ya hi Apo Jesus ha bangka. Amêhên, nagkamain hên hadyay angin, haka ya bangka la ay angkapnoy nan lanêm, noa, hi Apo Jesus ay nabêlêw pon. ²⁵ Pinukaw la ya, ya wanla, “Panginoon! Panginoon! Iligtas mo kay, ta ampilêmêh kitamina!” ²⁶ Wana kanla, “Ayn kaw awud hên tsiwala kangko! Pata hadyay limo yo!” Nimata ya, ta binawal nay angin haka hadyay tandulon. Tinunggên etaman ya angin haka tandulon, hên namapatêkbêk. ²⁷ Nag-êpapah hilay tagahonol na. Nihahabi hila, ya wanla, “Hino kaya ya hatsi ya ampakabawal hên angin haka tandulon bayo anhumonol hila kana?”

Namaalíh hi Apo Jesus hên nangarawak ya a angkahêlêk, ya hinumapat ha loway Gadareno
(*Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39*)

²⁸ Hên nilumatêng hilan Apo Jesus ha logal lan Gadareno, ha lipay lanêm, ay tinupa hila hên loway lalaki ya ubat ha pay-ilbengan, ya hinapatan hên nangarawak ya a angkahêlêk. Gawan hadyay tobag la, ay ayn ampakadann bayro. ²⁹ Nan-angaw hila, ya wanla, “Jesus, ya Anak ni Apo Namalyari, awta ampakiêmênan mo kay? Labay mo kay hên parusaan hên alwa pon ya intakda ya panaon?” ³⁰ Main kal-atan baboy bayro ya ampipambuk ha bung-oy ya narani ha lanêm. ³¹ Nakiingalo hilay hinumapat kanlan lalaki, ya wanla kan Apo Jesus, “No ipaplag mo kay, ay paulayan mo kay hên mipanhumapat kanlan baboy.” ³² Pinaulayan na hila ni Apo Jesus. Kabay inumalih hila kanlan lalaki, ta nipanhumapat hila kanlan baboy. Hilay baboy ya hinapatan la, ay nipamwayun palohan ha natalindah ya laylay lanêm hên nilêmêh ha dagat-dagatan.

³³ Hilay manayhay hên baboy, ay nipamwayu ha balayan la, ta habaytoy nalyari kanlan hinapatan hên nangarawak ya a angkahêlêk, ay impamwang la ha kabalayan la. ³⁴ Hên nagilam lay balita la, ay naubuh lan nilako hilan Apo Jesus. Nakiingalo hila kana ya mag-alíh ya ha logal la.

Ya mihay a ampakabita, ya in-arap kan Apo Jesus

(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

9 ¹Hinumakay hilan Apo Jesus ha bangka ta nilumipay hila ha balayan ya ampagdahêlan la. ²Main nilumatêng ya ungnoy lalaki ya ampantan hên mihay lumpo ya atsi ha langkayan. Hên nahêlêk ni Apo Jesus ya paniwala la kana, ay hinabi na kanan lumpo, “Pakhawên moy nakêm mo, ta pinatawad ya kasalanan mo.” ³Main bayron mánoron Kautuhan ni apo Moises ya êmbayri ya laman ihip, “Hinoy hatsi ya an-ipantag nay sarili na kan Apo Namalyari hên mamatawad hên kasalanan? Yarin a nan ammusmusên hi Apo Namalyari ya tawo yan bêngat! Mimiha na ni Apo Namalyari ya makapatawad hên kasalanan.” ⁴Muwang ni Apo Jesus ya laman ihip la. Kabay hinabi na kanla, “Awta ampangihipan yo ko hên narawak? ⁵Hino awud ya maparah hên habiên kanan mihay a ampakabita, no wangko, ‘Napatawad kay na ha kasalanan mo,’ o no wangko, ‘Hali, mirêng ka ta mita kay na?’ ⁶Noa, êmên yo mamwangan ya hiko, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay main tungkulan di ha luta hên mamatawad kasalanan, ay habiên ko kanan lumpo, ‘Mirêng ka. Hapwatên moy langkayan mo ta muli kay na.’” ⁷Tambêng yan nirêng ha arapan la ya hata lumpo, ta nuli ya. ⁸Naubuh hilan nag-êpapah ya atsi bayro. Pinuri la hi Apo Namalyari, ya nam-in êmbayroy kapangyarihan ha tawo.

Hi Levi ya ambaêgên Mateo, ya máningil buwih, ay

hinagyat ni Apo Jesus

(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

⁹Pangayari hên habayto, ay nammita yay na hi Apo Jesus. Ha pammita na, ay nakahêlêk yan mihay máningil buwih ya nag langan Mateo, ya ampikno ha paningilan na. Hinabi ni Apo Jesus kana, ya wana, “Kihonol ka kangko.” Kabay nakihonol ya kana.

¹⁰Amêhên, hên atsi hilan Apo Jesus ha bali ni Mateo hên ampangan, ay main nilumatêng ya kal-atan máningil buwih, ya kapareho ni Mateo, haka kaatag êt ya makasalanan, ya kalamo la hên nangan. ¹¹Hên nahêlêk lan Pariseo ya ampangan hi Apo Jesus hên kalamoy máningil buwih, haka kaatag êt ya makasalanan, ay nangotang hila kanlan tagahonol ni Apo Jesus, ya wanla, “Pata ampangan ya mánoro yo, hên kalamo lan máningil buwih, haka kaatag êt ya makasalanan?” ¹²Hên nagilam nay hinabi la, ay nangalimbawa hi Apo Jesus, ya wana, “Hilay main hakit, ay ampangailangan doktor, alwan hilay ayn hakit. ¹³Êmbayro êt, atsi ko di ha luta ta êmên ko mahagyat hilay ampangamin hên makasalanan hila, hên maghêhê hên manalibokot ha pamanyag lan kasalanan. Noa, hilay ampaghabin ayn hilan kasalanan, ay a ko hawpan. Ihipên yoy hinabi ni

Apo Namalyari, ya wana, 'A ko labay ya mamiátang kaw. Ya labay ko ay mag-in kaw hên maingaloên.' ¹

Pinakibatan ni Apo Jesus ya kotang tungkol ha pagtêeh hên a mangan ta êmên a maabala ya panalangin
(*Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39*)

¹⁴Main ungnoy tagahonol ni Juan Bautista ya naghabi kan Apo Jesus, ya wanla, "Pata hikay haka hilay Pariseo, ay panay hên ampagtêeh hên a mangan, ta êmên a maabala ya panalangin naên? Pata alwan êmbayro ya andaygên lan tagahonol mo?" ¹⁵Kabay in-alimbawa ni Apo Jesus ya sarili na ha lalaki ya an-ikasal, ya wana, "Êndat yon manyêngên ya bisita hên an-ikasal kaban kalamo la ya? Ahê! Lumatêng ya allo ya ipakarayo ya lalaki ya an-ikasal, ay bayro hilay nan a mangan."

¹⁶Amêhên, intoro ni Apo Jesus ya a mailamo ya toro na, ha toro lan ninuno la, ya wana, "Ayn mamitagpi hên bayoy tela, ya a pon napipi ha gihi hên manan takop. No alimbawa ta daygên nay habayto, ta pipiën nay na, ay kumpêh ya intakap, haka humlay ya gihi. ¹⁷Ayn mamitugtug hên bayon alak ha ubatan hên manan alak, gawan lumtoh ya pamyanan, haka mabullog ya alak." ¹⁸Ya bayoy alak ay dapat itugtug ha bayoy pamyanan, ta êmên parehon a tampol mahira."

Biniyay ya anak ya babayi nan mihay ampamaala ha sinagoga, haka pinaalíh ya hakit hên mihay babayi ya labinloway taon nanan ampaghakit
(*Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56*)

¹⁸Kaban ampaghabi ya pon hi Apo Jesus, ay main dinumani hên nandoko ha arapan na, ya mihay ampamaala bayro ha sinagoga. Labay na, ya kihonol ya kana ha bali na, hi Apo Jesus, hên ipalunto nay gamêt na ha anak nay babayi, ta pabiyayên na dayi. ¹⁹Kabay nakihonol kana hi Apo Jesus haka hilay tagahonol na.

²⁰Kaban ampammita hila, ay dinumani kana, ya mihay babayi ya labinloway taon nanan angkairapan ha hakit nan andayaên. Ginapa nay laylayan takop ni Apo Jesus. ²¹Dinyag nay habayto, ta hinabi na ha sarili na, no magapa nan bat ya takop ni Apo Jesus, ay maalíh ya hakit na. ²²Hên namalingay hi Apo Jesus, ay nahêlêk na ya, haka wana kanan babayi, "Pakhawên moy nakêm mo. Inalíh ya hakit mo, gawan ha paniwala mo kangko." Habayto êt, ay naalíh ya hakit na.

²³Inhundo lan Apo Jesus ya pammita la ha bali nan habaytoy manungkulan, ha sinagoga. Hên hinumwên hilay na, ay nahêlêk ni Apo

¹ 9:13 Oseas 6:6 ^m 9:17 Ya pamyanan la hên alak ay dyag ha balat kambing, kabay minghan lan bêngat magamit gawan angkumita.

Jesus hilay ampag-bulongudyong, haka nagilam nay labak hên kal-atan. ²⁴Hinabi ni Apo Jesus kanla, “Mag-alíh kaw di, ta a ya natsi. Nabêlêw yan bêngat.” Noa, kinailyan la ya. ²⁵Hên naipaawah na ya kal-atan ya atsi bayro, ay hinumwên yay na ha pinaypakatuluyan kanan anak. Tinalan ni Apo Jesus ya gamêt nan anak, haka tambêng yan nirêng. ²⁶Namwangan ha boon logal hên habayto ya nalyari.

Namamukat hi Apo Jesus hên loway buwag

²⁷Hên paalíh hilan Apo Jesus bayro ha bali nan habaytoy manungkulan ha sinagoga, ay main loway buwag, ya nangamat kan Apo Jesus, ya nan-angaw, ya wanla, “Apo Jesus, ya kaapo-apoan ni Arin David, ingalwan mo kay dayi!” ²⁸Inhundo lan Apo Jesus ya pammita la, haka hila hinumwên ha bali ya lakwên la. Hinumwên êt ya loway buwag, kabay wani Apo Jesus kanla, “Ampaniwala kaw hên mapamukat kataw?” Wanla etaman, “Awo, Panginoon.” ²⁹Bayo ginap-an nay mata la, ta wana kanla, “Gawan ha paniwala yo, ay makahêlêk kaw.” ³⁰Tambêng hila etaman nakahêlêk. Impapakabawal na hila hên ipamwang ha kaatag ya hiyay namamukat kanla. ³¹Noa, hên nammita hilay na, ay impamwang la ha boon logal ya habayto, ya pamamukat ni Apo Jesus hên mata la.

Nakapaghabi ya mihay pipi

³²Hên paalíh dayi hilan Apo Jesus, ay main gintan kana ya mihay lalaki, ya pipi ya hinapatan hên narawak ya a angkahêlêk. ³³Namipaplag hi Apo Jesus hên narawak ya a angkahêlêk, kabay nakahabi yay nay lalaki. Naubuh hilan nag-êpapah ya atsi bayro, ya wanla, “Bayri kantamo ha bansan Israel, ay ayn êt nakahêlêk hên êmbayri ya kapapaêpapah.” ³⁴Noa, hilay Pariseo ay naghabi, ya pamaalíh ni Apo Jesus hên nangarawak ya hinumapat ha tawo, ay ha kapangyarihan ni Satanas, ya poon lan nangarawak ya a angkahêlêk.

Iningalwan ni Apo Jesus ya kal-atan

³⁵Nammita hilan Apo Jesus ha mal-at ya balayan haka baryo, ta namitoro yan Mangêd ya Habi tungkol ha pamanlokop ni Apo Namalyari ha sinagoga la, haka namaalíh yan hino-hino kay na hên ya hakit. ³⁶Hên nahêlêk nay kal-atan, ay iningalwan na hila, gawan hadyay kairapan ya angkatanam la, haka angkahiraan hilan nakêm, ta nanad hilan tupa ya ayn pastol. ³⁷Bayo hinabi na kanlan tagahonol na, “Hilay kal-atan ya labay hên manggilam hên tungkol kan Apo Namalyari, ay nanad pali ya nawto, ya maranin gapahên. Maialimbawa hila hên êmbayro gawan nakal-an hilay na hên maniwala. Mal-at ya gapahên, noa, u-ungnon bêngat hilay manggapah. ³⁸Kabay ihalangin yo dayi kan Apo Namalyari, ya nag nawtoy pali, ya mamiutoh ya dayi hên kaatag êt, ya kapareho yon nanad manggapah, ta êmên hila etaman manoro hên tungkol kana.”

Ya labinloway tagahonol ya binaêg nan apostol etaman
(*Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16*)

10 ¹Mihay allo, ay tsinipon ni Apo Jesus ya labinloway tagahonol na, ta dinyanan na hila hên kapangyarihan hên mamaalíh hên nangarawak ya a angkahêlêk ya hinumapat ha tawo, haka hên mamaalíh hên kaganawan hakit. ²Habaytsi ya langan lan labinlowa ya pinili na hên mag-in apostol na: Hi Simon, ya pinata-ngalanan nan Pedro, haka hi Andres ya kapotoh pohêl ni Pedro. Pinili na êt ya loway anak ni Zebedeo ya hi Santiago, haka ya kapotoh pohêl na, hi Juan. ³Pinili na êt hi Felipe, hi Bartolome, hi Tomas, hi Mateo ya máningil buwih, hi Tadeo, hi Santiago ya anak ni Alfeo, ⁴hi Simon ya Makabayan, haka hi Judas Iscariote ya nay-upit kan Apo Jesus.

Inutuhan na hilan manoro ni Apo Jesus ya labinloway tagahonol na ya binaêg lan apostol etaman
(*Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6*)

⁵In-utoh ni Apo Jesus ya labinloway tagahonol na hên mamitoro hên tungkol ha pamanlokop ni Apo Namalyari, haka hên mamaalíh hên hakit. Bayo hila nammita, ay hinabi na kanla, “Paan kaw manoro kanlan alwan Israelita, haka ha hinon balayan lan Samaritano. ⁶Noa, ya dapat yon toroan ay hilay kapareho yon Israelita, ya nanad tupa ya nitama. ⁷Mita kaw na ta ipamwang yo ya Mangêd ya Habi, ya marani yanay pamanlokop ni Apo Namalyari. ⁸Mamaalíh kaw hên hakit, nanad ha ketong. Mamabiyay kaw oman kanlan natsi. Mamipaplag kaw hên nangarawak ya a angkahêlêk ya hinumapat kanlan tawo. Ya tungkulan ya indin ko kamoyu, ay a ko impabayad, kabay a yo ipabayad ya pamanawop yo. ⁹Paan kaw mantan hên hinon pera ya nanad ha ginto, o pilak, o tangso. ¹⁰Ha pammita yo ay paan kaw mantan balutan o hinon maihagili yoy takop, pag-apin bitsih, o têkên. Kaên yo ya hinon iarap la kamoyu, ta habayto ay nanad upa la kamoyu ha pamitoro yo kanla.

¹¹“Ha kaganawan baryo, o balayan ya lakwên yo, ay manapol kaw bayron mapanyag kangêran ya mapagdahêlan yo. Bayro kaw tanan maglaêh angga ha a pon nayari ya pamitoro yo ha logal ya habayto. ¹²Ha panhumwên yo ha bali, ay habiên yo, ‘Dayi ingalwan kaw ni Apo Namalyari.’ ¹³No tanggapên la kaw bayro ha bali, ta marapat-dapat na hilan ingalwan ni Apo Namalyari, ay ingalwan na hila, no ahê, ay a hila ingalwan. ¹⁴No a la kaw tanggapên ha mihay logal, o a hila manggilam toro yo, ay bayo kaw mag-alíh bayro, ay ikampag yoy tuwapok ya atsi ha bitsih yo, ta êmên la mamwangan ya atsi tana kanla no lumatêng kanla ya parusa ni Apo Namalyari. ¹⁵Pakagilamên yo, lano ha Allon Pamanukom ni Apo Namalyari, ay mabyat ya pamarusa kanlan taga-

balayan Sodoma, haka Gomorra ya inulam ni Apo Namalyari hên hato, gawan ha hadyay kasalanan la. Noa, mas mabyat ya pamarusa kanlan habaytoy a nananggap kamoyu.”

Ya lumatêng ya pamairap
(*Marcos 13:9-13; Lucas 12:12-17*)

¹⁶“Hikaw ay nanad tupa ya an-iutoh kon manoro kanlan nanad ahon lalê, ya mapamatsin tupa. Kabay dapat kaw mag-in alisto, haka dapat ayn maipintas ha pamimiyay yo. ¹⁷Kaillag kaw, ta gêtan la kaw kanlan toa ya nag tungkulan ha hinon sinagoga haka pagpapatokên la kaw bayro. ¹⁸Gawan ha paniwala yo kangko, ay gêtan la kaw kanlan ari haka gobernador, ha êmbayro ay maipamwang yo kanla, haka kanlan alwan Israelita, ya Mangêd ya Habi tungkol kangko. ¹⁹Uston kotangên la kaw, ay paan kaw manyagah no hino ya habiên yo, ta habayto êt, ay ipamwang kamoyu no hinoy dapat yon habiên, ²⁰ta ya Espiritu ni Apo Namalyari, ay mamaihip kamoyu no hinoy habiên yo.

²¹“Hila man ya kapotoh pohêl yo, haka ya toa yo, ay may-upit kamoyu. Hilay maának ay manalanghang ha toa la hên angga ha ipapatsi la hila. ²²Kahêmêkan la kaw hên kal-atan, gawan ha paniwala yo kangko. Noa, no maihundo yoy paniwala yo kangko, angga ha anggaan biyay yo, agyan ampagdanas kaw hên hadyay pamairap, ay madyanan kaw hên biyay ya ayn angga. ²³No pairapan la kaw ha mihay logal, ay tumakah kaw ha kaatag ya logal. Pakagilamên yo, a yo pon maubuh hên maabutan ya balang balayan haka baryo bayri ha bansan Israel, ay mag-orong ako, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo.

²⁴“Ayn ampag-aral ya anggalangên igit ha ampanoro kana. Ya tungkulan hên mihay ipoh, ay alwan matag-ay ha tungkulan hên amo na. ²⁵Kabay dapat pahalamat hilay antoroan, no ampairapan hila hên nanad ha angkaranasan lan ampanoro kanla, haka dapat pahalamat hilay ipoh, no pairapan hila hên nanad ha angkaranasan lan amo la. Hiko ya nanad nag bali, haka hikaw ay nanad kalamo ko ha bali. Minusmus akon binaêg Satanas,ⁿ kabay taganán lalo kaw musmusên.”

Ya dapat kalimwan
(*Lucas 12:2-7*)

²⁶“Kabay paan kaw malimo kanlan anhumêmêk kamoyu, ta ayn intago ya a mamwangan haka mihumbung. ²⁷Ya anhabiên ko kamoyun bêngat, ay dapat yon habiên ha kal-atan. Ya an-iinanah ko kamoyu, ay dapat yon ipamwang ha kal-atan. ²⁸Paan yon kalimwan ya labay mamatsin lawini yo, ta lawini yon bêngat ya mapatsi la. A la man maipalako ha impiyerno

ⁿ 10:25 Beelzebul ha habin Griego.

ya kaêlwa yo. Dapat yon kalimwan hi Apo Namalyari, ta panga-ubat nan mangwan biyay, ay main ya êt hên kapangyarihan hên mamitapon kaêlwa yo ha apoy ya taganán a maparê ha impiyerno. ²⁹Noa, hadyay lugud ni Apo Namalyari, ta hila man ya nanaway manok lalê, ay a na ampaulayan. ³⁰Agyan habot ulo yo, ay muwang nay bilang. ³¹Kabay paan kaw malimo. A na kaw paulayan, ta maalagá kaw kanlan mal-at ya manok lalê.”

Ya pagpalokop kan Apo Jesus

(Lucas 12:8-9)

³²“Hilay alwan marêng-êy hên mamaptêg ha arapan hên kal-atan ya hila ay ampaniwala kangko, ay a ko etaman ikarêng-êy ha langit, ha arapan ni Apo Namalyari, ya Tatang ko. ³³Noa, hilay ampaghabin ha arapan hên kal-atan, ya a hila ampaniwala kangko, ay habiên ko etaman lano ha langit, ha arapan ni Apo Namalyari, ya Tatang ko, ya a ko hila muwang.”

Main hubakan gawan main maniwala kan Apo

Jesus haka main a maniwala

(Lucas 12:51-53; 14:26-27)

³⁴“Paan yon ihipên ya nantan akon pamakiúwang ha miha ta miha, ta hikoy pangubatan hên hubakan, gawan main maniwala kangko, haka main a maniwala. ³⁵Ta hilay ampaniwala haka hilay a ampaniwala, ay alwan parehoy ihip. Ya tatang ay mihay ihip ha anak nay lalaki. Ya indo ay mihay ihip ha anak nay babayi. Ya ampo ya babayi, ay mihay ihip ha manuyang nay babayi, kabay mihalang-hangan hila. ³⁶Haka mismon kapamilya ay mihuhubak, gawan main maniwala boy main ahê.

³⁷“Hilay manlugud ha toa la hên igit ha pamanlugud la kangko, ay alwan hêpat hên mag-in tagahonol ko. Haka hilay manlugud ha anak la hên igit ha pamanlugud la kangko, ay alwan hêpat hên mag-in tagahonol ko. ³⁸Boy hilay alwan nakal-an hên magtêêh hên pamairap, o matsi man, gawan ha paniwala la kangko, ay alwan hêpat hên mag-in tagahonol ko. ³⁹Hila etaman ya a anhumonol kangko, gawan a la labay hên matsi, o mangoman ya pamimiyay la, ay matsi etaman. Noa, hilay matsi gawan ha paniwala la kangko, ay dyanan biyay ya ayn angga.”

Ya ikakangêd tamo ya maêngganan tamo ya ubat kan Apo Namalyari

(Marcos 9:41)

⁴⁰“Hilay ampananggap kamoyu, ay hiko êt ya antanggapên la. Haka hilay ampananggap kangko ay antanggapên la hi Apo Namalyari ya namiutoh kangko. ⁴¹Hilay ampananggap kanlan mámipamwang hên an-ipaihip kanla ni Apo Namalyari, gawan habaytoy mámipamwang ay

in-utoh na, ay dyanan digalo ya pareho ha tanggapên lan màmipamwang hên an-ipaihip kanla ni Apo Namalyari. Haka hilay ampananggap kanlan mahonol kana, gawan hilay habayto ay mahonol kana, ay tumbahan na etaman hên kangêran ya pareho ha tanggapên lan mahonol kana. ⁴²Hilay mam-i kamoyu hên miha man ya baso hên lanêm ya nakêbêl, gawan hikaw ay tagahonol ko, ay taganán tumbahan hila etaman ni Apo Namalyari hên kangêran.”

Ya kotang ni Juan Bautista, ya atsi ha hukulan
(*Lucas 7:18-35*)

11 ¹Hên natoroan nay na ni Apo Jesus ya labinloway tagahonol na ha dapat lan daygên, ay nanoro ya ha balayan ya namalibot bayro, ta impamwang na ya Mangêd ya Habi.

²Hên atsi ya ha hukulan hi Juan Bautista, ay namwangan na ya tungkol ha kapapaêpapah ya andaygên ni Cristo, kabay in-utoh ni Juan ya ungno kanlan tagahonol na hên mangotáng kan Apo Jesus, ³no hiya ya pinili ni Apo Namalyari hên mag-in Mámiligtas, ya impangako ni Apo Namalyari, o no mangênggan hila pon hên kaatag. ⁴Noa, wani Apo Jesus kanla, “Mag-orong kaw kan Juan ta ipamwang yo kana ya nahêlêk yo haka nagilam yo. ⁵Ampakahêlêk hilay nay buwag, ampakabita hilay nay lumpo, angkaalfh ya hakit lan nag ketong, ampakagilam hilay nay têkkên, ampangoman mabiyay hilay natsi, haka ya Mangêd ya Habi ay an-ipamwang kanlan mairap. ⁶Iningalwan hilay a ampag-alangan ha paniwala la kangko.”

⁷Hên nakabitay nay in-utoh ni Juan, ay namipamwang hi Apo Jesus hên tungkol kan Juan kanlan kal-atan, ya wana, “Hinoy nilako yo ha logal ya kabalalah-balahan? Êndat yo no ya ihip ni Juan ay nanad tsimbo, ya mantêwêg ya angkadanan angin? ⁸Hino awud ya nilako yo? Yarin nilako yo ya mihay nakatakop hên mangahampat! Alwa! Hilay nakatakop hên mangahampat, ay mahêlêk ha balin ari. ⁹Hino awud ya nilako yo? Ya mihay propeta? Awo. Pakagilamên yo! Hiyay mihay màmipamwang hên an-ipaihip kana ni Apo Namalyari, ya ayn kapantag. ¹⁰Gawan tungkol kan Juan Bautista ya hata nakahulul di ha habi ni Apo Namalyari, ya wana,

‘Mangiutoh ako hên muna kamo ya mangil-an hên danan mo.’

¹¹Anhabiên ko kamoyu, ha kaganawan tawo, ayn matag-ay kan Juan Bautista. Êmbayro man, ya pinakamaaypa ya nakapakilamo ha pamanlokop ni Apo Namalyari, ay matag-ay kan Juan. ¹²Paubat hên ampanoro ya hi Juan anggan amêhên, ay main ampapilit hên tampol hên mangiaral hên Mangangêd ya Habi ya tungkol ha pamanlokop ni Apo Namalyari, haka mal-at ya ampamilit hên tampol palokop kana. ¹³Gawan ya impamwang lan màmipamwang, hên an-ipaihip kanla ni

Apo Namalyari, haka ya impamwang lan Kautuhan ya indin na kan apo Moises, ay tungkol ha pamanlokop ni Apo Namalyari. Haka hi Juan Bautista ya nag-umpisa hên nanupad hên habaytoy impamwang la. ¹⁴No ampaniwala kaw ha pamwang hên mihay mámipamwang^o hên hato, hên impaihip kana ni Apo Namalyari, ay maintindihan yo ya hi Juan Bautista, ya nanupad hên habaytoy papêt na, ya main nanad kan Propeta Elias ya lumatêng. ¹⁵Pakaihipên yo ya nagilam yo!”

¹⁶Hinabi nay na êt ni Apo Jesus, ya wana, “Hino awud ya pangiparisan ko kanlan tawo amêhên? Nanad hino hila kaya? Nanad hilan anak ya ampipammikno ha pangalindagan hên ampibabaêg, ya wanla, ¹⁷‘Nanigtsig kay, noa, a kaw tsimmalêk. Nanyêngên kay, noa, a kaw nakiyêngên.’ ¹⁸Ta nilumatêng hi Juan Bautista hên panay hên ampagtêh hên a ampangan, ta êmên a maabala ya panalangin na, haka a ya ampinêm hên alak, noa gawan habayto, ay anhabiên yo, ya hiyay hinapatan hên narawak ya a angkahêlêk. ¹⁹Hiko etaman, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay nilumatêng di hên ampangan haka ampinêm alak hên kalamo yo, noa gawan habayto, anhabiên yo ya hikoy mahiba, mamminêm hên alak, kaluguran lan máningil buwih, haka kaatag ya mapanyag kasalanan. Êmbayro man, ay mapaptêgan ya pêtêg ya toro naên ni Juan Bautista, gawan habaytoy mahêlêk ha pamimiyay lan anhumonol ha toro naên.”

Ya babalá kanlan a nipaghêhê

(Lucas 10:13-15)

²⁰Hinabyanan ni Apo Jesus hilay a êt nipaghêhê hên nanalibokot ha pamanyag lan kasalanan, mal-at man ya kapapaêpapah ya dinyag na ha balayan la, ya wana, ²¹“Kaingalo kaw ya taga-balayan Corazin haka taga-balayan Betsaida, gawan a yo paghêhêan hên talibatokan ya pamanyag yon kasalanan, agyan mal-at ya kapapaêpapah ya dinyag ko bahên. Mabyat ya kasalanan lan taga-balayan Tiro haka taga-balayan Sidon. Noa, no nadyag dayi kanla, ya kapapaêpapah ya dinyag ko bahên ha Corazin, haka Betsaida, ay tampol la dayi bayton impahlêk ha dyag la ya pinaghêhêan hên tinalibatokan la ya pamanyag lan kasalanan hên taga-Tiro haka Sidon. ²²Pakagilamên yo! Lumatêng lano ya allon pamipapawa ni Apo Namalyari hilay nagpalokop kana, ha a nagpalokop kana, ay mas mabyat ya pamarusa kamoyun taga-Corazin haka Betsaida kanan pamarusa kanlan taga-Tiro haka Sidon. ²³Hikaw êt, ya taga-balayan Capernaum, êndat yo no mipalako kaw ha langit hên mananggap papuri, noa, ihamwag kaw ha impiyerno. Mabyat ya kasalanan lan taga-balayan Sodoma, noa, no nadyag na dayi kanla ni

o 11:14 Malakias 4:5

Apo Namalyari ya kapapaêpapah ya dinyag ko bahên ha Capernaum, ay nabuyot lay na dayin pinaghêhêan ya kasalanan la, haka a dayin nahira ya balayan la. ²⁴Noa, pakagilamên yo, ha Allon Pamanukom, ay mas mabyat ya pamarusa kamoyun taga-Capernaum, kanan pamarusa kanlan taga-Sodoma.”

Dapat dumani kan Apo Jesus ya angkabyatan ha pamangihip
(*Lucas 10:21-22*)

²⁵Hên habayto êt, ay nanalangin ya hi Apo Jesus kan Apo Namalyari hên êmên di, “Tatang ko ha langit, ampuriên kata, ya ampamaala ha langit haka luta, gawan impamwang mo ya tungkol kangko kanlan maaypa ya nakêm, ya a mo impamwang kanlan manga-talino ya matag-ay ya pinag-aralan haka matag-ay ya nakêm. ²⁶Awo, Tatang, ta habaytoy kalabayan mo.”

²⁷Bayo wani ni Apo Jesus kanlan kal-atan, “In-ubuh nan impamwang kangko hên Tatang ko, hi Apo Namalyari ya tungkol kana. Ayn taganá makakilala kangko, ya Anak na, no alwan hiyan bêngat ya Tatang ko. Ayn êt taganá hên makakilala kanan Tatang ko, no alwan hikon bêngat, ya Anak na, haka hilay piliên ko hên ipamukat hên tungkol kana.

²⁸“Paidani kaw kangko, ya hikaw ya angkabyatan ya nakêm ha pamangihip yo, ta dyanan kataw hên kapatêkbêkan nakêm. ²⁹Honolên yoy an-iutoh ko kamoyu, ta hiko ay maaypa ya nakêm haka maamêy ya pamanoro ko, kabay mag-in mapatêkbêk ya nakêm yo. ³⁰Gawan naêpaw ya an-ipadyag ko kamoyu ha pamanoro ko kamoyu.”

Ya toro ni Apo Jesus tungkol ha allon pamagsimba
(*Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5*)

12 ¹Mihay allon pamagsimba lan Israelita, hên nipadann hilan Apo Jesus ha nag trigo ha narani ha dann, ay nantê hilay tagahonol na hên pêrad. Niyêhê la ya hata trigo, ta nilêem la ha pammita la, gawan anlonohên hila. ²Noa, nag Pariseo bayro ya naghabi kan Apo Jesus, ya wanla, “Hêlkên mo! Pata nantê hilay tagahonol mo hên trigo ha allon pamagsimba, bawal man ya habayto ha Kautuhan tamo?” ³Wana etaman ni Apo Jesus, “Kayno a yo pon nabaha ya dinyag ni Arin David hên hiya haka hilay kalamo na, ay angkablay hên lonoh. ⁴Hinumwên ya ha bali ni Apo Namalyari, ta nangwa yan puto ya imparaêp kan Apo Namalyari ya pangkaên lan bat hên pari. Bawal man ha Kautuhan ni apo Moises hên mangan hên habayto, ay nangan ya, haka hilay kalamo na. ⁵Kayno a yo pon nabaha ya Kautuhan ni apo Moises, ya ha allo man hên pamagsimba, ay andaygên lan pari ya dapat lan daygên ha Templo. Noa, alwan kasalanan ya habayto, ta mal-at ya dapat lan daygên ha Templo ha allon pamagsimba. ⁶Pakagilamên yo, ya main di ya mas maalagá ha Templo.

7No naintindihan yo dayi ya hata Kahulatan, ‘A ko labay ya mamiátang kaw. Ya labay ko ay mag-in kaw hên maingaloên,’^p ay a yo dayin intad mapanyag kasalanan, ya ayn kasalanan. 8Gawan hiko ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay nag tungkulan hên maghabi no hinoy malyarin daygên ha allon pamagsimba.”

Ya lalaki ya natsi ya mihay gamêt
(*Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11*)

9Nammita hi Apo Jesus ta hinumwên ya ha sinagoga ta manoro. 10Main lalaki bayro ya natsi ya gamêt. An-imatonan la ya hi Apo Jesus hên ungnoy lalaki, no mamaalh yan hakit ha allon pamagsimba la, ta êmên la yan bad-an hên ampanyag yan bawal ha Kautuhan. Nangotang hila kana, “Bawal ha Kautuhan ni apo Moises ya mamaalh hên hakit ha allon pamagsimba, o ahê?” 11Amêhên, hinabi ni Apo Jesus kanla, “No alimbawa ta mimihay tupa yo, haka habaytoy manabo ha malalê ya pangahoyan, a yo ya warin tampol hên iawah allo man hên pamagsimba? 12Mas maalagá ya tawo ha tupa! Kabay alwan bawal ha Kautuhan ni apo Moises hên manyag kangêran ha allon pamagsimba.” 13Bayo wana kanan lalaki ya natsi ya mihay gamêt, “Ipaktang moy gamêt mo.” Kaban an-ipaktang na ya, ay naalh ya hakit ha gamêt na, ta hatoy gamêt na ay nag-in nanad ha kapaka ya ayn hakit. 14Kabay nammita hilay nay Pariseo, ta pinipupulungan lay na hi Apo Jesus.

Hi Apo Jesus ya impamwang ni Propeta Isaias

15Hên namwangan ni Apo Jesus ya pamulong kana, ay nag-alh ya bayro. Kal-atan ya nakihonol kana, haka namaalh yan kaganawan hakit lan nipaghakit. 16Binawal na hila hên ipamwang ya tungkol kana. 17Habaytoy nalyari ta êmên matupad ya impamwang ni Propeta Isaias, ya wana,

18 “Atsi di ya pinili kon tagahuyo ko, ya anlugurên ko, ya ikahigla ko. Ipahapat ko kana ya Espiritu ko, ta êmên na ipamwang ha tawo ha balang bansa, no ay-êmên hila mag-in ayn kapintasan ha hêlêk ko. 19 A ya makihubakan, haka makiangawan. Naamêy yan mag-habi ha dann. 20 Hawpan na hilay alwan makhaw ya lawini, haka hilay alwan nakataniêh ha paniwala. Daygên nay habayto angga ha mabalayan la ya kaligtasan ya an-idin na. 21 Habaytoy kaligtasan ya an-êngganan lan tawo ha balang bansa kana.”^q

p 12:7 Oseas 6:6 **q 12:21** Isaias 42:1-4

**Ya kapangyarihan ni Apo Jesus ay ubat kan Apo Namalyari, alwan
ubat kan Satanas**

(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23)

²²Bayo main gintan kan Apo Jesus ya mihay lalaki ya buwag haka pipi ya hinapatan hên narawak ya a angkahêlêk. Namipaplag hi Apo Jesus hên habaytoy narawak ya a angkahêlêk, kabay nakahabi, haka nakahêlêk yay nay lalaki. ²³Naubuh hilan nag-êpapah ya kal-atan ya atsi bayro, ya wanla, “Habaytsi ya lawêh ya kaapo-apoan ni Arin David ya impangako kantamo ni Apo Namalyari!” ²⁴Noa, pahabtan lan Pariseo, ya pamaalîh ni Apo Jesus hên nangarawak ya hinumapat ha tawo, ay ha kapangyarihan ni Satanas,^r ya poon lan nangarawak ya a angkahêlêk. ²⁵Muwang ni Apo Jesus ya laman ihip la, ya êndat la no ubat kan Satanas ya kapangyarihan na. Kabay hinabi na, “No alimbawa ta mipapatsi ya angkalokopan hên mihay bansa, o balayan ay mahira ya habayto. Êmbayro êt ya malyari ha mipapamilya ya mipapatsi. ²⁶No mamipaplag hi Satanas hên sarili na, ay mahira bayto ya pamanlokop na. ²⁷No ampamipaplag akon nangarawak ya a angkahêlêk ha kapangyarihan ni Satanas, hino bayto ya nam-i hên kapangyarihan kanlan tagahonol yo, ya ampamipaplag hên nangarawak ya a angkahêlêk? Hila tana êt ya mamaptêg ya mali kaw. ²⁸Ha kapangyarihan nan Espiritu ni Apo Namalyari ya pamaalîh ko hên nangarawak ya a angkahêlêk. Ya labay habiên hên habayto, ay atsi kamoyu ya pamanlokop ni Apo Namalyari.

²⁹“Hi Satanas ay nanad ha mihay makhaw, ya mal-at ya almas, ya ampamantay ha bali na. A makwa, ya hinon atsi kana, no a ya pon hambutên, haka gapohên. Noa, no gapohên ko ya, ay makwa ya kaganawan ya atsi kana.

³⁰“Hilay ayn pon ha lokop ko, ay kapatsi ko. Haka hilay a ampanawop hên manipon hên tawo, ta êmên hila makilamo kangko, ay ampamidayo hên tawo kangko. ³¹Pakagilamên yoy habaytsi. Mapatawad hilay mipaghêhê ha nadyag lay kasalanan, haka ha hinabi lan pamaniran kapareho lan tawo, noa, ayn hinoman ya mapatawad ha hinabi lan pamaniran Espiritu ni Apo Namalyari. ³²Hilay maghabi hên halanghang kangko, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay mapatawad. Noa, hilay maghabi hên halanghang ha Espiritu ni Apo Namalyari, ay a mapatawad. Ta habaytoy kasalanan, ay taganán ayn kapatawaran.”

Ya balang miha ay mabalayan ha dyag la

(Lucas 6:43-45)

³³“No habiên tamoy mangêd ya mihay kayo, ay mangêd etaman ya tagêy na. No habiên tamon alwan mangêd ya mihay kayo, ay alwa

^r 12:24 Beelzebul ha habin Griego.

etaman mangêd ya tagêy na. Ta hilay kayo ay angkabalayan ha tagêy la. ³⁴Nanad kaw utan ya makamatsi! A yon mahabi ya hinoman ya mangêd, gawan ha karawakan yo! Ta ya laman nakêm ay an-umawah ha bêbêy. ³⁵Hilay mangangêd ay mapanyag hên kangêran, gawan mangêd ya nakêm la. Hilay nangarawak ay mapanyag hên karawakan, gawan narawak ya nakêm la.

³⁶“Pakagilamên yo, ha Allon Pamanukom, ay dapat yon ipamulah kan Apo Namalyari no awta hinabi yo ya balang hinabi yo ya ayn kapukatan. ³⁷Parusaan na kaw no alwan mangêd ya hinabi yo, haka a na kaw parusaan no mangêd ya hinabi yo.”

**Pinanapolan hi Apo Jesus hên kapapaêpapah ya palatandaan
ya ubat ha langit**

(Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32)

³⁸Main Pariseo haka mánoron Kautuhan ni apo Moises ya labay manubuk kan Apo Jesus, ya mamipahlêk yan palatandaan ya ubat ha langit, ta êmên la mamwangan no pêtêg hên atsi kana ya kapangyarihan ni Apo Namalyari. ³⁹Noa, wani Apo Jesus kanla, “Bapan dawak hilay tawo amêhên. Ampanapol hilan kapapaêpapah ya palatandaan ya ubat ha langit. Noa, ayn ipahlêk kanla, no alwan nanad ha kapapaêpapah ya nalyari kan Propeta Jonas hên haton lagi. ⁴⁰No ay-êmên hi Propeta Jonas ha tatloy allo haka tatloy yabi, ha bitokan kahlayan pating, ay êmên bayro êt, ay hiko, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay tatloy allo haka tatloy yabi ko ha pinay-ilbêngan kangko. ⁴¹Ha Allon Pamanukom ni Apo Namalyari, ay mirêng hilay biniyay oman, ya taga-Ninive, ya nipaghêhên pamanyag kasalanan la, hên nagilam lay toro ni Propeta Jonas, ta habyanan la kaw, gawan main di ya matag-ay ya tungkulan kan Propeta Jonas, yan a kaw naghêhên nanalibokot ha pamanyag yon kasalanan. ⁴²Ha Allon Pamanukom ni Apo Namalyari, ay habyanan na kaw hên Reyna ha Sheba hên haton lagi. Mipakarêng-êy kaw, ta agyan bapan dayo na, ay nilako na hi Arin Solomon, ta labay nan gilamên ya toro na. Amêhên, ay main di, ya mas matag-ay ya tungkulan kan Arin Solomon, noa, a kaw ampangilam.

Ya pamag-orong nan narawak ya a angkahêlêk

(Lucas 11:24-26)

⁴³“No umalih ha mihay tawo ya narawak ya a angkahêlêk, ya hinumapat kana, ay tawak-tawakên nay namala ya luta, ta manapol yan mapagpatêkbêkan na. Noa, ayn yan matapol. ⁴⁴Kabay wana ha nakêm na, ‘Mag-orong ko ha tawo ya ubatan ko.’ Pag-orong na, ay malatêng nay ubatan na, ya ayn êt napahili kana, haka habaytoy tawo ay nanad yan bali ya malinis, haka nakakumpini, ya nakal-an hên togêlan. ⁴⁵Kabay

managyat yan pitoy a angkahêlêk ya narawak êt kana, ta paglamo na bayro. Haka humwên hila, kabay lalo yay nan kaingalo ya hatoy tawoy inorongan na. Êmbayro êt ya malyari kamoyu ya nakagilam hên Mangêd ya Habi, noa, a kaw naghêhên nanalibokot kasalanan yo.”

Hilay ampanggiham habi ni Apo Jesus, ay anlugurên na hên nanad ha pamanlugud na ha indo na, haka hilay patêl na
(*Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21*)

⁴⁶Kaban ampaghabi ya pon hi Apo Jesus ha kal-atan, ay nilumatêng ya indo na, haka hilay patêl na, ta labay la yan makahabi. ⁴⁷Main naghabi kana, ya wana, “Atsi di ha ilwangan ya indo mo haka hilay patêl mo. Labay la kan makahabi.” ⁴⁸Wani Apo Jesus kana, “Hino ya indo ko, haka hino hilay patêl ko?” ⁴⁹Intoro nay tagahonol na, ta wana, “Hilay habaytsi ya anlugurên ko hên nanad ha pamanlugud ko ha indo ko, haka hilay patêl ko. ⁵⁰Hilay manyag kalabayan ni Apo Namalyari, ya Tatang ko ha langit, ay yabay ya anlugurên ko hên nanad ha pamanlugud ko ha indo ko, haka hilay patêl ko.”

Ya alimbawa ya tungkol ha bini ya inhabwag
(*Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8*)

13 ¹Habayto êt hên allo, ay inumawah hilan Apo Jesus ha bali, ta nikno ya ha laylay lanêm hên nanoro kanla. ²Gawan ha hadyay kal-atan ya ampipagtsipon hên labay manggilam toro na, ay hinumakay ya ha mihay bangka, ta bayro yan nikno hên nanoro kanlan kal-atan ya atsi ha laylay hên lanêm. ³Ha pamanoro na kanla, ay mal-at ya paalimbawa, ya wana, “Main mihay lalaki ya namihabwag hên bini. ⁴Ha pamihabwag nan bini, ay main bini ya natata ha dann. Habaytoy tinuktuk hên manok. ⁵Ya kaatag ay natata ha mabato. Tampol yan tinumubo, gawan ha mababo ya luta. ⁶Noa, hên nangallo, ay nayanto ya, gawan a nipakalalê ya yamot. ⁷Ya kaatag ay natata ha kadiwian. Tinumubo ya bini, noa, tinumêytêy, gawan diwi. ⁸Ya kaatag ay natata ha mataba ya luta. Tinumubo ya habaytoy bini haka naubuh hên nanagêy, hên main manimagatoh ya lahí, anêmapo, haka tatlumpo.” ⁹Hên nahabi nay habayto ni Apo Jesus, ay wana êt, “Pakaihipên yo ya nagilam yo!”

No pata paalimbawa ya panoro ni Apo Jesus
(*Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10*)

¹⁰Dinumani kan Apo Jesus hilay tagahonol na ta nangotang hila, ya wanla, “Pata panay paalimbawa ya pamanoro mo kanlan kal-atan?” ¹¹Kabay wani Apo Jesus kanla, “Hikaw bat ya makamwang hên inilihim ya tungkol ha pamanlokop ni Apo Namalyari, noa, a na impamwang ya habayto ha kaatag. ¹²No honolên yoy toro ko, ay mapahanan ya

pamangintindi yo, noa, no a yon honolên, ay alihên êt kamoyu ya pêpêrad ya naintindihan yo. ¹³Kabay an-idann ko ha alimbawa ya pamanoro ko kanla, ta ‘Manlêk hila man, ay a la mamwangan ya anhêlkên la. Magilam la man, ay a hila manggilam, haka a la angkaintindihan ya angkagilaman la.’

¹⁴Angkatupad kanla ya impamwang ni Propeta Isaias, ya wana hên hatô, ‘Pakagilamên yo man, ay a yo maintindihan, haka pakahêlkên yo man, ay a yo mamwangan ya anhêlkên yo.

¹⁵A hila malyarin maniwala gawan kinumdêy ya ulo la. Ampagtêtêkk hila, haka an-ipêrêng lay mata la. Ta kayno maintindihan la, haka maghêhê hilan dumani kangko, bayo patawarên ko hila.’^s

¹⁶Noa, hikaw, ay iningalwan, kabay angkaintindihan yo ya angkakit yoy andaygên ko, haka angkaintindihan yoy anhabiên ko. ¹⁷Hên hatô, ay mal-at ya màmipamwang hên an-ipaihip kanla ni Apo Namalyari, haka kaatag pon ya mahonol kana, ya labay-labay dayi hên makahêlêk hên angkakit yo ya andaygên ko. Labay-labay la dayin magilaman ya anhabiên ko ya angkagilaman yo. Noa, a la nahêlêk ya angkakit yo, haka a la êt nagilam ya angkagilaman yo.”

Impamwang ni Apo Jesus ya labay habiên hên habaytoy alimbawa ya tungkol ha bini ya inhabwag
(*Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15*)

¹⁸“Gilamên yoy habaytsi ya labay habiên hên alimbawa ya tungkol ha bini. ¹⁹Ya bini ay habi ni Apo Namalyari hên tungkol ha pamanlokop na. Ya nakêm tawo ay in-alimbawa ha natataan bini. Ya bini ya natata ha dann ay habi ni Apo Namalyari ya nagilam lan tawo, noa, a la naintindihan, bayo tampol nilumatêng hi Satanas, ta inalíh nay habaytoy habi ha nakêm la. ²⁰Ya bini ya natata ha kabatoan, ay habi ni Apo Namalyari ya nagilam haka tinanggap lan tawo hên main kahiglaan, ²¹noa, a nimana ha nakêm la. Naniwala hila pon, noa, hên nilumatêng ya kairapan o ya pamairap, ay tampol naalíh ya paniwala la. ²²Ya bini ya natata ha kadiwian ay habi ni Apo Namalyari ya ginilam lan tawo, noa, tampol nialíh ha nakêm la, gawan kayagahan, pibandian, haka katsighaw hên biyay. Kabay a nabayo ya biyay la, hên nanad ha a nanagêy ya bini. ²³Ya bini ya inhabwag ha mataba ya luta ay habi ni Apo Namalyari ya nagilam haka naintindihan lan tawo, bayo nimana ha nakêm la, ya nanad ha lahí ya naubuh hên nanagêy hên main manimagatoh ya lahí, anêmapo, haka tatlumpo.”

Ya alimbawa ya tungkol ha lamon ya tinumubo ha pinay-êharan trigo

²⁴Impamwang kanla ni Apo Jesus ya miha pon ya alimbawa, ya wana, “Ya pamanlokop ni Apo Namalyari ay maialimbawa ya êmên di: Main

^s 13:15 Isaias 6:9-10

mihay lalaki ya namiêhad hên mangêd ya bini hên trigo. ²⁵Noa, hên mihay yabi, hên angkabêlêw hilangan, ay nilumatêng ya kapatsi na hên namihabwag hên tagêy hên lamon ha pinay-êharan trigo, bayo nammita yay na. ²⁶Tinumuboy trigo haka nakisabay hên tinumuboy lamon. Hên nanagêy ya trigo, ay napansin lan tagahuyo nan lalaki ya lamon. ²⁷Kabay dinumani hila kana, ta wanla, ‘Êndat naên ya mangêd ya binin trigo ya in-êhad. Ay-irin ubat ya hata lamon?’ ²⁸Hinabi nan lalaki, ya wana, ‘Main kapatsi ya namihabwag hên tagêy hên lamon bayri.’ Kabay nangotang hilay tagahuyo na, ‘Labay mon lamonên naên ya?’ ²⁹Noa, wanan lalaki, ‘Paan pon. Ta no lamonên yo, ay maulot yoy trigo etaman. ³⁰Paulayan yoy na hên makisabay, hên angka ha panggapah. No panaon hên panggapah, ay habiên ko tana ha manggapah ya unaên la pon alihên ya lamon, haka la pêpêthên ta ulamên. Bayo gapahên ya trigo ta ihimpan.’ ”

Ya pamanlokop ni Apo Namalyari ay in-alimbawa ni Apo Jesus ha pamantumubo hên mihay nanaway but-o
(*Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19*)

³¹Namitoro hi Apo Jesus hên miha pon ya alimbawa, ya wana kanla, “Ya pamanlokop ni Apo Namalyari ay maialimbawa ha pamantumubo hên mihay nanaway but-o ya intanêm. ³²Iibon man ya but-o, ay hinumlay yan nag-in kayo, kabay nipanyag halay ya manok-lalê ha hanga na.”

In-alimbawa ni Apo Jesus ya pamanlokop ni Apo Namalyari ha pampaalsa
(*Lucas 13:20-21*)

³³Namitoro hi Apo Jesus hên miha pon ya alimbawa, ya wana kanla, “Ya pamanlokop ni Apo Namalyari ay maialimbawa ha pampaalsa ya pinakigawgaw hên mihay babayi ha kal-atan hên arina, haka nilum-at ya habaytoy kal-atan.”

Impamwang hên haton lagi ya paalimbawa ya toro nan Mesias, ya Cristo
(*Marcos 4:33-34*)

³⁴Hên nanoro hi Apo Jesus kanlan kal-atan, ay panay main hên alimbawa ha panoro na. ³⁵Êmbayroy panoro na ta êmên matupad ya impamwang nan mihay màmipamwang hên impaihip kana ni Apo Namalyari, ya wana,

“Ya panoro ko kanla ay paalimbawa.

Ipamwang ko ya inlihim paubat hên dinyag ya hata luta.”^t

^t 13:35 Awit 78:2

**Impamwang ni Apo Jesus ya labay habièn hèn alimbawa
ya tungkol ha lamon ha trigo ya in-êhad**

³⁶Amêhên, imbalag ni Apo Jesus ya kal-atan, ta hinumwên ya ha bali. Haka dinumani kana ya tagahonol na, ta wanla, “Ipamulah mo kannâên ya alimbawa ya tungkol ha lamon ha trigo ya in-êhad.” ³⁷Hinabi na etaman, ya wana, “Hiko, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay in-alimbawa ha namiêhad hên mangêd ya bini hên trigo. ³⁸Ya in-alimbawa ha pinay-êharan ay boon luta, haka ya in-alimbawa ha mangêd ya bini hên trigo, ay hilay palokop kan Apo Namalyari. Ya in-alimbawa ha lamon, ay hilay angkalokopan ni Satanas, ³⁹haka ya in-alimbawa ha namihabwag tagêy lamon, ay hi Satanas. Ya in-alimbawa ha panggapah, ay yabay ya kaangaan hên hata luta, haka ya in-alimbawa ha manggapah, ay hilay anghel ni Apo Namalyari. ⁴⁰No ay-êmên tsinipon ya hatoy lamon, bayo inulam, ay êmbayro etaman ha anggaan hên hata luta. ⁴¹Gawan hiko, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay mamiutoh hên anghel ko ha boon pamanlokop ko, ta tsiponên lay balang ampangubatan kasalanan, haka hilay mapanyag karawakan, ⁴²ta ihamwag hila ha apoy ya a angkaparê. Hadyay tangih la bayro, haka mipang-ngê-ngêt hila ha hadyay huluk la, boy ha hadyay ilab ya angkatanam la. ⁴³Noa, hilay mahonol kana, ay mag-in nanad allo ya ampam-in hawang ha pamanlokop ni Apo Namalyari ya Tatang la. Pakaihipên yo ya nagilam yo.”

**In-alimbawa ni Apo Jesus ya pamanlokop ni Apo
Namalyari ha maalagáy pibandian ya ayn kapantag**

⁴⁴Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “Ya pamanlokop ni Apo Namalyari ay maialimbawa ha maalagáy pibandian ya ayn kapantag, ya nakali ha lutan kaatag, bayo hinapolan oman. Ha hadyay kahiglaan nan nakatapol, ay nuli ya, ta in-ubuh nan inhaliw ya atsi kana, ta hinaliw nay habaytoy luta ya nag maalagáy pibandian ya ayn kapantag.”

**In-alimbawa ni Apo Jesus ya pamanlokop ni Apo
Namalyari ha mihay maalagáy perlas**

⁴⁵Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “Ya pamanlokop ni Apo Namalyari ay maialimbawa êt ha mihay mangalakal ya ampanapol hên maalagáy perlas. ⁴⁶Hên nakahêlêk yan mihay perlas ya hadyay maalagá, ay in-ubuh nan inhaliw ya atsi kana, ta hinaliw nay habaytoy hadyay maalagáy perlas.”

In-alimbawa ni Apo Jesus ha lambat, ya pamanlokop ni Apo Namalyari

⁴⁷Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “Ya pamanlokop ni Apo Namalyari ay maialimbawa êt ha lambat ya inhamwag ha dagat,

ya nakakwa hên hino-hino kay na hên ya kênan lanêm. ⁴⁸Hên napno ya habayto, ay ginuloy la ha laylay, ta nikno hilan impapawa ya habaytoy makêna haka a makêna. Bayo la intapon ya a makêna. ⁴⁹Êmbayro etaman ha anggaan hên hata luta. Ipapawa lan anghel, hilay mapanyag karawakan kanlan mahonol kan Apo Namalyari. ⁵⁰Hilay mapanyag karawakan, ay ihamwag ha impiyerno ya hadyay apoy ya a angkaparê. Hadyay tangih la bayro, haka mipang-ngê-ngêt hila ha hadyay huluk la, boy ha hadyay ilab ya angkatanam la.”

Dapat parehon dyanan alagá ya manan toro haka ya bayon toro

⁵¹Kinotang ni Apo Jesus hilay tagahonol na hên tungkol ha intoro na kanla, ya wana, “Naintindihan yoy habayto?” Wanla etaman, “Awo. Angkaintindihan naên.” ⁵²Wanay na êt ni Apo Jesus, “Kabay maintindihan yo etaman ya habaytsi: hilay mánoron Kautuhan ni apo Moises ya ampaniwala ha an-itoro ko ya tungkol ha pamanlokop ni Apo Namalyari, ay maialimbawa ha mihay main bali, ya tampol hên maiawah ha dyanan pibandian na ya mana haka ya bayo. Gawan pareho lan maitoro ya manan toro haka ya bayon toro.”

**A ya pinaniwal-an hi Apo Jesus ha balayan Nazaret,
ya pinanhumlayan na
(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)**

⁵³Hên naitoro nay na ya habaytoy alimbawa, ay nag-alfh yay na bayro. ⁵⁴Hên nilumatêng ya ha Nazaret, ya balayan ya pinanhumlayan na, ay hinumwên ya ha sinagoga la, ta nanoro ya. Haka ha pamanoro na, ay nipag-êpapah hilay nakagilam, ya wanla, “Ay-iri nan nakwa ya kamwangan na boy ya kapangyarihan na hên manyag hên kapapaêpapah?” ⁵⁵“Daptay hiyay anak ni Jose, ya kalpintero, ya kabalayan tamo. Yarin alwan Maria ya langan hên indo na! Yarin alwan hiyay patêl lan Santiago, Jose, Judas, haka hi Simon! ⁵⁶Yarin alwan kabalayan tamo ya patêl nay babayi! Ay-iri nan nakwa ya kamwangan na, haka kapangyarihan nan manyag hên kapapaêpapah?” ⁵⁷Kabay a la ya tinanggap. Noa, wani Apo Jesus kanla, “Hilay propeta ni Apo Namalyari, ay anggalangên ha agyan ayri ya logal, noa, a hila ampansinên hên kamag-anak la haka kabalayan la.” ⁵⁸Gawan ayn hilan paniwala kana, ay pêrad bat ya kapapaêpapah ya dinyag na bayro.

**Ya kamatsan ni Juan Bautista
(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)**

14 ¹Hên habayto, ya tungkol ha andaygên lan Apo Jesus ay nagilam ni Herodes Antipas, ya ampamaala ha probinsyan Galilea.
²Kabay wana kanlan ampag-obra ha bali na, “Ya ambaêgên lan Jesus,

ay taganán hi Juan Bautista ya impapotoh kinay ulo, ya nabiyay oman, kabay ampakadyag yan kapapaêpapah!”

³Hinabi nay habayto gawan hiyay naypadakêp, naypagapoh, haka naypahukul kan Juan Bautista gawan bat kan Herodias. Habaytsi hi Herodias, ay ahawa ni Felipe, ya ali ni Herodes Antipas, ya bat nan pinag-ahawa ni Herodes Antipas. ⁴Panay nan an-ungkatên kan Herodes Antipas, ni Juan Bautista, ya wana, “Bawal ha Kautuhan ya pamag-ahawa mo kan Herodias, ya ahawan ali mo!” ⁵Kabay labay na dayi ni Herodes Antipas hên ipapatsi hi Juan Bautista, noa, malimo ya kanlan kal-atan, gawan ha muwang la, hi Juan ay mihay propeta ni Apo Namalyari.

⁶Ha kaluto, ha allon pamanêmtêm ha pay-anak kan Herodes Antipas, ay timmalêk ya anak ni Herodias ha arapan kal-atan. Haka hinumigla hi Herodes Antipas ha pamagtalêk nan dalaga, ⁷kabay impangako na kana, hên main kalamoy humpa, ya idin na kana ya hinon pakikwaan na. ⁸Gawan ha hinabi kana hên indo na, ay pinakikwaan nan dalaga ya ipapotoh ni Herodes Antipas ya ulo ni Juan Bautista, ta idin kanan dalaga ya habayto, hên nakapalunto ha pinggan. ⁹Hadyay lungkot ni Herodes Antipas hên pakikwaan kana hên dalaga ya habayto, noa, a nay na mapag-agkoan, gawan naghumpa ya, haka gawan ha kal-atan ya hinagyat na ha kaluto. Hên habayto êt, ay in-utoh nay mihay hundaloh ha hukuman hên potohên nay ulo ni Juan Bautista. ¹⁰Tampol yan nammita ya in-utoh na ha hukuman, ta pinotoh nay ulo ni Juan, haka ¹¹na impalunto ya ulo ha pinggan, ta indin kanan dalaga, bayo indin nan dalaga ha indo na. ¹²Hên namwangan lan tagahonol ni Juan ya nalyari kana, ay kingwa la ya bangkay na, haka lay na in-ilbêng. Bayo impamwang la kan Apo Jesus ya nalyari.

Liman libo ya pinakan ni Apo Jesus

(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

¹³Hên nagilam lan Apo Jesus ya nalyari kan Juan Bautista, ay nagbangka hilan palipay ha logal ya kabalah-balahan. Noa, hên namwangan lan kal-atan ya pagpalakwan lan Apo Jesus, ay binitseh lan inunaan hilan Apo Jesus, hên kalamo hilay ubat ha kaganawan balayan ya dinanan la. ¹⁴Hên pataoy hilan Apo Jesus ha bangka, ay nahêlêk lay kal-atan. Naingalwan na hila, ni Apo Jesus, haka namaalíh yan hakit lan nipaghakit ya gintan la.

¹⁵Hên maranin matata ya allo ay dinumani kana ya labinlowa hên naghabi kana, ya wanla, “Ayn bali di, haka maranin matata ya allo. Dayi ipalako mo hilay kal-atan ha balang baryo, ya narani di, ta êmên hila makatsikap hên maêkan la.” ¹⁶Noa, hinabi na kanla, ya wana, “A la kailangan hên mita. Hikaw tanay mam-i kanla hên maêkan la.” ¹⁷Hinabi

la etaman, “Main kitamon bêngat hên limay puto haka loway kênan lanêm.” ¹⁸Wana kanla ni Apo Jesus, “Gêtan yo di kangko ya habayto.” ¹⁹Amêhên, pinaikno ni Apo Jesus ya kal-atan ha pagpastolan bayro. Kingwa ni Apo Jesus ya limay puto haka loway kênan lanêm. Naningla ya, ta pinahalamatan nay habayto kan Apo Namalyari. Pino-potoh nay habayto, bayo indin na kanlan tagahonol na, ta itayak la kanlan kal-atan. ²⁰Balang miha kanla ay nakaêkan angga ha nangabhoy hila. Hên tsinipon la ya tagan, ay nakapno hila êt hên labinloway lubon. ²¹Main liman libo ya lalaki ya nangan. Main êt kal-atan ya babayi haka anak ya nangan.

Nammita hi Apo Jesus ha babon lanêm

(Marcos 6:45-52; Juan 6:15-21)

²²Tampol nan pinahakay ni Apo Jesus ha bangka hilay tagahonol na hên impauna hên lumipay, kaban nagtsipan ya pon kanlan kal-atan. ²³Hên nagtsipan yay na ha kal-atan, ay nilumakat yan nanalangin hên kakapag na. Namawatah ya bayron miha na. ²⁴Ya bangka ya anhakyan lan tagahonol na, ay atsi ha marayo-dayo hên panhalungatên hên makhaw ya angin haka tandulon. ²⁵Hên mawatah, ay nilako na hila hên nammita ha babon lanêm. ²⁶Hên nahêlêk la yan ampita ha babon lanêm, ay nipan-angaw hila ha hadyay limo la, ya wanla, “Main kamana!” ²⁷Noa, tampol nan hinabi kanla, “Paan kaw malimo. Pakhawên yoy nakêm yo! Hikoy habaytsi.” ²⁸Hên nagilam ni Pedro ya habayto, ay wana, “Panginoon, no pêtêg hên hika ya habain, ay palakwên mo ko bahên hên mita ha babon lanêm.” ²⁹Wani Apo Jesus etaman kana, “Galing mina di awud!” Kabay nagtaoy hi Pedro ha bangka, ta nammita yay na ha babon lanêm hên palako kan Apo Jesus. ³⁰Noa, hên napansin nay hadyay angin, ay nalimwan ya, haka ampilêmêh yay na, kabay nan-angaw ya, ya wana, “Panginoon, iligtas mo ko!” ³¹Tampol yan dinwang ni Apo Jesus, bayo wana kana, “Kulang pon awud ya paniwala mo! Pata ampag-alangan ka!” ³²Hên nakahakay hilay na ha bangka, ay tinunggên ya angin. ³³Sinimba hi Apo Jesus hên hilay atsi ha bangka, ya wanla, “Taganán pêtêg hên hika awud ya Anak ni Apo Namalyari!”

Pinaalîh ni apo Jesus ya kaganawan hakit la ha logal hên Genesaret

(Marcos 6:53-56)

³⁴Pamakalipay lan Apo Jesus, ay tinumaoy hila ha bangka ha logal hên Genesaret. ³⁵Hên nabalayan la yan taga-bayro, ay pinarah lan impamwang ha boon logal ya habayto, ya nilumatêng hilan Apo Jesus. Kabay gintan la ya kaganawan ya main hakit kana. ³⁶Ampakiingalo hila kan Apo Jesus ya agyan laylayan dayin takop na, ya magapa lan ampaghakit. Haka hilay nakagapa takop na, ay naalihan etaman hakit.

**Ya natotoan la ha ninuno la, ay alwan pareho ha
Kautuhan ni Apo Namalyari
(Marcos 7:1-13)**

15 ¹Panga-ubat hên habayto, ay main ungnoy Pariseo haka mánoron Kautuhan ni apo Moises ya ubat ha balayan Jerusalem, ya nipandumani kan Apo Jesus, ta nangotang hila kana, ya wanla, ²“Pata a hila anhumonol ya tagahonol mo ha natotoan tamo ha ninuno tamo, no ay-êmên ya pamag-uyah bayo mangan?” ³Bayo wana êt ni Apo Jesus, “Magaling kaw hên itad hên ayn alagá ya in-utoh ni Apo Namalyari, mahonol yon bat ya natotoan yo ha ninuno yo! ⁴Ta namiutoh hi Apo Namalyari, ‘Galangên moy tatang haka indo mo,’ haka ‘Hinoman ya maniran toa na, ay dapat patsên.’ ⁵Noa, an-itoro yo ya malyarin ialay kan Apo Namalyari, ya dapat ihawop ha toa. Ha pamanoro yon habayto, ay an-ibawal yoy pamanawop ha toa. ⁶Antotoên yoy ninuno yo, ta an-itad yon ayn alagá ya Habi ni Apo Namalyari. Haka kal-atan pon ya êmbahên ya andaygên yo. ⁷Ampagbabara kaw hên mangêd! Pêtêg ya impapêt ni Propeta Isaias ya tungkol kamoyu, ya wana ha Kahulatan ya impahulat ni Apo Namalyari,

⁸ ‘Ya pamagpuri la kangko, ay atsin bat ha bêbêy la, ta ayn ha nakêm la.

⁹ Ayn kapukat-pukat ya pamagsimba la kangko, ta ya natotoan la ha ninuno, ay an-itoro la hên nanad ha paytoro la hên Kautuhan ko.’ ”^u

**Ya ampakarêmêk ha hêlêk ni Apo Namalyari ay angkaubat ha nakêm
(Marcos 7:14-23)**

¹⁰Bayo pinarani ni Apo Jesus ya kal-atan, ta wana kanla, “Manggilam kaw haka pakaintindiên yoy habaytsi. ¹¹Alwan pamangan ya an-ihubo ha bêbêy ya ampakarêmêk hên tawo ha hêlêk ni Apo Namalyari, noa, ya nangarawak ya habi ya angkaubat ha bêbêy.”

¹²Pangayari nan naghabi, ay dinumani hila kan Apo Jesus hilay tagahonol na, ta wanla kana, “Muwang mo ya nahakitan ya nakêm lan Pariseo ha hinabi mo?” ¹³Hinabi ni Apo Jesus kanla ya wana, “Ya kaganawan tanaman ya a intanêm ni Apo Namalyari, ya Tatang ko ha langit, ay ulutên. ¹⁴Paulayan yo hila. Nanad hilan buwag ya ampangakay ha kapareho lan buwag. Ya mihay buwag ay a makaakay hên kapareho nan buwag, ta pareho hilan minabo ha malalê ya lubot.” ¹⁵Bayo hinabi ni Pedro kan Apo Jesus, ya wana, “Ipamulah mo kannaên daw, ya labay habiên hên habaytoy alimbawa ya tungkol ha ampakarêmêk hên tawo

^u 15:9 Isaias 29:13

ha hêlêk ni Apo Namalyari.” ¹⁶Wana etaman kanlan Pedro, “Hikaw man, ay a kaw ampakaintindi? ¹⁷Alwan pamangan ya an-ihubo ha bêbêy ya ampakarêmêk hên tawo ha hêlêk ni Apo Namalyari, ta ya pamangan, ay ampidann ha bitoka bayo itaká. ¹⁸Noa, ya nangarawak ya habi ya angkaubat ha bêbêy, ay yabay ya ampakarêmêk hên tawo ha hêlêk ni Apo Namalyari. ¹⁹Ta angkaubat ha nakêm ya kaihipan hên manyag karawakan, nanad ha manyag karawakan kalabayan lawini, manakaw, mamatsin kapareho, mamabayi haka makilalaki, manistigos ha alwan pêtêg, haka maniran kapareho. ²⁰Habaytoy dyag ay angkaubat ha nakêm, haka ampakarêmêk hên tawo ha hêlêk ni Apo Namalyari. Noa, a ampakadêmêk ha hêlêk ni Apo Namalyari ya mangan hên a pon naguyah, hên nanad ha toro hên ninuno tamo.”

Ya paniwala hên mihay babayi ya alwan Israelita
(*Marcos 7:24-30*)

²¹Immalíh hilan Apo Jesus bayro, ta nunta hila ha Tiro haka Sidon, ya logal hên alwan Israelita. ²²Main bayron babayi ya taga-Canaan, ya dinumani kan Apo Jesus, ya namaêg, ya wana, “Panginoon, ya kaapoapooan ni Arin David! Ingalwan mo ko! Ya anak koy babayi ay hinapatan hên narawak ya a angkaahêlêk, ya hadyay ampamairap kana.” ²³Noa, ayn yan hinabi hi Apo Jesus. Kabay dinumani kan Apo Jesus ya tagahonol na ta wanla, “Paalihên mo yay na, ta ampi-angaw-angaw ya.” ²⁴Hinabi na ha babayi ya wana, “In-utoh akon bêngat kanlan Israelita ya nanad tupa ya nitama.” ²⁵Noa, nandoko ya ha arapan ni Apo Jesus ta wana, “Panginoon, hawpan mo ko!” ²⁶Noa, wani Apo Jesus kana, “Pakangêrên kon antoroan haka anhawpan ya hilay Israelita. Ta habaytoy taganáan usto.” ²⁷Noa, hinabi nan babayi, ya wana, “Panginoon, mangêd ya habayto, noa, yarin a minan hawpan ya alwan Israelita, no hadyay pamairap ya angkatanam la!” ²⁸Kabay hinabi ni Apo Jesus kana, ya wana, “Makhaw awud ya paniwala mo! Mahonol ya kalabayan mo!” Tapol etaman impaplag ya namairap ha anak na.

Namaalíh hi Apo Jesus hên hakit lan kal-atan

²⁹Hên nag-alíh ya bayro hi Apo Jesus, ay nagdann ya ha laylay hên Dagat-dagatan hên Galilea. Bayo nilumakat ya ha tawgtug, ta nikno ya bayro. ³⁰Main kal-atan ya dinumani kana ya ampantan hên pilay, buwag, pokol, pipi, haka kaatag pon ya ampipaghakit. Indin hila ha arapan ni Apo Jesus, haka hiyay namaalíh hên hakit la. ³¹Kabay nipag-êpapah hilay kal-atan ha nahêlêk lay ampakahabi hilay pipi, naalíh ya pagkasingkol lan singkol, ampakabitay nay pilay, haka ampakahêlêk hilay nay buwag. Ha nahêlêk la ay pinuri la hi Apo Namalyari ya Diyos lan Israelita.

Apat ya libo ya pinakan ni Apo Jesus
(*Marcos 8:1-10*)

³²Binaêg ni Apo Jesus ya tagahonol na, ta wana kanla, “Kaingalo hilay kal-atan, ta tatloy nay allo la di, haka ayn hilay nan maêkan. No pauliën ko hilan angkablay lonoh, ay kayno mawê hila ha dann.” ³³Wanlan tagahonol na etaman, “Ay-êmên tamo hilan mapakan ya hata kal-atan?” ³⁴Kinotang hila ni Apo Jesus, “Main kitamo pon hên puto?” Hinabi la kana, ya wanla, “Main tanan pito, haka uungnoy nanaway kênan lanêm ya pinirito.” ³⁵Bayo pinaikno na hilay kal-atan ha luta. ³⁶Haka dinampot nay pitoy puto boy ya kênan lanêm, ta impahalamat na kan Apo Namalyari, bayo pino-potoh nay habayto, ta impatayak na kanlan tagahonol na. ³⁷Naubuh hilan nangabhoy ya kal-atan, haka hên tsinipon lay natagan, ay nakapno hila hên pitoy tiklis. ³⁸Main apat ya libo ya lalaki ya nakaêkan. Main êt babayi haka anak ya nakaêkan.

³⁹Bayo nagtsipan yay na kanlan kal-atan hi Apo Jesus, ta hinumakay hilan Apo Jesus ha bangka hên palako ha logal hên Magadan.

Ampanapol hilay Pariseo haka hilay Saduseo hên kapapaêpapah ya ubat ha langit
(*Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56*)

16 ¹Main Pariseo haka Saduseo ya labay manubuk kan Apo Jesus, ya mamipahlêk yan kapapaêpapah, ya ubat ha langit, ta êmên la mamwangan no pêtêg hên atsi kana ya kapangyarihan ni Apo Namalyari. ²Noa, wani Apo Jesus kanla, “No angkatatay nay allo ta nag yayo, ay habiën yo, ‘A ya manguran nobukah ta nag yayo.’ ³No ha maranon ta tsinumilêm ya ginêm, ay habiën yo, ‘Manguran amêhên.’ Muwang yo no hinoy labay habiën hên angkahêlêk yo ha langit. Yarin a yo muwang ya balang kapapaêpapah ya andaygên ko, ay palatandaan hên nilumatêng ya pamanlokop ni Apo Namalyari! ⁴Bapan dawak kaw, ta antalibatokan yo hi Apo Namalyari. Ampanapol kaw hên kapapaêpapah ya ubat ha langit. Noa, ayn ipahlêk kamoyu, no alwan ya nanad ha naipahlêk hên hatu, ya tatloy allo yan nabiyay ha bitokan pating hi Propeta Jonas.”^v Habayto tanay hinabi ni Apo Jesus, bayo nammita yay na.

In-alimbawa ni Apo Jesus ha pampaalsa, ya panapol lan Pariseo hên kapapaêpapah ya ubat ha langit
(*Marcos 8:14-21*)

⁵Hên anlumpay hilay na ha Dagat-dagatan hên Galilea, ay napansin lan tagahonol ni Apo Jesus ya naliwaan la hên mantan puto. ⁶Bayo

^v 16:4 Hêlkên ya langan Jonas ha panlêkan habi di ha bokotan Bibliya.

wani Apo Jesus kanla, “Taganán dapat kaw hên kaillag ha pampaalsa lan Pariseo haka Saduseo.” ⁷Gawan ha hinabi ni Apo Jesus, ay êndat lan tagahonol na, no mantêg pampaalsa hên arina ya hinabi na kanla, kabay nihahabi hila, ya wanla, “Hinabi nay habayto gawan a kitamo nakagêtan puto.” ⁸Muwang ni Apo Jesus ya ampimahabian la, kabay wana kanla, “Kulang ya paniwala yo kangko! Pata an-ikayagah yoy a kaw nakagêtan puto! ⁹A kaw pon awud hên ampakaintindi! A yo pon angkakwan ihipên no ay-irin ubat ya kapangyarihan ko! Naliwaan yoy na lawêh hên pinakan koy liman libo ha li-limay puto, haka no ungnoy lubon ya napno hên tagan! ¹⁰Naliwaan yoy na lawêh hên pinakan koy apat ya libo ha pi-pitoy puto, haka no ungnoy tiklis ya napno hên tagan! ¹¹Yarin a kaw pon ampakaintindi ya alwan tungkol ha puto ya hinabi ko hên wangko ya dapat kaw kaillag ha pampaalsa lan Pariseo haka Saduseo!” ¹²Naintindihan lay na bayto, ya alwa awud pampaalsa hên puto ya anhabiên na kanla. Noa, ampailagên hila ha alwan pêtêg ya toro lan Pariseo haka Saduseo, ta ya panoro la ay makaalit hên ihip hên nanad ha pamikalat hên pampaalsa ha arina ya andaygên puto.

Hinabi ni Pedro ya hi Apo Jesus, ay hiyay Mesias, ya Cristo, ya impangakon Mámiligtas
(*Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21*)

¹³Hên nilumatêg hilan Apo Jesus ha logal hên Cesarea Filipos, kinotang na hilay tagahonol na, “Hinoy anhabiên lan tawo ya tungkol kangko, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo?” ¹⁴Kabay hinabi la, “Wanlan kaatag ya hika ay hi Juan Bautista. Noa, wanlan kaatag êt ya hika ay hi Propeta Elias. Hilay kaatag êt ay ampaghabin nabiyay oman hi Propeta Jeremias, o ya miha kanlan kaatag ya propeta ni Apo Namalyari.” ¹⁵Wana êt kanla ni Apo Jesus, “Kamoyu etaman, hino ko ha ihip yo?” ¹⁶Wani Pedro etaman, “Hika ya Mesias, ya Cristo, ya impangakon Mámiligtas, ya Anak nan angkabiyay hên ayn angga ya hi Apo Namalyari.” ¹⁷Wani Apo Jesus kana, “Iningalwan ka Simon, anak ni Jonas, ta kakapag ni Apo Namalyari, ya Tatang ko ha langit, ya namipamwang hên habayto kamo. ¹⁸Pakagilamên moy anhabiên ko kamo, Pedro. Ya labay habiên hên langan mo ay bato. Haka ha bato ya habaytsi, ya nanad pampah-êy bali, ay ipairêng ko ya nanad bali ko, ya kabooan hên kapareho mon ampaniwala ya hikoy Cristo. Haka a hila mahambut hên kapangyarihan hên kamatsan, ta dyanan hila hên biyay ya ayn angga. ¹⁹Idin ko kamo ya tungkulan ya nanad antalanên moy susi hên pamanlokop ni Apo Namalyari. Kabay ya bawalên mo bayri ha luta, ay bawalên ni Apo Namalyari ya atsi ha langit, haka ya a mo bawalên bayri ha luta, ay a etaman bawalên ni Apo Namalyari.” ²⁰Bayo impapakabawal hila ni Apo Jesus hên ipamwang ha hinoman ya hiyay Mesias, ya Cristo.

Impamwang ni Apo Jesus ya hiyay patsên

(Marcos 8:31–9:1; Lucas 9:22-27)

²¹Paubat hên habayto, ay impamulah nay na ni Apo Jesus kanlan tagahonol na ya malyari kana ha lumatêng ya allo, ya wana, “Hiko ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay kailangan hên magdanas hên hadyay pamagdusa ha Jerusalem. Hikoy araên lan mánoron Kautuhan ni apo Moises. Araên la kon toa ya nag tungkulan ha bansa, haka araên la ko êt hên ampamaala kanlan pari. Ipapatsi la ko, noa, ha ikatlon allo ay biyayên akon oman.” ²²Kabay indayo yan pêrad ni Pedro ta hinabyanan na ya, gawan êndat nan a patsên ya Mesias, ya Cristo, ya wana, “Panginoon! Paan dayi palyariên ni Apo Namalyari ya habayto!” ²³Noa, inumarap hi Apo Jesus kan Pedro ta hinabyanan na ya, “Pedro, paan mo kon tuksoên hên nanad ha pamanukso kangko ni Satanas! An-abalaên mo ko. Ya pan-ihipên mo ay alwan kaihipan ni Apo Namalyari, noa, kaihipan hên tawo!”

²⁴Amêhên, wana kanlan tagahonol na, “Hilay labay hên humonol kangko, ay dapat liwaan lay sarili lan kalabayan haka humonol kangko. Dapat nakal-an hilan magdanas hên hadyay pamagdusa haka matsi, ya maialimbawa ha pamakay hên nabyat ya koros. ²⁵Hila etaman ya a anhumonol kangko, gawan a la labay hên matsi o mangoman ya pamimiyay la, ay matsi etaman. Noa, hilay matsi gawan ha paniwala la kangko, ay dyanan biyay ya ayn angga. ²⁶Mikamihan man kanan mihay tawo ya pibandian di ha luta, ay a na mapakinabangnan ya habayto, no hiya etaman ay mipalako ha kaparusaan ya ayn angga! Yarin matanggap ya pibandian na hên pagbii, ta êmên a mipalako ha kaparusaan ya ayn anggaan ya kaêlwa na! ²⁷Hiko ya Taga-Langit ya In-anak Tawo, ay mag-orong bayri ha luta. Ha pag-orong ko, ay atsi kangko ya kapangyarihan haka ya kapahilêw ya kahampatan ni Apo Namalyari, ya Tatang ko, haka kalamo ko hilay anghel na. Tumbahan ko bayto ya balang miha, ha dinyag la. ²⁸Pakagilamên yo! Main ungno di kamoyu ya a matsi angga ha mahêlêk la ko, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, hên ampamaala.”

Nakikit hi Apo Jesus, hi apo Moises, haka hi apo Elias

(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

17 ¹Hên nalabah ya anêm ya allo paubat hên hinabi nay habayto ni Apo Jesus ay pinaglamo na hi Pedro, hi Santiago haka hi Juan ya kapotoh pohêl ni Santiago, hên nilumakat ha matag-ay ya tawgtug hên kakapag la. ²Kaban atsi hila bayro, ay naoman ya itsura ni Apo Jesus. Ya lupa na ay nag-in kapahilêw hên nanad ha allo, haka ya takop na ay nag-in bapan putsi ya kapahilêw. ³Namakonkaynaman ay main màmipamwang ya an-ipaihip kanla ni Apo Namalyari ya ubat ha langit, ya hi apo Moises

haka hi apo Elias ya kalamo ni Apo Jesus hên ampiahabi. ⁴Bayo hinabi ni Pedro, ya wana, “Panginoon, mangêd ya atsi kitamo di. No labay mo, ay manyag akon tatloy hawong di. Miha kamo, miha kan apo Moises, haka miha kan apo Elias.” ⁵Ampaghabi ya pon hi Pedro hên inupungan hila hên ginêm, haka main hilan nagilam ya habi ya ubat ha ginêm, ya wanan habi, “Hatsi ya anlugurên kon Anak ya taganân an-ikahigla ko. Gilamên yoy habi na.” ⁶Hên nagilam lan Pedro ya habayto, ay hadyay limo la, haka hila nipandoko hên nakadêngdêng. ⁷Noa, dinanian hila ni Apo Jesus hên inahwil, ta wana kanla, “Mirêng kaw, paan kaw malimo!” ⁸Hên naningla hila, ay mimiha na tana ni Apo Jesus ya nahêlêk la.

⁹Ha paglohan la hên ubat ha tawgtug, ay impapakabawal ni Apo Jesus hilay habaytoy tatloy tagahonol na hên ipamwang ha hinoman ya nahêlêk la ha tawgtug, angga ha a ya pon matsi haka mabiyay oman, ya hiya, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo. ¹⁰Gawan nahêlêk la bayro ha tawgtug hi apo Elias, ay kinotang la hi Apo Jesus, ya wanla, “Awta panhabiên lan mánoron Kautuhan ni apo Moises ya kailangan mag-orong ya pon di ha luta hi apo Elias, bayo ya lumatêng ya Mesias, ya Cristo, ya impangakon Mámiligtas ya pinili ni Apo Namalyari hên mamaala?” ¹¹Hinabi na kanla ni Apo Jesus, ya wana, “Pêtêg ya habaytoy anhabiên lan mánoron Kautuhan ni apo Moises. ¹²Noa, anhabiên ko kamoyu, ya nilumatêng yay na di ha luta ya nanad kan apo Elias, haka a la ya nabalayan ya hiyay habayto ya lumatêng bayo ya lumatêng ya Mesias, ya Cristo, ta pinairapan la ya. Êmên êt bayro, ay hiko, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay magdanas hên hadyay pamairap ha gamêt la.” ¹³Hên hinabi nay na ya habayto ni Apo Jesus, ay naintindihan lay na ya hi Juan Bautista awud ya inungkat ni Apo Jesus ya nanad kan apo Elias.

Namipaplag hi Apo Jesus hên hinumapat haka ampamatugaw ha mihay anak ya lalaki

(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43a)

¹⁴Hên ubat hilay na ha tawgtug, ay tinupa hilan Apo Jesus hên kalatan. Kalamo lay mihay lalaki ya nandoko ha arapan ni Apo Jesus. ¹⁵Wanan lalaki, “Panginoon, ingalwan mo dayi ya anak koy lalaki ta main yan tugaw. Hadyay pamairap ya angkatanam nan anak, ta panay yan ampitumba ha apoy, haka ampihugno ha lanêm. ¹⁶Gintan ko ya ha tagahonol mo, ta paalihên la dayi ya hakit na, noa, a la ya kayan paalihên.” ¹⁷Amêhên, wani Apo Jesus, “Hikaw ya angkabiyay amêhên ay ayn paniwala, haka hadyay dawak kaw. Ay-irin angga kataw hên pakilamoan haka pakitagalan?” Bayo wana kanan lalaki, “Gêtan mo di ya anak mo.” ¹⁸Bayo hinabyanan haka impaplag ni Apo Jesus ya narawak ya hinumapat kanan anak, kabay paubat hên habayto, ay a yag na tinugaw ya habaytoy anak.

¹⁹Hên hila-hila tana hilan Apo Jesus, haka hilay tagahonol na, ay kinotang la ya, “Awta a naên ya napaalíh ya hinumapat kanan anak?”
²⁰Wana etaman ni Apo Jesus, “Gawan kulang ya paniwala yo ha kapangyarihan ni Apo Namalyari. Pakagilamên yo, pêpêrad man ya paniwala yo, hên nanad ha pinakananaway but-o, ay mahabi yo kanan hata tawgtug ya, ‘Mag-álih ka ha dagat!’ haka humonol ya kamoyu. Hilay ampaniwala kan Apo Namalyari ay makadyag hên kaganawan!”
²¹Noa, ya êmbayroy narawak ya a angkahêlêk, ay mapaalíh bêngat ha panalangin haka ha pamagtêh hên a mangan, ta êmên a maabala ya panalangin.”

Inoman nan hinabi ni Apo Jesus ya patsên ya
(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43b-45)

²²Hên napi-tsi-tsipon hilan Apo Jesus ha probinsyan Galilea, ay wana kanlan tagahonol na, “Hiko, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay i-upit ha kapatsi ko. ²³Patsên la ko, noa, ha ikatlon allo, ay mabiyay kon oman.” Kabay hadyay lungkot hên nakêm lan tagahonol na, hên nagilam lay habayto.

Ya pamayad ni Apo Jesus hên buwih ha Templo

²⁴Hên nilatêng hilan Apo Jesus ha balayan Capernaum, ay main napaidani kan Simon Pedro ya máningil buwih hên Templo, ta nangotang kana no ampamayad yan buwih hên Templo hi Apo Jesus. ²⁵“Awo. Ampamayad yan buwih,” wani Pedro. Hên nilumatêng hila ha bali ya anlakwên la, ay tampol nan kinotang ni Apo Jesus hi Pedro, “Simon, ha ihip mo, hino ya ampaningilan buwih hên hilay ari ya ampamaala bayri ha luta? Hilay mitataanak la, o hilay kaatag?”
²⁶Hinabi ni Pedro, ya wana, “Hilay kaatag.” Kabay wani Apo Jesus kana, “No êmbayro awud, ay a la ampaningilan buwih ya pamilya la. ²⁷Êmbayro man, ta êmên hila ayn mahabi, ay mamaniwit ka, ta ya una mon makwa, ay bibitên moy bêbêy ta mahêlêk mo bayro ya mihay pera ya pilak ya sakto ha pamayad hên buwih hên Templo ha loway katawo. Kowên moy habayto ta ibayad mo ha buwih ta.”

No hino ya matag-ay ya tungkulan
(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)

18 ¹Hên habayto, ay dinumani kan Apo Jesus, ya tagahonol na, hên nangotang no hino kanla ya pinakamatag-ay ya tungkulan lano ha pamanlokop ni Apo Namalyari. ²Binaêg nay mihay anak ya nanawa hên mirêng ha arapan la. ³Bayo wana kanla, “Pakagilamên yo, magbayo kaw hên mag-in maaypa ya nakêm, hên nanad kanan hata nanaway anak, ta no alwan maaypa ya nakêm yo, ay taganán a kaw makapakilamo ha pamanlokop ni Apo Namalyari. ⁴Hilay maaypa ya nakêm, ay hilay mag-in pinakamatag-ay

ha pamanlokop ni Apo Namalyari. ⁵Hinoman ya ampaniwala kangko, ya ampananggap kanlan maaypa ya nakêm ya nanad hata nanaway anak, hên gawan habaytoy paniwala la kangko, ay nanad hiko ya antanggapên la.”

Ya pangubatan hên pamanyag kasalanan

(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)

⁶Inhundo ni Apo Jesus ya pamaghabi na, ya wana, “Hinoman ya pangubatan hên pamanyag kasalanan hên mihay maaypa ya nakêm hên nanad kanan hata nanaway anak ya ampaniwala kangko, ay mangêd pon kana, ya bayo ya mag-in pangubatan hên habayto, ay patsên ya hên êl-an yan mahlay ya bato ha lêêy na, ta îlêmêh ya ha malalê ya lanêm. ⁷Taganán kapaingalo hilay tawo bayri ha luta, ta mal-at ya pangubatan hên pamanyag kasalanan. Taganán lumatêng kantamo ya tukso hên manyag kasalanan, noa, kaingalo ya ampangubatan hên tukso.

⁸“No gamêt o bitsih mo ya anggamiên mon manyag kasalanan, ay mangêd ya potohên mo ya habayto. Ta mangêd ya milamo ka ha biyay ya ayn angga ha langit hên ayn gamêt o bitsih kanan mitapon ha impiyerno ha apoy ya taganán a maparê hên main gamêt o bitsih. ⁹No mata mo ya anggamiên mon manyag kasalanan, ay kêtêtên mo haka mon itapon. Ta mangêd pon ya ayn mata hên milamo ha biyay ya ayn anggaan ha langit, kanan main mata hên mihamwag ha apoy ha impiyerno.”

Hilay a pon nagpalokop kan Apo Namalyari, ay nanad hilan tupa ya nitama

(Lucas 15:3-7)

¹⁰Amêhên, ay wanay na êt ni Apo Jesus, “Paan yo hilan musmusên ya miha man ya ampaniwala kangko ya maaypa ya nakêm hên nanad kanan hata nanaway anak, ta hilay anghel ha langit, ya ampangillag kanla, ay panay hên ampamipamwang kan Apo Namalyari, ya Tatang ko, ha kaganawan angkalyari kanla. ¹¹[Gawan hiko, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay atsi di ha luta, ta êmên iligtas ha kaparusaan ya hilay nitama.]

¹²“No alimbawa ta main miha kamoyu ya nag magatoh ya tupa, ta nitama ya miha, ay hinoy daygên na? Siguradon ibalag na pon ya siyamapo boy siyam bayro ha pagpastolan la, ta tapolên nay miha ya nitama hên angga ha matapol nay habayto. ¹³No natapol nay habaytoy nitama, ay taganán mas ikahigla nay habayto, kanan siyamapo boy siyam ya a nitama. ¹⁴Êmbayro êt hi Apo Namalyari, ya Tatang ko ha langit. A na labay hên midayo kana ya miha man kanlan ampaniwala kangko ya maaypa ya nakêm hên nanad hata nanaway anak.”

No makadyag kasalanan ya mihay patêl ha Panginoon

¹⁵Inhundo ni Apo Jesus ya pamaghabi na, ya wana, “No makadyag kasalanan kamo ya mihay patêl mo ha Panginoon, ay pagkahabi mo

ya hên kakapag yo. No gilamên na ka, ay miúmang ya pamipatêl yo ha Panginoon, haka naiúmang mo ya kan Apo Namalyari. ¹⁶Noa, no a na ka gilamên, ay mangilamo ka hên miha o lowa ya kaatag ya patêl ha Panginoon, ta êmên main manggilam ha pinihabian yon lowa hên main lowa o tatloy tistigos. ¹⁷No a ya pon êt manggilam, ay ipamwang mina ha arapan lan kapareho yon patêl ha Panginoon ya angkapi-tsi-tsipon. No a ya pon êt manggilam kanla man ya kapareho yon patêl ha Panginoon ya angkapi-tsi-tsipon, ay dayuán yo ya hên itad kanlan a ampagpalokop kan Apo Namalyari, haka nanad kanlan mapanyag karawakan.”

Magkamiha ha panalangin

¹⁸Inhundo ni Apo Jesus ya pamaghabi na, ya wana, “Ya bawalên yo bayri ha luta, ay bawalên êt ha langit, haka ya a yo bawalên bayri ha luta, ay a etaman bawalên ha langit.”

¹⁹“Pakagilamên yo. No main lowa kamoyu di ha luta, ya magkamiha ha panalangin yo, ay ipatupad ni Apo Namalyari, ya Tatang ko ha langit ya habaytoy labay yo kana. ²⁰Ta no anto ya main lowa o tatlo ya naka-tsipon gawan ha pamakimiha la kangko, ay atsi ko hên kalamo la.”

Ya alimbawa ya tungkol ha ipoh ya a mamatawad

²¹Amêhên, ay napaidani hi Pedro kan Apo Jesus hên nangotang, “Panginoon, makaungno kon patawarên ya patêl ko ha Panginoon, ya panay hên ampanyag kasalanan kangko? Katapito kaya?” ²²Hinabi kana ni Apo Jesus, “Alwan bat katapito, noa, pitumpon oman. ²³Gawan êmên di ya maialimbawa ya pamanlokop ni Apo Namalyari. Main mihay ari ya labay maningil hên impautang na kanlan ipoh na. ²⁴Ya una hên gintan kana, ay main utang hên milyun-milyun ya pera. ²⁵Gawan ha hiya ay taganán ayn maibayad, ay in-utoh hên ari ya ihaliw hilay mitataanak haka pibandian la, ta êmên mabayaran ya utang. ²⁶Kabay nandoko ya ipoh ha arapan hên ari ta nakiingalo ya, ‘Dyanan mo ko pon hên panaon ta ubuhên kon bayaran kamo ya utang ko.’ ²⁷Gawan ha naingalwan na ya, ay a na yay na pinabayad ta binura nay na ya utang.

²⁸“Noa, hên nammitay nay habaytoy ipoh, ay nakatupa nay kapareho nan ipoh ya main utang kana hên alagán magatoh ya allon pamag-obra. Dinakêp na ya ta sakalên na ya dayi, ya wana, ‘Bayaran minay utang mo kangko!’ ²⁹Nandoko ya ha arapan na ya kapareho nan ipoh hên nakiingalo, ya wana, ‘Dyanan mo ko pon hên panaon, ta bayaran koy utang ko.’ ³⁰Noa, a ya nabay hên dyanan yan panaon. Yan impahukul na ya hên angga ha makabayad ya kana. ³¹Hên nahêlêk lan kapareho lan ipoh, ya nalyari, ay namalagêhbêg ya nakêm la, kabay inhumbang la kanan ari ya nalyari. ³²Kabay impabaêg yay na êt hên ari, ta wana kana, ‘Narawak ya ugali mo! Pinatawad kata ha boon utang mo kangko,

gawan ha ingalo ko kamo. ³³Pata a ka nalonos ha kapareho mon ipoh, hên nanad ha pangingalo ko kamo!’ ³⁴Ha hadyay huluk hên ari, ay impahukul nay ipoh, hên angga ha a nan nabayaran ya boon utang na. ³⁵Êmbayro êt ya daygên kamoyu ni Apo Namalyari ya Tatang ko ha langit, no a yo patawarên ya kapareho yon patêl ha Panginooon hên booy nakêm.”

Intoro ni Apo Jesus ya tungkol ha pamihiyay hên miahawa
(*Marcos 10:1-12*)

19 ¹Hên naitoro nay na ni Apo Jesus ya tungkol ha pamatawad, ay immalhî hila bayro ha probinsyan Galilea, ta nagdann hilay na ha probinsyan Judea, hên nilumipay ha Ilog Jordan. ²Kal-atan ya nangamat kana, haka namaalhî yan hakit la.

³Main ungnoy Pariseo bayro ya napaidani kan Apo Jesus ya labay mandakêp kana ha pamaghabi na. Kabay nangotang hila kana, “Malyari ha mihay lalaki hên ihiyay nay ahawa na, agyan hinoman ya pagbad-an?” ⁴Hinabi hi Apo Jesus, “A yo pon nabaha, ya hên hato, hên dinyag ni Apo Namalyari ya luta, ay nanyag yan lalaki, haka nanyag ya êt hên babayi?” ⁵Kabay lakwanan nan lalaki ya toa na, ta milamo hilay nay miahawa. Hilay miahawa ay mag-in mimiha,^x ⁶kabay alwa hilay nan lowa, ta mimiha hila tana. Ya pinilamo ni Apo Namalyari, ay paan pihiyayên.” ⁷Wanlay na êt, “Pata in-utoh ni apo Moises ya malyarin dyanan lan lalaki hên kahulatan hên pamihiyay ha ahawa la, bayo malyari lay nan ihiyay?” ⁸Hinabi nay na êt ni Apo Jesus, “Pinaulayan ni apo Moises hên manyag hên êmbayro, ya ninuno yo, gawan ha kakedyan ulo la ha a la labay humonol ha kalabayan ni Apo Namalyari. Noa, hên dinyag ni Apo Namalyari ya luta, ay tinalagá na ya miahawa ay paan mihiyay. ⁹Kabay anhabiên ko kamoyu amêhên, ya hinon lalaki ya mamihiyay hên ahawa na, no a ya nakilalaki, bayo mag-ahawan kaatag, ay nanyag kasalanan gawan namabayi ya.”

¹⁰Amêhên, wanlan tagahonol ni Apo Jesus, “No êmbayroy angkalyari, ay paan pon awud hên mag-ahawa ya mihay lalaki.” ¹¹Noa, wani Apo Jesus, “Hilay kaatag ay dinyanan ni Apo Namalyari hên pamagtêh hên a mag-ahawa, noa, hilay kaatag ay a makatêh hên a mag-ahawa. ¹²Alwan pare-pareho ya ampangubatan no pata main lalaki ya a mag-ahawa. Ya kaatag, ay gintanan lay na ya habayto ha pagkaanak la. Ya kaatag ay dinyag êmbayro hên kapareho la. Haka ya kaatag, etaman ay tinalagá la hên a mag-ahawa, ta emên a maabala ya pamitoro la hên tungkol ha pamanlokop ni Apo Namalyari. Hila ya ampakaintindi hên hinabi ko hên tungkol ha pamag-ahawa, ay dapat lan honolên ya habayto.”

^w 19:4 Genesis 1:27 ^x 19:5 Genesis 2:24

Inhalangin ni Apo Jesus ya nanganaway anak
(*Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17*)

¹³Nanganaway anak man, ay anggêtan kan Apo Jesus, ta ihalangin na hila hên ipalunto nay gamêt na ha ulo la. Hên nahêlêk lan tagahonol ni Apo Jesus ya manianak-anak ay binawal lay ampantan kanla. ¹⁴Noa, wani Apo Jesus kanlan tagahonol na, “Paulayan yo hilay anak hên paidani kangko. Paan yo hilan bawalên. Ta hilay maaypa ya nakêm ya nanad kanla, ay hila ya ilamo ha pamanlokop ni Apo Namalyari.” ¹⁵Hên naipalunto nay gamêt na ha ulo hên inhalangin na hila, ay nammita yay na.

Ya mihay mabandi, ya Israelita, ya nangotang no hino ya dapat nan daygên ta êmên ya madyanan biyay ya ayn angga
(*Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30*)

¹⁶Main mihay lalaki ya dinumani kan Apo Jesus, hên nangotang, “Mánoro, hinoy kangêran ya dapat kon daygên, ta êmên ako madyanan hên biyay ya ayn angga?” ¹⁷Hinabi kana ni Apo Jesus, “Pata kinotang mo kangko no hinoy mangêd? Hi Apo Namalyarin bêngat ya mangêd. No labay mon madyanan kan biyay ya ayn angga, ay dapat mon honolên ya Kautuhan na.” ¹⁸Kabay kinotang na êt hên lalaki, “Hinoy Kautuhan?” Hinabi nay na êt ni Apo Jesus, “Paan mamatsin kaparehon tawo. Paan mamabayi. Paan makilalaki. Paan manakaw. Paan manistigos ha alwan kaptêgan. ¹⁹Galangên moy toa mo, haka lugurên moy kapareho mo hên nanad ha pamanlugud mo ha sarili mo.” ²⁰“Mánoro, anhonolên kina ya habayto ngan paubat hên anak ako pon. Hino pon ya kailangan kon daygên?” ²¹Hinabi nay na êt ni Apo Jesus, “No labay mon ayn kan pamagkulang kan Apo Namalyari, ay iubuh mon ihaliw ya pibandian mo, bayo idin moy naablian kanlan mangairap, ta madyanan kan mantêg hên pibandian ha langit. Pangayari mon nadyag ya habayto, ay mag-orong ka di, ta humonol ka kangko.” ²²Noa, hên nagilam nay habi ni Apo Jesus, ay nammita yay na hên ampaglungkot, ta miha yay mabandi.

²³Bayo wani Apo Jesus kanlan tagahonol na, “Pakagilamên yo! Alwan nataluh hên makapakilamo ha pamanlokop ni Apo Namalyari ya hilay mabandi! ²⁴Anhabiên ko etaman kamoyu, ya nataluh hên magdann ha lubot karayêm ya mihay kamelyo kanan makapakilamo ha pamanlokop ni Apo Namalyari ya mihay mabandi.” ²⁵Angkalipang ya ihip lan tagahonol na ha hinabi na, kabay kinotang la ya, “Hino awud ya miligtas hên makapakilamo ha pamanlokop ni Apo Namalyari?” ²⁶Pinakahêlêk hila ni Apo Jesus, bayo wana, “Ya a madyag hên tawo, ay madyag ni Apo Namalyari.”

²⁷Amêhên, wani Pedro, “Ay-êhên kay, ya tagahonol mo? Imbalag naên ya kaganawan, ta êhên kay humonol kamo. Hino etaman ya idin

kannaên?” ²⁸Hinabi etaman ni Apo Jesus, “Pakagilamên yo! Lano no bayoên ni Apo Namalyari ya luta, ta hiko, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo ay mamaala hên main kapangyarihan, ay mikno kaw ha iknoan hên ari ta mamaala kaw kanlan Israelita, ya hilay kaapo-apoan lan labinloway anak ya lalaki ni apo Israel. ²⁹Hilay nangibalag bali la, o kapotoh pohêl la, o toa la, o anak la, o luta la, gawan ha pamanhumonol la kangko, ay matumbahan hên katamagatoh kanan imbalag la, kaban atsi hila pon di ha luta. Bayo lano madyanan hila êt hên biyay ya ayn angga. ³⁰Noa, mal-at kanlan matag-ay ya tungkulan ha hêlêk hên kapareho la, ay alwan matag-ay ha hêlêk ni Apo Namalyari, haka mal-at kanlan maaypa ya tungkulan ha hêlêk hên kapareho la, ay matag-ay ha hêlêk ni Apo Namalyari.”

Hi Apo Namalyari ay in-alimbawa ni Apo Jesus ha nag ubasan

20 ¹Inhundo ni Apo Jesus ya pamanoro na, ya wana, “Ya pamanlokop ni Apo Namalyari, ay maialimbawa ya êmên di: Main mihay nag ubasan. Dali allo pon, ay inumawah yan nanapol hên mabay mag-obra ha ubasan na. ²Hên napikasundo hilay na ha upa ha mihay allon pamag-obra, ay pinaobra na hilay na. ³Hên alas nuwebe hên matag-ay ya allo, ay main yan nahêlêk ya ayn an-obraên ha palengke, ⁴kabay wana kanla, ‘Mag-obra kaw ha ubasan ko ta upaan kataw ha hukad ya upa.’ Kabay nammita hilay nan nag-obra. ⁵Hên mag-aalas dose hên ugto, haka hên mag-aalas tres hên maapon, ay nakatapol yay na êt hên mabay mag-obra ta pinaobra na hila ha ubasan na. ⁶Hên mag-aalas singkoy na hên maapon hên immawah ya, ay nakahêlêk yay na êt hên ayn an-obraên, ta wana kanla, ‘Pata nakaiirêng kaw di hên ayn an-obraên hên boon allo?’ ⁷Wanla kana, ‘Gawan ayn namaobra kannaên.’ Hinabi na kanla, ‘Mag-obra kaw tana etaman ha ubasan ko.’

⁸“Hên anyumabi, ay wanan nag ubasan kanan paypaniwal-an na, ya wana, ‘Baêgên mo hilay nay mag-obra, ta idin mina kanla ya upa la. Ya una mon dyanan, ay hatoy natawli hên pinaobra.’ ⁹Hên nilumatêng hilay nay pinaobra hên paubat alas singko hên maapon, ay dinyanan hilan alagá hên pamag-obra ha mihay allo. ¹⁰Amêhên, hên nilumatêng hilay unan pinaobra, ay êndat la no maupaan hila hên mahlay kanan upa lan natawli hên pinaobra. Noa, pare-pareho hilan dinyanan etaman hên upa ha mihay allon pamag-obra nanad ha napikasundo la. ¹¹Hên nakwa lay nay upa la, ay nagmulongan hila ha nag ubasan, ¹²ya wanla, ‘Mimihay oras ya pamag-obra lan natawli hên pinaobra mo, yan pareho ya upa la, haka upa naên, ya nag-obran patingapon, ha hadyay omot allo.’ ¹³Noa, wanan nag ubasan kanan miha kanlan una nan pinaobra, ‘A kata niloko. Napikahundoan ta ha upa ha mihay allon pamag-obra. ¹⁴Kowên minay upa mo ta mita kay na. Atsi kangko no piparehoên koy upa yon una

haka natawli. ¹⁵Yarin ayn akon karapatan ha pibandian ko, hên daygên ya kalabayan ko! Kayno angkahêm ka kangko, gawan mapam-i ko!
¹⁶Êmbayro êt ha pamanlokop ni Apo Namalyari. Mal-at kanlan matag-ay ya tungkulan ha hêlêk hên kapareho la, ay alwan matag-ay ha hêlêk ni Apo Namalyari, haka mal-at kanlan maaypa ya tungkulan ha hêlêk hên kapareho la, ay matag-ay ha hêlêk ni Apo Namalyari.”

Ikatlon pangungkat ni Apo Jesus, ya patsên ya
(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

¹⁷Hên atsi hila ha dann, hilan Apo Jesus, hên palako ha balayan Jerusalem, ay impapawa nay labinloway tagahonol na kanlan kal-atan, ta wana kanlan bêngat, ¹⁸“Pakagilamên yo! Anlumakat kitamo ha Jerusalem, haka hiko, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay i-upit kanlan mánoron Kautuhan ni apo Moises haka kanlan ampamaala kanlan pari. Habiên lan habayto ya dapat akon patsên. ¹⁹Idin la ko kanlan alwan Israelita ta êmên ako musmusên, pagpapatokên haka patsên lan habayto ha koros. Noa, ha ikatlon allo, ay mabiyay kon oman!”

Ya labay nan ahawa ni Zebedeo
(Marcos 10:35-45)

²⁰Nandoko hên nangotang kan Apo Jesus ya ahawa ni Zebedeo, hên kalamoy loway anak la, ya lowa kanlan tagahonol ni Apo Jesus, ya wana, “Panginoon, main ako dayin pakihabi kamo.” ²¹Kabay kinotang ni Apo Jesus, “Hinoy labay mo kangko?” Wana etaman kana, “Labay ko, ya lano ha pamanlokop mo, ay paiknoên moy hata loway anak ko ha dani mo, ya miha ha dapit panabtab, haka miha êt ha dapit uki.” ²²Wani Apo Jesus kanlan loway anak na, “A yo angkaintindihan ya pamagdusa ya maranasan yo, no mahonol ya kalabayan yo. Matêeh yoy pamagdusa ya danasên ko? Taganán nakal-an kaw hên matsi hên nanad kangko?” Wanla etaman kana, “Awo. Nakal-an kay.” ²³Kabay wani Apo Jesus kanla, “Madanasan yoy pamagdusa ya danasên ko, haka matsi kaw hên nanad kangko. Noa, ayn akon karapatan hên maghabi no hinoy mikno ha dani ko, ta habaytoy tinalagá nay na ni Apo Namalyari ya Tatang ko.”

²⁴Hên nagilam lan mapoy tagahonol na, ya labay ni Santiago haka Juan, ay hinumuluk hila. ²⁵Kabay pinarani na hila ni Apo Jesus, ta wana kanla, “Muwang yo ya hilay manungkulan lan a ampagpalokop kan Apo Namalyari, ay andaygên lan ipoh ya angkalokopan la, haka an-iatay la hilan manyag kalabayan la. ²⁶Noa, dapat alwan êmbayro ya daygên yo. No labay yon mag-in matag-ay ya tungkulan, ay dapat yon huyuên ya kapareho yon tawo. ²⁷Ya labay mag-in pinakamatag-ay ya tungkulan, ay dapat mag-in nanad ipoh hên kalamo na. ²⁸Ta hiko man ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay atsi bayri amêhên ha luta, alwan para paghuyuan,

noa, para maghuyo angga ha idin koy biyay ko, ha pangakbus hên kal-atan.”

Nakapamukat hi Apo Jesus hên loway buwag

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

²⁹Amêhên, nilumatêng hilan Apo Jesus ha balayan Jerico. Haka hên paalh hila bayro ha balayan, ay main kal-atan ya nangamat kanla. ³⁰Main bayron loway buwag ya ampikno ha danin dann. Hên nagilam lay ampanlibah hi Apo Jesus ay in-angaw la, ya wanla, “Panginoon, ya kaapo-apoan ni Arin David, ingalwan mo kay dayi!” ³¹Binawal hilan maglabak hên hatoy kal-atan ya ampakihonol kan Apo Jesus, noa, impakakhaw lan in-angaw, “Panginoon, ya kaapo-apoan ni Arin David, ingalwan mo kay dayi!” ³²Hên nagilam ni Apo Jesus ya angaw la, tinunggên ya ta nangotang ya kanla, “Hinoy labay yon daygên ko kamoyu?” ³³Kabay wanlan buwag, “Panginoon, labay naên hên makahêlêk.” ³⁴Iningalwan na hila ni Apo Jesus, kabay ginap-an nay mata la. Tambêng hila etaman nakahêlêk, haka nakihonol hilay na kanlan Apo Jesus.

Mal-at ya ampagpuri kan Apo Jesus hên ampandaraho yay na ha balayan Jerusalem

(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

21 ¹Nahên andumani hilan Apo Jesus ha Jerusalem, ta atsi hilay na ha balayan Betfage ha Tawgtug Olibo, ay impauna ni Apo Jesus ya lowa kanlan labinloway tagahonol na, ²ta wana kanla, “Muna kaw ha balayan. Tampol yon mahêlêk ya nakah-êl ya mihay asno, ya nag bisero. Okalên yoy habayto, ta gêtan yo hila di. ³No main mangotáng kamoyu no awta an-okalên yoy habayto, ay habiên yo, ya kailangan lan Panginoon, haka tampol nan ipagtan kamoyu.”

⁴Nalyari ya habayto, ta êmên matupad ya hinabi nan màmipamwang hên an-ipaihip kana ni Apo Namalyari hên hato, ya wana, ⁵“Habiên yo kanlan taga-Jerusalem,”

‘Hêlkên yo, atsi di ya ampamaala kamoyu, ya nagpakaaypan nakêm hên himmakay ha asno, haka ya biseron asno.’ ^{”z}

⁶Kabay nammita hilay nay loway tagahonol na ya in-utoh na, ta hinonol lay hinabi ni Apo Jesus kanla. ⁷In-akay lay na kan Apo Jesus ya mitaindoy asno, haka la inamakan pangkêbêl la, bayo himmakay hi Apo Jesus. ⁸Inhundo lan Apo Jesus ya pammita lan palakon Jerusalem. Ha pandanan lan Apo Jesus, ay nami-amak hilay kaatag ya atsi bayro

y 21:5 Sion ha habin Griego. Isaias 62:11 z 21:5 Zacarias 9:9

hên takop la. Kaatag ay nanigpah hên bulong ya in-amak la etaman ha pandanan na, gawan ha panggalang la kana. ⁹Hilay kal-atan ya atsi ha unaan ni Apo Jesus haka hilay anhumonol kana ay nipan-angaw, “Hosanna kan Apo Jesus, ya kaapo-apoan ni Arin David! Iningalwan ya habaytsi ya in-utoh ni Apo Namalyari! Puriên hi Apo Namalyari!”

¹⁰Hên nilumatêng hilan Apo Jesus ha Jerusalem, ay nagulo ya boon balayan ta nikokotang hila, “Hinoy habaytsi?” ¹¹Hinabi lan kal-atan kalamo ni Apo Jesus, “Habaytsi hi Apo Jesus ya propeta ni Apo Namalyari ya taga-Nazaret ha probinsyan Galilea.”

Namitaboy hi Apo Jesus hên ampipagtinda ha Templo

(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹²Hên nilumatêng hilan Apo Jesus ha Jerusalem, ay nagpakha ya ha Templo. Intaboy na hilay ampipagtinda haka ampipanalih bayro. In-iitwag nay lamisaan lan māmihagili hên pera, haka in-iitwag na êt ya iknoan lan māmihaliw hên pati-pati. ¹³Hinabi na kanla, “Nakahulat ha Kahulatan ya impahulat ni Apo Namalyari, ya wanan hulat, ‘Ya bali ko ay ambaêgên balin panalanganin.’^a Noa, dinyag yo yan logal ya panlokoan yon kapareho yo!”^b

¹⁴Main bayron buwag haka pilay ya nipandumani kan Apo Jesus, haka namaalh ya hên hakit la. ¹⁵Main êt bayro hên anak ya atsi ha lalên Templo ya ampagpuri kan Apo Jesus, ya wanla, “Puriên ya Kaapo-apoan ni Arin David!” Noa, hên nahêlêk lan mánoron Kautuhan ni apo Moises boy hilay poon pari ya kapapaêpapah ya dinyag ni Apo Jesus, haka la nagilam ya pamagpuri lan anak, ay hinumuluk hila. ¹⁶Kabay wanla kan Apo Jesus, “A mo angkagilaman ya pamagpuri lan anak kamo?” Wana etaman ni Apo Jesus, “Awo! Angkagilam koy pamagpuri la kangko. Yarin a yo êt nabaha ha Kahulatan ya impahulat ni Apo Namalyari ya êmên di, ‘Tinoroan moy anak haka hilay ampanoho pon ta êmên mag-in ayn pamagkulang ya pamagpuri la kamo!’”^c

¹⁷Amêhên, ay immalh yay na bayro hi Apo Jesus ta namayabi ya ha baryon Betania.

Inhumpa ni Apo Jesus ya mihay poon igos

(Marcos 11:12-14, 20-24)

¹⁸Pangamaranon hên mag-orong hilan Apo Jesus ha balayan Jerusalem hên ubat ha Betania, ay nilonoh hi Apo Jesus. ¹⁹Hên nahêlêk nay mihay poon igos ha dann, ay dinanian nan hinlêk no main tagêy. Noa, bulong bêngat ya natalngan na. Kabay wana kanan kayo, “Angga-angga, ay a kay na managêy oman!” Haka tambêng nayangoy habaytoy kayo. ²⁰Hên

^a 21:13 Isaias 56:7 ^b 21:13 Jeremias 7:11 ^c 21:16 Awit 8:2

nahêlêk lan tagahonol na ya tambêng nayango ya habaytoy kayo, ay nag-êpapah hila, haka hila nangotang kan Apo Jesus no awta tampol nayango ya habayto. ²¹Wani Apo Jesus, “Pakagilamên yo, no ampaniwala kaw kan Apo Namalyari, haka no a kaw ampag-alangan, ay madyag yo êt ya dinyag ko ha kayon igos, haka alwan bat habayto ya madyag yo, noa, maiutoh yoy hata tawgtug hên mitapon ya ha dagat, ay daygên nay na ni Apo Namalyari ya habayto. ²²No ampaniwala kaw, ay matanggap yoy hinoman ya pakikwaan yo ha panalangin.”

No antoy ubatan hên tungkulan ni Apo Jesus
(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

²³Mihay allo hên atsi ya hi Apo Jesus ha Templo hên ampanoro, ay dinumani kana hilay toa ya nag tungkulan ha bansa, haka hilay ampamaala kanlan pari. Hinabi la kana, “Habiên mo kannaeên no hinoy tungkulan mo hên manyag hên pandaygên mo. Habiên mo êt no hinoy nam-i kamo hên habain ya tungkulan.” ²⁴Kabay wani Apo Jesus, “Main ako pon hên kotangên kamoyu. No pakibatan yo ko, ay habiên ko kamoyu no hinoy nam-i kangko hên tungkulan hên manyag hên pandaygên ko. ²⁵Hinoy nam-i hên tungkulan kan Juan Bautista hên mamawtismo? Hi Apo Namalyari o tawo?” Kabay pinihabian la, ya wanla, “Hinoy habiên tamo? No habiên tamo ya ‘Ubat kan Apo Namalyari ya tungkulan ni Juan Bautista,’ ay habiên na bayto, ‘Pata a yo yan pinaniwal-an?’ ²⁶Noa, no habiên tamo ya ‘Ubat ha tawo,’ ay hino kaya ya daygên lan kal-atan kantamo, ta ha ihip la, hi Juan ay mihay propeta, ni Apo Namalyari.” ²⁷Kabay hinabi la kan Apo Jesus, ya wanla, “A naên muwang no antoy ubatan tungkulan ni Juan Bautista.” Bayo wani Apo Jesus, “No êmbayro awud, ay a ko etaman habiên kamoyu no antoy ubatan tungkulan ko.”

**Hilay ampamaala ha Templo ay in-alimbawa ni Apo
Jesus ha maának ya a nanyag kalabayan toa**

²⁸Inhundo ni Apo Jesus ya panoro na, ya wana, “Hino ha ihip yo ya tungkol di ha ialimbawa ko kamoyu? Main mihay lalaki ya nag loway anak ya lalaki. Intoro nay miha, ya wana, ‘Anak ko, mag-obra ka ha ubasan amêhên.’ ²⁹Wana ha tatang na, ‘A ko mabay.’ Noa, nangoman ya ihip na, kabay nag-obra yay na ha ubasan. ³⁰Êmbayro êt ya intoro nan tatang kanan ikalwan anak. Nabay ya, noa, a ya nammitan nag-obra.” ³¹Amêhên, kinotang hila ni Apo Jesus, “Hino kanlan lowa ya nanyag kalabayan tatang la?” Wanlan ampamaala ha Templo, “Hatoy unan intoro na.” Wani Apo Jesus kanla, “Awo! Pakagilamên yo! Hilay mapanyag kasalanan nanad kanlan máningil buwih haka hilay hostis ya naghêhê hên tinalibatokan ya kasalanan la, ay nanad hatoy unan intoro hên

tatang, kabay muna hila kamoyu hên makapakilamo ha pamanlokop ni Apo Namalyari. ³²Habaytoy malyari gawan a kaw naniwala kan Juan Bautista, hên nanoro ya hên tungkol ha pamimiyay ya mahonol kan Apo Namalyari, nahêlêk yo man ya naniwala ha intoro na, ya hilay mapanyag karawakan hên nanad hilay máningil buwih haka hilay hostis.”

**In-alimbawa ni Apo Jesus ya sarili na ha anak ya anlugurên ya pinatsi,
haka ha bato ya intapon**

(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

³³Amêhên, nangalimbawa yay na êt hi Apo Jesus, ya wana kanlan ampanggilam, “Minghan main lalaki ya nag luta ya tinamnan nan ubas. Bayo binakoran nay habayto. Nangali yan pangiunaban hên ubas, haka ya êt namairêng hên tawer ya pagbantayan. Impatsiwala na ha kaatag ya ubasan na, ta maglaêh ya ha kaatag ya bansa. ³⁴Hên pamutsi hên habaytoy ubas, ay in-utoh nay tatloy ipoh na, hên kowên ya atag na kanlan paypaniwal-an ubasan na. ³⁵Noa, dinakêp lay ipoh na. Pinakahakitan lay mihay ipoh, pinatsi lay ikalwa haka pinagbabato lay ikatlo. ³⁶Hên namwangan nan nag ubasan ya nalyari kanlan tatloy ipoh na, ay mal-at êt ya in-utoh na kanan haton una, noa, êmbayro êt ya dinyag la kanlan habayto. ³⁷Hên ayn yay nan kaatag ya maiutoh, ya nag ubasan, ay in-utoh nay anlugurên nan anak nay lalaki, ta wana, ‘Siguradon igalang lay anak ko.’ ³⁸Noa, hên nahêlêk lan paypaniwal-an ubasan, ya anak nan nag ubasan, ay nihahabi hila, ya wanla, ‘Hatsi ya paypamanaan na hên ubasan. Patsên tamo ya, ta êmên mapagbandi tamo ya hata ubasan na.’ ³⁹Kabay dinakêp la ya, pinaalíh la ya ha ubasan haka pinatsi la ya.”

⁴⁰Amêhên, kinotang ni Apo Jesus, hilay ampamaala ha Templo, “Hino kaya ya daygên hên nag ubasan kanlan paypaniwal-an na?” ⁴¹Hinabi la, “Siguradon lakwên nay nangarawak ya paypaniwal-an na, ta patsên na hila, bayo ipatsiwala nay ubasan na ha taganán mam-in atag na no pamutsin ubas.” ⁴²Wana êt ni Apo Jesus kanlan ampamaala ha Templo, “Yarin a yo êt nabaha ya habaytsi ya nakahulul ha Kahulatan ya impahulul ni Apo Namalyari?

‘Ya bato ya intapon lan manyag bali,
ay nag-in pinakamaalagáy bato
ta êmên mag-in napah-êy ya bali.

Dinyag ni Apo Namalyari ya habayto, ya kapapaêpapah.’ ”^d

⁴³Wana êt kanla, “Kabay anhabiên ko kamoyu, alwan hikaw ya Israelita ya milamo ha pamanlokop ni Apo Namalyari, noa hilay taganán ampanyag hên kalabayan na ya milamo bayro. ⁴⁴Hilay matata kanan

^d 21:42 Awit 118:22-23

hata bato ay mangatutukihan but-o, haka hilay matat-an hên hata bato ay mangatatapong.”

⁴⁵Naintindihan lan Pariseo haka hilay ampamaala kanlan pari, ya hila ya in-alimbawa di ha manyag bali, haka ha nangarawak ya paypaniwal-an hên ubasan. ⁴⁶Kabay labay la yan dakpên hi Apo Jesus, noa, malimo hila ha kalatan ta ha muwang lan kal-atan, hiyay mihay propeta ni Apo Namalyari.

Ya alimbawa ya tungkol ha mahlay ya kaluto hên kasálan
(*Lucas 14:15-24*)

22 ¹Amêhên, nangalimbawa yay na êt hi Apo Jesus kanlan nangotang no antoy ubatan hên tungkulan na, ya wana, ²“Ya pamanlokop ni Apo Namalyari ay maialimbawa ya êmên di: Main mihay ari ya nagkaluto, ta magkasal ya anak nay lalaki. ³Hên nakalutoy na, ay in-utoh na hilay ipoh na hên baêgên hilay hinagyat na, noa, a hila mabay. ⁴Namiutoh yay na êt hên kaatag ipoh, ta habiên la kanlan hinagyat na, ya êmên di, ‘Kaw na di ha kasálan, nakal-an ya kaên tamo. Main kay hên pinatsi ya baka haka hên pinataba ya biseron baka.’ ⁵Noa, a la dinambi ya habayto ta inhundo la tanay andaygên la. Ya miha ay nammita ha panamnan na, haka ya miha ay nammitan nagtsinda. ⁶Ya kaatag ay nandakêp kanlan in-utoh ta pinairapan hila, bayo pinatsi. ⁷Hadyay huluk hên habaytoy ari. In-utoh nay hundaloh na hên patsên hilay namatsin maipoh na, haka na impaulam ya balayan la. ⁸Bayo hinabi na ha ungnô kanlan kaatag ipoh na, ya nakal-an ya kaluto hên kasálan, noa, hilay hinagyat, ay alwan hêpat hên makiaêm ha kaluto. ⁹Kabay in-utoh na hilay ipoh na hên managyat kaganawan ya mahêlêk la ya atsi ha dann. ¹⁰Hinagyat lay kaganawan ya nahêlêk la bayro ha dann, mangangêd man o nangarawak ya ugali la, haka napno ya panganan lan kaluto hên kasálan.

¹¹“Amêhên, hinumwên ya ari ha panganan ta hêlkên na hilay impahagyat na. Noa, nahêlêk nay mihay lalaki ya a nakatakop hên indigalo na kanlan impahagyat na, ya dapat lan ihulod ha kasálan. ¹²Kabay wana kana, ‘Pata a mo inhulod ya impahulod kamo! Ay-ê mên ka nakahowên di!’ Hatoy lalaki, ay ayn maipakibat. ¹³Bayo wanan ari kanlan ipoh na, ya gapohên la ya gamêt haka bitsih na, ta ihamwag ya ha kariglêman. Hadyay tangih na bayro, haka mang-ngê-ngêt ya ha hadyay huluk na boy ha hadyay ilab ya angkatanam na. ¹⁴Ya labay habiên hên habaytoy alimbawa ko, ay mal-at ya hinagyat hên makilamo ha pamanlokop ni Apo Namalyari, noa, pêpêrad ya piliên na hên makilamo, gawan pêpêrad ya mapagtsiwal-an.”

Ya pamayad hên buwih
(*Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26*)

¹⁵Amêhên, immalíh hilay Pariseo ya nakagilam hinabi ni Apo Jesus, ta pinihahabian la no ay-ê mên la yan madakêp ha pamaghabi na. ¹⁶Bayo

namiutoh hilan ungnoy kalamo la, haka ungnoy kagampi ni Herodes Antipas kan Apo Jesus. Wanlan in-utoh kana, “Mánoro, muwang naên ya kaptêgan ya panhabiên mo haka pan-itoro mo. An-itoro moy kalabayan ni Apo Namalyari, ha hinoman ya ampanggihlam gawan alwa kan mapamili, ta pantag ya panlêk mo ha balang miha. ¹⁷Kabay main kay hên labay mamwangan kamo. Ayon ha Kautuhan tamon Israelita, ay malyarin mam-in buwih kanan Emperador o ahê?” ¹⁸Noa, muwang ni Apo Jesus ya karawakan la, kabay hinabi na kanla, ya wana, “Hikaw ya magbabaran mangêd, pata labay yo kon dakpên ha pamaghabi ko! ¹⁹Ipahlêk yo kangko ya sintimos hên pilak ya pamayad hên buwih.” Namiawah hilan habayto, ²⁰bayo kinotang na hila, “Hinoy nag lupa hên angkakit yo bahên? Hinoy nag langan ya nakahulul bahên?” ²¹Hinabi la, “Kanan Emperador.” Kabay wani Apo Jesus, “No êmbayro awud, ay idin yo kanan Emperador ya kana, haka idin yo kan Apo Namalyari ya kan Apo Namalyari.” ²²Hên nagilam lay hinabi na, ay nag-êpapah hila. Kabay nammita hilay na.

Ya kotang ya tungkol ha pangabiyay oman
(*Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40*)

²³Habayton allo êt, ay main ungnoy kanlan Israelita ya ambaêgên Saduseo ya dinumani kan Apo Jesus. Hilay Saduseo ay a ampaniwala ha pangabiyay oman. Haka hinabi la kan Apo Jesus, ya wanla, ²⁴“Mánoro, nanulat ya hi apo Moises ha Kautuhan, ya wanan hulul, ‘No main mitaahawa, ta natsi ya lalaki hên a hila nagkaanak, ay dapat ya kahonol nan natsi, ay ipaahawa kanan bawo. No magkaanak hila, ay habaytoy anak, ay itad anak na hên natsi.’ ²⁵Minghan, ay main pitoy mikakahonol ya lalaki. Nakapag-ahawa ya punganay, noa, natsi ya hên a ya nagkaanak. Bayo pinag-ahawa nan humonol ha punganay ya hata bawo. ²⁶Noa, natsi ya etaman ya humonol ha punganay hên a ya nagkaanak. Êmbayro êt ya nalyari ha ikatlon kahonol. Balang miha kanlan pitoy mikakahonol ay nakapag-ahawa hên hata babayi, noa, naubuh hilan natsi hên a nagkaanak. ²⁷Bayo natsi ya êt ya hata bawo. ²⁸Amêhên, ha allon pangoman mabiyay, hinoy nay taganán mag-in ahawa nan hata babayi, ta balang miha kanlan habaytoy pitoy mikakahonol ay nag-in ahawa na?”

²⁹Kabay wani Apo Jesus kanlan Saduseo, “Mali ya paniwala yo, ya a biyayên oman ya natsi, gawan a yo angkaintindihan ya Kahulatan ya impahulul ni Apo Namalyari haka a yo angkaintindihan ya kapangyarihan na! ³⁰Ha pangoman biyayên hilay natsi, ay ayn nanan pamag-ahawa, ta maubuh hilay nan manoto kanlan anghel ha langit ya a ampag-ahawa. ³¹Ya hulul man ni apo Moises ay ampamaptêg ya hilay natsi ay biyayên oman, ta bayro ha hulul na ay mabáha tamo ya hinabi ni Apo Namalyari, ³²‘Hikoy Diyos ni Abraham, Isaac, haka Jacob.’^e Hiya

^e 22:32 Exodo 3:6

ya Diyos lan angkabiyay, ta balang miha ya natsi, ay angkabiyay ha hêlêk na.”³³ Nikaêpapah hilay kal-atan ha pamanoro na.

Ya pinakamaalagáy utoh ni Apo Namalyari
(*Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28*)

³⁴Ni-tsi-tsipon hilay Pariseo gawan nagilam la, ya ayn hilan mahabi, ya hilay Saduseo, ha hinabi ni Apo Jesus. ³⁵Main miha kanla ya taganán main kamwangan ya tungkol ha Kautuhan ni apo Moises ya nakagilam hên pamakipalinawan la. Labay na yan subukên hi Apo Jesus, kabay nangotang ya kana, ³⁶“Mánoro, hinoy pinakamaalagáy utoh ha Kautuhan ni apo Moises?” ³⁷Hinabi ni Apo Jesus, “‘Lugurên mo hi Apo Namalyari, ya Panginooon hên boon nakêm, boon ihip, haka boon hêkaw.’” ³⁸Habaytoy pinakamaalagáy utoh. ³⁹Ya ikalwan pinakamaalagáy utoh ay ‘Lugurên moy kapareho mo hên nanad pamanlugud mo ha lawini mo.’ ⁴⁰Bayro ha loway utoh, ay imboo ya Kautuhan ni Apo Namalyari ya impahulat na kan apo Moises, haka ya toro lan propeta ni Apo Namalyari.”

Hi Cristo, ya Mesias, ay alwan bêngat kaapo-apoan ni Arin David, noa, hiyay Panginooon ni Arin David etaman
(*Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44*)

⁴¹Hên naka-tsipon hila pon bayro hilay Pariseo, ay kinotang na hila ni Apo Jesus, ⁴²“Ha ihip yo, ay hino ya Mesias, ya Cristo, ya impangakon Mámiligtas ya pinili ni Apo Namalyari hên mamaala? Hinoy nag-anak kana?” Wanla etaman, “Hiyay kaapo-apoan ni Arin David.” ⁴³Wanay na êt kanla, “Pata binaêg ni Arin David ya Mesias, ya Cristo, hên ‘Panginooon ko’ hên hinabi nay humonol ya habi ha kapangyarihan nan Espiritu ni Apo Namalyari?”

⁴⁴‘Hinabi ni Apo Namalyari ha Panginooon ko,

“Mikno ka ha dapit panabtab ko hên mamaala hên kalamo ko, angga ha mahambut ko hilay kapatsi mo, ta idin ko hila ha aypan kapangyarihan mo.” ’ ’^f

⁴⁵Wana êt ni Apo Jesus, “Hên hato, ay hi Arin David ya namaêg hên ‘Panginooon ko’ ha Mesias, ya Cristo, ya impangakon Mámiligtas ya pinili ni Apo Namalyari hên mamaala. Kabay muwang tamo, ya hiyay Panginooon haka kaapo-apoan ni Arin David.” ⁴⁶Miha man kanla, ay ayn makaihip hên mahabi la kana. Paubat hên habayto ay marêng-êy hilay na hên mangotáng pon kan Apo Jesus ya hilay labay hên mandakêp kana ha pamaghabi na.

^f 22:44 Awit 110:1

**Kaillag ha toro lan mánoron Kautuhan ni apo Moises
haka ha toro lan Pariseo**

(Marcos 12:38-39; Lucas 11:43, 46; 20:45-46)

23 ¹Amêhên, wani Apo Jesus kanlan kal-atan haka kanlan tagahonol na, ya wana, ²“Hilay mánoron Kautuhan ni apo Moises, haka hilay Pariseo, ay dinyanan tungkulan hên mamipamulah hên Kautuhan ni Apo Namalyari ya hinulat ni apo Moises. ³Kabay daygên yoy an-itoro la kamoyu. Noa, paan yon totoên ya pamimiyay la, gawan a la anhonolên ya an-itoro la. ⁴Bapan bêyat ya an-ipadyag la kanlan kaatag, noa, pêrad man, ay a hila ampanawop. ⁵Ya kaganawan dyag la, ay ampagpadayêw ha kaatag. Angkahlayên lay pamyanan lan habi ni Apo Namalyari ya an-iiptêh la ha dampal haka takiyay la, haka la êt angkarangên ya pahamoy ya pampahompat hên takop la. ⁶Ampiliên lay pinakamangêd ya iknoan ha sinagoga haka ha kaluto, ta êmên ipamwang ya matag-ay ya tungkulan la. ⁷Labay la êt hên galangên, hilan kal-atan ha balayan haka baêgên hilan ‘Mánoro.’ ⁸Noa, hikaw, ay paan yon paulayan hên baêgên kaw ‘Mánoro’ gawan mipapatêl kaw, haka hikon bat ya mánoro yo. ⁹Haka paan yon baêgên ‘Tatang’ ya kaatag kamoyu di ha luta, ta mimihay Tatang yo, yabay ya hi Apo Namalyari ya atsi ha langit. ¹⁰Haka paan yon paulayan hên baêgên kaw ‘Tagapagtoro’ ta mimihay Tagapagtoro yo, yabay ya Mesias, ya Cristo, ya impangakon Mámiligtas ya pinili ni Apo Namalyari hên mamaala. ¹¹Ya labay mag-in pinakamatag-ay ya tungkulan, ay dapat huyuên nay kapareho na. ¹²Hilay mapagmatag-ay, ay iaypa haka hilay maaypa ya nakêm ay itag-ay.”

**Ampagbabaran mangêd hilay mánoron Kautuhan ni apo
Moises haka hilay Pariseo**

(Marcos 12:40; Lucas 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³“Kaingalo kaw ya mánoron Kautuhan ni apo Moises haka hikaw ya Pariseo! Ampagbabara kaw! Hikaw ay ampag-in habkol lan mabay makapakilamo ha pamanlokop ni Apo Namalyari. A kaw palokop, bayo ambawalên yo hilay mabay hên palokop.

¹⁴“Kaingalo kaw ya mánoron Kautuhan ni apo Moises haka hikaw ya Pariseo! Anlokoên yo hilay bawo ya babayi, ta êmên yo makwa ya pibandian la, bayo ampagbabara kaw ya mangêd kaw ta an-ikarang yoy panalangin yo ha arapan hên kal-atan. Kabay hadyay pamarusa kamoyu lano.

¹⁵“Kaingalo kaw ya mánoron Kautuhan ni apo Moises haka hikaw ya Pariseo! Ampagbabara kaw! Ta anlumagay kaw ha ay-iri man ya logal, ta êmên yo mapapaniwala ha toro yo, ya miha man ya alwan Israelita. Bayo no mapapaniwala yo yay na, ay habaytoy taganán makapilako kana ha impiyerno, ta hiyay mag-in hadyay dawak êt kamoyu!

¹⁶“Kaingalo kaw ya mánoron Kautuhan ni apo Moises haka hikaw ya Pariseo! Ta hikaw ay nanad ha mihay buwag ya ampangakay ha kapareho nan buwag. Pandaygên yon ayn alagá ya pamanumpa ha Templo ya pagsimbaan kan Apo Namalyari. Noa, pandaygên yon maalagá ya pamanumpa ha ginto ya atsi ha Templo! ¹⁷Hikaw ya nanad buwag! Mulala kaw! Hino ya pinakamaalagá kanlan lowa, ya ginto o ya Templo ya ampam-in alagá ha ginto? ¹⁸Pandaygên yon ayn alagá ya pamaghumpa ha pamiulaman hên an-iátang kan Apo Namalyari ha Templo. Noa, pandaygên yon maalagá ya pamaghumpa ha an-iátang. ¹⁹Taganán buwag kaw! Hino ya pinakamaalagá kanlan lowa, ya indigalo ha pamiulaman hên an-iátang kan Apo Namalyari, o ya pamiulaman ya ampam-in alagá ha an-iátang? ²⁰Kabay hilay maghumpa ha pamiulaman hên an-iátang kan Apo Namalyari ha Templo, ay ampaghumpa la ya an-iátang etaman. ²¹Hilay maghumpa ha Templo, ay ampaghumpa kan Apo Namalyari ya atsi ha Templo. ²²Hilay maghumpa ha langit, ay ampaghumpa kan Apo Namalyari ya ampamaala hên ubat bayro.

²³“Kaingalo kaw ya mánoron Kautuhan ni apo Moises haka hikaw ya Pariseo! Ampagbabara kaw! Mangêd ya an-idin yo kan Apo Namalyari ya ikamapo hên bulong ya pan-ihabug yo ha habaw yo, noa, angkapaulayan yoy maalagáy Kautuhan, ya katoynungan, haka ya ingalo ha kapareho yo, haka ya mag-in mapaniwal-an. Mu-muna kailangan yon dyanan alagá ya habayto kaban ihundo yoy pam-i yon ikamapo. ²⁴Hikaw ay nanad ha buwag ya ampangakay ha kapareho lan buwag. Andaygên yoy kaatag ya dapat daygên, noa, angkapaulayan yoy pinakamaalagá!

²⁵“Kaingalo kaw ya mánoron Kautuhan ni apo Moises haka hikaw ya Pariseo! Ampagbabara kaw! Hikaw ay maialimbawa ha mihay ampanguyah bat hên bulin baso haka bokot pinggan, gawan a yon an-uyahan ya mantêg dêmêk, ta ampaulayan yoy nakêm yo, ya hadyay kahibaan, haka ayn pamagpigil ha sarili. ²⁶Buwag kaw ya Pariseo! Unaên yon bayoên ya nakêm yo ta ha êmbayro ay mag-in bayo etaman ya pamimiyay yo.

²⁷“Kaingalo kaw ya mánoron Kautuhan ni apo Moises haka hikaw ya Pariseo! Ampagbabara kaw! Noa, nanad kaw pantson ya pinintoraan ya mahampat hêlkên, ya napnon but-o haka bangkay ya anggumata. ²⁸Ta ha hêlêk lan kapareho yo ay mahonol kaw ha Kautuhan, noa, ha kaptêgan, ay ampagbabara kaw, haka panay karawakan ya laman nakêm yo.”

**Hilay mánoron Kautuhan ni apo Moises haka hilay Pariseo ay
hinabyanan ni Apo Jesus
(Lucas 11:47-51)**

²⁹“Kaingalo kaw ya mánoron Kautuhan ni apo Moises haka hikaw ya Pariseo! Ampagbabara kaw! Ampamadyag kaw hên pantson lan propeta

ni Apo Namalyari. Haka ampapakahampatên yoy pinangilbêngan kanlan nag-in mahonol kana. ³⁰Haka anhabiên yo êt ya, ‘No atsi kay dayi ha luta hên hato, ay a naên hila impapatsi hilay propeta ni Apo Namalyari.’ ³¹Ha pamaghabi yon habayto, ay ampamaptêg kaw, ya hikaw ay kaapo-apoan lan nammatsi kanlan propeta ni Apo Namalyari. ³²Hali! Ihundo yoy pamanyag karawakan ya inumpisaan lan ninuno yo! ³³Nanad kaw utan ya makamatsi, ya ampipag-ahug ha angkaulam! Yarin makatakah kaw ha kaparusaan ha impiyerno! ³⁴Kabay iutoh ko kamoyu ya hilay propeta ni Apo Namalyari, haka hilay manga-talino, haka hilay ampanoron kalabayan ni Apo Namalyari. Ya kaatag ay patsên yo ha koros. Ya kaatag ay pagpapatokên yo ha sinagoga yo, haka ya kaatag êt, ay pakikamat-kamatên yo ha ay-iri man ya balayan. ³⁵Kabay parusaan kaw, gawan ha pangamatsi lan mahonol kan Apo Namalyari, paubat hên pinatsi hi Abel, ya ayn kasalanan, angga ha pinatsi hi Zacarias ya anak ni Baraquias, ya pinatsi lan ninuno yo ha Templo ha pilatan hên paypaahukan ya panalanginan haka ya pamiulaman hên an-iátang kan Apo Namalyari. ³⁶Pakagilamên yo, parusaan kaw ya angkabiyay amêhên gawan ha pangamatsi lan habayto.”

Ya pamanlugud ni Apo Jesus kanlan taga-balayan Jerusalem

(Lucas 13:34-35)

³⁷Hinabi nay na êt ni Apo Jesus, ya wana, “Kaingalo kaw ya taga-Jerusalem, ta pinatsi yoy propeta ni Apo Namalyari, haka pinagbabato yon pinatsi hilay kaatag ya in-utoh kamoyu. Kata-ungno kataw nan labay lokopên hên nanad ha pamanlokop hên manok ha hiwhiw na. Noa, a kaw mabay hên palokop kangko. ³⁸Pakagilamên yo! Booy nakêm nan paulayan ni Apo Namalyari ya balayan haka Templo yo. ³⁹Pakagilamên yo! Paubat amêhên, ay a yo ko pon mahêlêk, angga ha a yo habiên ya hatsi ya habi, ‘Iningalwan ya in-utoh ni Apo Namalyari.’ ”

Inungkat ni Apo Jesus ya pamanira hên Templo

(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

24 ¹Hên immawah hi Apo Jesus ha Templo, kaban ampammita ya, ay napaidani kana ya tagahonol na, ta intoro la kana ya kahampatan hên Templo. ²Amêhên, hinabi ni Apo Jesus, ya wana, “Lumatêng lanoy allo, ay manga-aagwat ngan ya hata bato ya pinaglolog ya angkahêlêk yo.”

Ya hadyay pamairap ya lumatêng

(Marcos 13:3-13; Lucas 21:7-19)

³Amêhên, hên pamakalakat lan Apo Jesus ha Tawgtug Olibo, hên kakapag la tana, ay nangotang hilay tagahonol na kana, ya wanla,

“Habiên mo kannâen no makanon malyari ya habayto, haka no ay-êmên naên mamwangan no marani yanay pamag-orong mo di, haka makano ya anggaan hên luta.”

⁴Kabay wani Apo Jesus, “Kaillag kaw, ta êmên a kaw maloko, ⁵ta mal-at ya maghabin êmên di, ‘Hiko ya Mesias, ya Cristo, ya impangakon Mámiligtas ya pinili ni Apo Namalyari hên mamaala.’ Gawan bayro, ay mal-at ya maloko la. ⁶Paan kaw malimo ha magilaman yoy tungkol ha manigulo-gulo haka pa-tsian, ta habayto ay kailangan lumatêng pon, noa, a pon tambêng lumatêng ya anggaan hên luta. ⁷Milalaban hilay bansa haka hilay angkalokopan hên mihay bansa ay milalaban ha kabansa la. Lumatêng ya mangakhaw ya layon ha ay-iri man ya logal. Lumatêng êt ya hadyay lonoh. ⁸Noa, habayto ay umpisan bêngat hên hadyay kairapan, hên nanad ha umpisan pan-umilab hên ampanganak.

⁹“Kanan habayto ay kahêmêkan kaw hên tawo ha balang bansa gawan ha paniwala yo kangko. Gêtan la kaw ha manungkulan, ta parusaan haka patsên. ¹⁰Kanan habayto, ay mal-at ya maalihan hên paniwala. Mikakahêmêk hila haka miuupit. ¹¹Mal-at ya lumtaw ya magbabara ya hila ay propeta ni Apo Namalyari, kabay mal-at ya mapapaniwala la ha alwan pêtêg ya paniwala. ¹²Gawan ha parawak hên parawak hilay atsi bayri ha boon luta, ay papêrad anan papêrad hilay ampanlugud. ¹³Noa, hilay makahundo ha paniwala la kangko, angga ha anggaan biyay la, agyan ampagdanas hila hên hadyay kairapan, ay madyanan hên biyay ya ayn angga. ¹⁴Maipamwang pon kanlan tawo ha balang bansa ya Mangêd ya Habi tungkol ha pamanlokop ni Apo Namalyari, bayo lumatêng ya anggaan hên luta.”

Inungkat ni Apo Jesus ya pamanira hên balayan Jerusalem
(*Marcos 13:14-23; Lucas 21:20-24*)

¹⁵Inhundo ni Apo Jesus ya pamaghabi na, ya wana, “No mahêlêk yoy nay kapaparêng-êy ya hadyay karawakan ya malyari ha Templo ni Apo Namalyari, ay matupad ya habaytoy inungkat^g ni Propeta Daniel.” Hikaw ya ampamaha ay pakaintindiên yoy habaytsi! ¹⁶“Ha allon habayto ay kailangan muwayun lumakat ha babo, ya hilay taga-probinsyan Judea. ¹⁷Habaytoy allo, no main atsi ha bubungan bali la, ay dapat tampol hilan tumaoy hên muwayun hên lumakat ha babo! Paan hilay nan mangwan pibandian la ha lalên bali la! ¹⁸Paan hilay nan muli ya atsi ha panamnan hên mangwan pangkêbêl la! ¹⁹Kanan habayto, ay kaingalo hilay nabuktot haka hilay ampamahoho. ²⁰Ihalangin yo, ya a dayi malyari ha panaon hên kêbêl o ha allon pamagsimba, ya habaytoy pammuwayu yo hên magtago. ²¹Ta di ha luta ay maranasan ya hadyay kairapan, ya

^g 24:15 Daniel 11:31-32

ayn kapantag paubat hên dinyag ni Apo Namalyari ya hata luta angga amêhên. Haka ahina maranasan oman ya êmbayroy kairapan. ²²No mabuyot ya habaytoy kairapan, ay ayn nanan mabiyay di ha luta, noa, gawan bat ha ikakangêd lan pinili na hên mag-in kana, ay tinalagá ni Apo Namalyari hên paipêkên ya habaytoy panaon.

²³“Kanan habaytoy panaon, no main maghabin, ‘Atsi ya bayri ya Mesias, ya Cristo, ya Mámiligtas, o atsi ya bayro,’ ay paan kaw maniwala kanla. ²⁴Ta main magbabara hên hila ay Cristo, haka main êt kaatag ya magbabara hên hila ay māmipamwang hên an-ipaihip kanla ni Apo Namalyari. Mamipahlêk hilan kapapaêpapah ta labay lan māmungaw ya hilay pinili ni Apo Namalyari hên mag-in kana. ²⁵Kabay kaillag kaw! In-ubuh kinan hinabi ya malyari, ta êmên a kaw pamungaw kanla.

²⁶“No main maghabi, ‘Atsi ya bayro ya Cristo ha kabalah-balahan!’ o ‘Atsi ya bayri ha lalên bali!’ ay paan kaw maniwala. ²⁷Ta no ay-êmên magkulibid ya kimat, ya mag-ahnag ha marayo, haka mahêlêk hên balang miha, ay êmbayro êt ya pag-orong ko, hên Taga-Langit, ya In-anak Tawo. ²⁸Ya pag-orong ko ay taganán mamwangan, no ay-êmên taganán mamwangan ya main bangkay ha pagtisonan lan uwak.”

**Ya pamanlumâtêng oman ni Apo Jesus ya Taga-Langit,
ya In-anak Tawo
(Marcos 13:24-27; Lucas 21:25-28)**

²⁹Wana êt ni Apo Jesus, “Pangayarin habaytoy hadyay kairapan, ay dumiglêm ya allo, haka ahina humawang ya buwan, mangatata ya bêtêwên, haka maubuh hên mangayêgyêg ya angkahêlêk ha langit. ³⁰Kanan habayto, ay mahêlêk hên palatandaan ha langit ya lumatêng ako, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo. Mipanyêngên hila bayto ya a naniwala kangko, ta mahêlêk ako, ha lêm, ya anlumatêng, hên kalamoy kapangyarihan ko, haka kahampatan hawang ya a makwan ihipên. ³¹Kayêpan ya tambuyok hên hadyay hêkaw. Kanan habayto, ay iutoh ko hilay anghel ko ha kaganawan bansa ha boon luta, ta êmên la tsiponên ya pinili ni Apo Namalyari hên mag-in kana.”

**Ya toro ya makwa ha poon kayon igos
(Marcos 13:28-31; Lucas 21:29-33)**

³²Bayo wani Apo Jesus, “Mangwa kaw hên aral ha poon kayon igos. No mamayo yan bulong, ay muwang yoy na bayto ya marani yanay kaingitan. ³³Êmbayro êt, no mahêlêk yoy nan maubuh hên malyari ya habayto ya kapapalimo, ay mamwangan yoy taganán marani yanay pamag-orong ko. ³⁴Pakagilamên yo. Maubuh hên matupad ya habayto kaban main pon di ha luta hên kapareho yon Israelita. ³⁵Ya luta haka ya angkahêlêk ha langit ay main anggaan, noa, ya habi ko ay ayn anggaan.”

Ayn ampakamwang no makanoy pag-orong ni Apo Jesus
(*Marcos 13:32-37; Lucas 17:26-30, 34-36*)

³⁶Wanay na êt ni Apo Jesus, “Ayn ampakamwang no hinon allo, o oras ya pag-orong ko. Hila man ya anghel ha langit, o hiko man ya Anak ni Apo Namalyari, ay a ampakamwang hên habayto. Hiyang bat hi Apo Namalyari ya Tatang tamo, ya nag muwang. ³⁷No ay-êmên ya karawakan pamimiyay la hên haton nabiyay hi apo Noe, ya nagpalokop kan Apo Namalyari, ay êmbayro êt mag-in narawak ya pamimiyay no marani yanay pag-orong ko, hên Taga-Langit, ya In-anak Tawo. ³⁸Hên haton nabiyay hi apo Noe, ay a la ginilam ya pamwang na. Inhundo lan angkabiyay hên hato ya pangan, pamaminêm, haka pamiyahawa la angga ha hinumwên hilan apo Noe ha dinyag nay barko. ³⁹Ayn ha ihip lan a nipanggilam kan apo Noe ya malyari kanla, angga ha bigla hilan nahalipawan lanêm haka naubuh hilan nilêmêh. Êmbayro êt kabigla ya pag-orong ko, hên Taga-Langit, ya In-anak Tawo. ⁴⁰Ha pag-orong ko, no alimbawa ta main loway lalaki ya ampilamo hên ampag-obra ha panamnan, ya ampaniwala ay gêtan ha langit, noa, ya a ampaniwala ay ibalag ta parusaan. ⁴¹No alimbawa ta main loway babayi ya ampanggiling, ya ampaniwala ay gêtan ha langit, noa, ya a ampaniwala ay ibalag ta parusaan. ⁴²Dapat panay kaw nakal-an, ta a yo muwang no makano ya pag-orong ko, ya Panginoon yo. ⁴³Pakaihipên yoy hatsi, no muwang na dayi hên nag bali no hinon oras ya pamanlumatêng hên manakaw, ay taganán maglêan ya, haka a na paulayan hên mahowên ya bali na. ⁴⁴Hikaw man, ay kailangan nakal-an, ta hiko ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay biglan lumatêng.”

Ya mihay ipoh ay dapat mag-in mapaypaniwal-an
(*Lucas 12:41-48*)

⁴⁵Wanay na êt ni Apo Jesus, “Ya ipoh ya mapaypaniwal-an haka matalino, ay hiya ya dyanan tungkulan no main yan lakwên ya amo na. Hiya ya manalan bali na, haka mami-arasyon hên iluto lan kapareho nan ipoh, hên allo-allo. ⁴⁶Hadyay higla hên ipoh, no malatêng na yan amo na hên ampanyag kalabayan na ha pag-orong na. ⁴⁷Pakagilamên yo, dyanan na yan tungkulan hên amo na hên manalan hên kaganawan pibandian na. ⁴⁸Noa, no alimbawa ta narawak ya habaytoy ipoh, ta an-hipên na ya mabuyot pon lumatêng ya amo na, ⁴⁹bayo umpisaan na hên pakatumbukên ya kapareho nan ipoh, ya lalaki boy babayi, ta mangan ya tana haka maglahing, ⁵⁰haka biglan lumatêng ya amo nan hatoy ipoh, ⁵¹ay parusaan nay ipoh na hên hadyay bêyat. Bayo pakilamo na ya kanlan magbabara, bayro ha parusa ya ayn angga. Hadyay tangih na bayro, haka mang-ngê-ngêt ya ha hadyay huluk na boy ha hadyay ilab ya angkatanam na.”

**In-alimbawa ni Apo Jesus ya pamanlumatêng hên pamanlokop
ni Apo Namalyari ha istorya hên tungkol ha mapo ya dalaga**

25 ¹Inhundo ni Apo Jesus ya pamaghabi na, ya wana, “Habaytoy pamanlumatêng hên pamanlokop ni Apo Namalyari, ay maialimbawa ya êmên di: Main mapoy dalaga ya nanupa ha mihay lalaki ya an-ikasal. Balang miha kanla, ay main pag-atáng. ²Ya lima kanla ay ayn minúwang, haka ya lima ay matalino. ³Ya limay ayn minúwang, ay a nantan hên laro ya pag-gas hên pag-atáng la no maubuh ya laman hên pag-atáng la. ⁴Noa, hilay limay manga-talino, ay nantan hên laro ya pag-gas la no maubuh ya laman hên pag-atáng la. ⁵Hên niabala ya pamanlumatêng hên lalaki ya an-ikasal, ay nabêlêw hilay mapoy dalaga.

⁶“Noa, hên bonak yabi, ay main hên nan-angaw, ya wana, ‘Anlumatêng yay nay lalaki ya an-ikasal! Tupaên yo yay na!’ ⁷Tampol hila etaman nimata ya mapoy dalaga ta in-il-an lay nay pag-atáng la. ⁸Hinabi lan limay dalaga ya ayn minúwang kanlan manga-talino, ‘Dyanan yo kay etaman hên laro ya pag-gas naên ta ampangulipêndêng ya pag-atáng naên.’ ⁹Noa, wanlan limay manga-talino, ‘Kayno a mihukad kantamon mapo ya habaytsi. Mangêd ay manaliw kaw pon ha magtsinda.’ ¹⁰Kabay nammita hilay nay limay ayn minúwang hên nanaliw. Noa, kaban ayn hila bayro, ay nilumatêng ya lalaki ya an-ikasal. Haka hilay limay manga-talino ya nakal-an, ay nakalamo hên hinumwên ha pangasalan, bayo impapakahara ya kabat.

¹¹“A nabuyot ay nilumatêng ya limay ayn minúwang ta namaêg hila, ‘Apo, Apo, pahowênên mo kay!’ ¹²Noa, wana kanla, ‘A kataw kilala!’ ¹³Kabay dapat panay kaw nakal-an, ta a yo muwang no makano ya pag-orong ko, hên Taga-Langit, ya In-anak Tawo.”

**Hilay ampaghuyo ha Panginoon ay dapat lan gamitên ya impatsiwala
kanla ha ikakangêd
(Lucas 19:11-27)**

¹⁴Impamwang ni Apo Jesus kanla no ay-êmên ya pamimiyay ha pamanlokop ni Apo Namalyari kaban an-êngganan lay pag-orong na, ya wana, “Main mihay lalaki, ya mita ha marayo. Bayo ya nammita ay binaêg na hilay ampaghuyo kana ta impatsiwala na kanla ya pibandian na. ¹⁵Dinyanan hilan palak-ên la hên balang miha ha agyu la, ya peran ginto.^h Ya miha ay dinyanan nan limay pera ya ginto. Ya miha pon ay dinyanan nan loway pera ya ginto. Haka ya miha pon ay dinyanan nan mihay pera ya ginto. Bayo nammita yay na. ¹⁶Hatoy dinyanan limay pera ya ginto ay nakatubo hên limay pera ya ginto. ¹⁷Êmbayro êt ya dinyanan

^h 25:15 Ya alagá hên mihay peran ginto ay suweldo hên mihay lalaki ha labinlimay taon.

loway pera ya ginto ay nakatubo ya êt hên loway pera ya ginto. ¹⁸Noa, ya hatoy nananggap hên mihay pera ya ginto, ay nangalin luta ta bayro nan inhinêp ya pera hên amo na.

¹⁹“Hên nabuyot yay na ha nilako na, ay nag-orong hatoy amo ya namatubo hên pera na, ta êmên na mamwangan no ungnoy tubo lan ampaghuyo kana ha imbalag nay pera kanla. ²⁰Kabay napaidani ya hatoy dinyanan limay pera ya ginto, ta wana ha amo na, ya nakatubo yan lima ya pera ya ginto.

²¹“Wana kana hên amo na, ‘Magaling ka! Hika ay mihay mangêd ya tagahuyo. Gawan mapaypaniwal-an ka ha pêrad, ay manalan ka hên mal-at. Ilamo kata ha kahiglaan ko.’

²²“Napaidani êt ya hatoy dinyanan loway pera ya ginto, ta wana ha amo na, ya nakatubo yan loway pera ya ginto.

²³“Wanan amo kana etaman, ‘Magaling ka! Hika ay mihay mangêd ya tagahuyo. Gawan mapaypaniwal-an ka ha pêrad, ay manalan ka hên mal-at. Ilamo kata ha kahiglaan ko.’

²⁴“Amêhên, nilumatêng yay na êt ya dinyanan mihay peran ginto, ta wana ha amo na, ‘Apo, muwang ko ya hadyay igpit mo. Ampangwa ka hên alwa mon pinaghayngêtan, bayo ampamutsi kan alwa mon intanêm. ²⁵Gawan malimo ko kamo, ay ingkali ko hên inhinêp ha luta ya pera mo. Hêlkên mo, atsi ya pera moy ginto.’

²⁶“Hinabi hên amo na, ‘Narawak ka, haka nabarog! Muwang mo awud ya hadya kon igpit. Ampangwa kon alwa kon pinaghayngêtan, bayo ampamutsi ko hên alwa kon intanêm! ²⁷No êmbayro awud, ay awta a mo indin ya pera ko ha bangko, ta êmên mo dayin maiorong kangko ya habayto hên kalamoy tubo na ha bangko!’ ²⁸Bayo wana kanlan kaatag ya ampaghuyo kana, ‘Kowên yoy peray ginto, ya atsi kana, ta idin yo ha main mapo. ²⁹Hilay nakatubo hên indin kanla, ay dyanan ko pon êt. Noa, hilay a nakatubo hên indin kanla, ay alihên êt kanla ya pêrad ya atsi kanla. ³⁰Hata ipoh etaman, ya ayn pukat, ay itapon yo ha hadyay kariglêman. Hadyay tangih na bayro, haka mang-ngê-ngêt ya ha hadyay huluk na boy ha hadyay ilab ya angkatanam na.’ ”

**Ha pag-orong ni Apo Jesus, ay pipapawaên nay
mapanyag kangêran ha mapanyag karawakan**

³¹“Ha pag-orong ko, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay atsi kangko ya kapahilêw ya kahampatan hên panga-Diyos ko, hên kalamo ko hilay anghel ni Apo Namalyari. Bayro kinan mamaala. ³²Kanan habayto ay maubuh hên paitsipon ha arapan ko hilay ubat ha balang bansa. Ubuhên ko hilan pipapawaên hên nanad ha pamipapawa lan magpastol hên tupa haka kambing. ³³Hilay mapanyag kangêran, ya maialimbawa ha tupa ay idin ko ha dapit panabtab ko, haka hilay mapanyag karawakan ya maialimbawa

ha kambing, ay idin ko ha dapit uki ko. ³⁴Bayo wangko, ya Ari la, kanlan atsi ha dapit panabtab ko, ‘Hikaw ya iningalwan hên Tatang ko, ay humwên kaw na, ta paidi kaw ha pamanlokop ko, ya in-il-an na para kamoyu paubat hên dinyag ya luta. ³⁵Ta hên nilonoh ako, ay pinakan yo ko. Hên naangan ako, ay pinainêm yo ko. A yo ko man muwang, ay pinahowên yo ko. ³⁶Hên ayn akon maitakop, ay dinyanan yo kon maitakop. Hên nagkahakit ako, ay hinayhay yo ko. Hên nakahukul ako, ay hiniraw yo ko.’

³⁷“Bayo hinabi la kangko hên hilay mahonol kana, ‘Panginoon, nakano naên kan pinakan hên nilonoh ka? Nakano naên kan pinainêm hên naangan ka? ³⁸Nakano naên kan pinahowên hên a naên ka muwang? Nakano naên kan dinyanan takop? ³⁹Nakano naên kan hiniraw hên nagkahakit ka, o nakahukul ka?’

⁴⁰“Bayo habiên ko, ya ari la, kanla, ‘Pakagilamên yo, ha pamanawop yo kanlan kapareho yon ampaniwala, ya pinakamaaypa man ha hêlêk lan kaatag, ay hiko ya hinawpan yo.’

⁴¹“Bayo wangko, kanlan atsi ha dapit uki ko, ‘Hikaw ya pinanlêan ni Apo Namalyari hên parusa, pakarayo kaw kangko, magtagloh kaw ha impiyerno ha apoy ya taganán a maparê ya inlêan ni Apo Namalyari para kan Satanas haka hilay kalamo nay nangarawak ya anghel. ⁴²Ta hên nilonoh ako, ay a yo ko pinakan. Hên naangan ako, ay a yo ko pinainêm. ⁴³Hên a yo ko muwang, ay a yo ko pinahowên. Hên ayn akon maitakop, ay a yo ko dinyanan takop. Hên nagkahakit, haka nakahukul ako, ay a yo ko hiniraw.’ ⁴⁴Bayo hinabi la kangko hên hilay mapanyag karawakan, ‘Panginoon, nakano naên kan a pinakan, o a pinainêm hên naangan ka? Nakano naên kan a pinahowên hên a naên ka muwang? Nakano naên kan a dinyanan takop? Nakano naên kan a hiniraw hên nagkahakit ka, o nakahukul ka?’ ⁴⁵Bayo habiên ko kanla, ‘Pakagilamên yo, ha a yo pamanawop kanlan kapareho yo, ya pinakamaaypa ha hêlêk lan kaatag, ay hiko ya a yo hinawpan.’ ⁴⁶Bayo mipalako hilay mapanyag karawakan ha parusa ya ayn anggaan, noa, hilay mahonol kana, ay mipalako ha biyay ya ayn anggaan ha langit.”

Ya pamamulong kan Apo Jesus

(*Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53*)

26 ¹Hên naubuh nay nan naitoro ni Apo Jesus ya habayto, ay hinabi na kanlan tagahonol na, ya wana, ²“Muwang yoy lowa tanay allo bayo mag Pistan Pangaligtas ha Egipto,ⁱ haka hiko, ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay ipulong ta patsên ha koros.”

³Hên habayto êt ha bali ni Caifas, ya pinakapoon pari, ay nipagtsipon hilay ampamaala kanlan pari haka hilay kaatag pon ya toa lan Israelita

ⁱ 26:2 Paskwa. Hêlêkên ha panlêkan labay habiên hên habi di ha bokotan hên hata Bibliya.

ya nag tungkulan ha bansa. ⁴Ta ampulungên la hi Apo Jesus, no ay-êmên la yan madakêp haka maipapatsi hên ayn makamwang. ⁵Noa, wanla, “Paan tamo yan ipapatsi kaban pista, ta kayno magulo hilay kal-atan, ya ampanggilam toro na.”

Hên binullogan hên pabango ya ulo ni Apo Jesus

(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

⁶Hên atsi hilan Apo Jesus ha baryon Betania, ay hinagyat hilan mangan ha bali ni Simon ya inalihan ketong. ⁷Hên ampangan hila, ay main nilumatêng ya mihay babayi ya ampantan hên makamal ya pabango ya atsi ha pamyanan ya dyag ha alabastro, ta intugtug na ha ulo ni Apo Jesus. ⁸Hên nahêlêk lan tagahonol na ya dinyag nan babayi, ay nanuluk hila, ya wanla, “Pata hinayang nay pabango! ⁹Naihaliw na dayi ya habayto hên kal-atan pera ya naidin na dayi ha mairap!” ¹⁰Hên napansin ni Apo Jesus ya anhabiên la, ay wana kanla, “Pata an-abalaên yo ya! Paulayan yo ya, ta ya dinyag na, ay taganán mangêd. ¹¹Hilay mairap ay panay yon kalamo, kabay ha hinon oras, ay mahawpan yo hila, noa, hiko ay a yo panay hên mapagkalamo. ¹²Ha pamullog nan pabango kangko, ay nanad nay nan in-il-an ya lawini ko ha pamilbêng kangko no matsi kina. ¹³Pakagilamên yo, ay-iri man ya logal bayri ha boon luta hên ipamwang ya Mangêd ya Habi, ay unkatên etaman ya dinyag na ta êmên a ya maliwaan.”

In-upit ni Judas Iscariote hi Apo Jesus

(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)

¹⁴Bayo nammita yay na hi Judas Iscariote, ya miha kanlan labinloway tagahonol ni Apo Jesus, ta êmên na ya mai-upit kanlan poon pari. ¹⁵Wana kanla, “Hino awud ya idin yo kangko no hawpan kataw hên dakpên hi Jesus?” Kabay dinyanan la yan tatlumpo ya pera ya pilak. ¹⁶Paubat hên habayto, ay ampanghip yay na hi Judas no ay-êmên na yan maidin ha gamêt la.

Hi Apo Jesus ay namipal-an hên pangkaên la ha Pistan

Pangaligtas ha Egipto

(Marcos 14:12-21; Lucas 22:7-13, 21-23; Juan 13:21-30)

¹⁷Ha unan allon Pistan Puto ya ayn Pampaalsa, ya allon pamatsi lan Israelita hên anak tupa, ya kênaên la hên habayton yabi hên Pistan Pangaligtas ha Egipto, ay kinotang lan labinloway tagahonol ni Apo Jesus, kana, ya wanla, “Atoy labay moy logal ya pangil-anan naên hên pangkaên tamo amêhên yabi ha Pistan Pangaligtas?” ¹⁸In-utuh hila ni Apo Jesus ya wana kanla, “Muna kaw ha balayan Jerusalem. Panlumutêng yo bayro, ay matupa yoy mihay lalaki. Habaytsi ya habiên yo kana, ‘Wanan

Mánoro naên ya marani yanay panaon ya intakda ni Apo Namalyari kana. Kailangan nay mihay kuwerto ya panganan nan kaên ha Pistan Pangaligtas ha bali mo, hên kalamo na kay ya tagahonol na.’” ¹⁹Hinonol lan tagahonol na ya in-utoh na, ta in-il-an lay nay kaên ha Pistan Pangaligtas.

²⁰Hên yabi yana, ay inarap ni Apo Jesus ya kaên hên kalamo na hilay labinlowa. ²¹Kaban ampangan hila, ay wana kanla, “Pakagilamên yo, miha kamoyu bayri ha kaaêm tamo, ay mangi-upit kangko.”

²²Namalagêhbêg ya nakêm lan tagahonol na, haka wanlan balang miha kana, “Panginoon, yarin hiko ya inungkat mo!” ²³Kabay hinabi ni Apo Jesus, “Ya kalamo kon nami-tsil-tsil hên puto ha kolo, ay hiya ya mangi-upit kangko. ²⁴Hiko ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo ay taganán matsi hên nanad ha impahulat ni Apo Namalyari ha Kahulatan hên haton lagi. Noa, taganán kaingalo ya mangi-upit kangko. Mangêd kana, ay a ya dayin in-anak.” ²⁵Amêhên, hi Judas Iscariote, ya nangi-upit kan Apo Jesus, ay nangotang, ya wana, “Mánoro, yarin hikoy inungkat mo!”

Hinabi kana ni Apo Jesus, “Awo, hinabi mina.”

Nangan hi Apo Jesus haka hilay labinloway tagahonol na hên pangkaên ha Pistan Pangaligtas

(Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25)

²⁶Kaban ampangan hila, ay nandampot hi Apo Jesus hên puto ta impahalamat nay habayto kan Apo Namalyari, haka na pino-potoh, bayo inggawang na kanlan tagahonol na, ta wana, “Habaytsi ya lawini ko, kowên yo ta kaên yo.” ²⁷Amêhên, nandampot yan pamminêman ya nag alak ta impahalamat nay habayto kan Apo Namalyari. Bayo inggawang na kanla, ta wana, “Maubuh kaw hên minêm. ²⁸Habaytsi ya daya ko, ya mamoganggang ha pamatawad hên kasalanan hên kal-atan. Yabay ya nanad pinakapirma hên kahundoan ni Apo Namalyari kanlan pinili na hên mag-in kana. ²⁹Ta anhabiên ko kamoyu, ya a ko pon minêm oman hên alak, angga ha allo hên inumên koy bayoy alak hên kalamo yo ha pamanlokop ni Apo Namalyari, ya Tatang ko.” ³⁰Hên nahabi ni Apo Jesus ya habayto, ay nagkanta hilan pamagpuri kan Apo Namalyari bayo nilumakat hila ha Tawgtug Olibo.

Impamwang ni Apo Jesus ya habiên ni Simon Pedro ya a na ya muwang

(Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

³¹Hên anlumakat hilay na ha Tawgtug Olibo, ay wani Apo Jesus kanlan tagahonol na, “Laamêhên yabi, gawan ha malyari kangko, ay lakwanan yo ko, ta impahulat ni Apo Namalyari ha Kahulatan, ya êmên di, ‘Patsên ko ya pastol, haka mapitatayak hilay nay tupa.’” ³²Noa, ha pangoman

kon mabiyay, ay muna ko kamoyu ha probinsyan Galilea.” ³³ Bayo wani Pedro, “Lakwanan ka man hên kalamo ko, gawan ha malyari kamo, ay a kata lakwanan.” ³⁴ Hinabi ni Apo Jesus, “Pakagilamên mo, bayo mangkatsi ya manok, amêhên yabi, ay katatlo mon habiên ya a mo ko muwang.” ³⁵ Noa, impalêkpêk ni Pedro, ya wana, “Matsi ko man hên kalamo mo, ay a ko habiên ya a kata muwang.” Êmbayro êt ya hinabi lan kaatag ya tagahonol na.

Nanalangin hi Apo Jesus ha katanamanan Getsemani ha Tawgtug Olibo
(*Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46*)

³⁶ Hên nilumatêng hilay na ha katanamanan Getsemani, ay wani Apo Jesus kanlan tagahonol na, “Mikno kaw di kaban manalangin ako bayro ha marayo-dayo.” ³⁷ Bayo pinakilamo ni Apo Jesus hi Pedro, haka hilay loway anak ni Zebedeo, ya hi Santiago haka hi Juan. Bayron nakadanas yan hadyay kalungkutan haka kabyatan. ³⁸ Haka wani Apo Jesus kanla, “A kina agyu ya hadyay kalungkutan ha nakêm ko, ya nanad kinan ikamatsi. Di kaw pon haka paan kaw mabêlêw.” ³⁹ Napaidayo ya kanla hên marayo-dayo ta nandoko yan nanalangin, ya wana, “Tatang ko ha langit, no labay mo, ay a mo ko dayin paulayan hên magdanas ako hên hatsi ya hadyay pamagdusa ya lumatêng kangko. Êmbayro man ya labay ko, ay alwan kalabayan ko ya mahonol, noa, ya kalabayan mo ya mahonol.”

⁴⁰ Hên nirêng ya, hên ubat nanalangin, ay nag-orong yay na ha andyanan lan Pedro. Nalatngan na hila hên angkabêlêw. Pinukaw na hi Simon Pedro, ya wana, “A kaw man makapagpuyat hên kalamo ko hên miha man ya oras? ⁴¹ Paan yon pakilakwan ya bêlêw. Manalangin kaw, ta êmên a kaw mahambut hên tukso no ansubukên ya paniwala yo. Nakalan ya nakêm yo hên humonol, noa, a yo agyu.”

⁴² Nag-orong hi Apo Jesus ha pinanalanginan na, hên nanalangin, ya wana, “Tatang ko ha langit, no taganán kailangan kon magdanas hên hatsi ya hadyay pamagdusa ya lumatêng kangko, ay kalabayan mo ya mahonol.” ⁴³ Hên inorong na hilan oman ya tatlo, ay angkabêlêw hilay na êt gawan a la matêh hên magpuyat.

⁴⁴ Nag-orong yan oman hi Apo Jesus ha pinanalanginan na hên katatlo yan nanalangin, ya inhalangin nay na. ⁴⁵ Hên katatlo na hilan inorong, ay wana kanla, “Angkabêlêw kaw pon êt hên ampagpainawa! Nilumatêng ya oras ya hiko ya Taga-Langit, ya In-anak Tawo, ay i-upit kanlan makasalanan! ⁴⁶ Mirêng kaw na, ta anlumatêng ya ampami-upit kangko. Tupaên tamo ya!”

Ya pamandakêp kan Apo Jesus
(*Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12*)

⁴⁷ Kaban ampaghabi ya pon hi Apo Jesus, ay main nilumatêng ya kalatan ya ampangamat kan Judas Iscariote ya miha kanlan labinloway

tagahonol na. Hilay kal-atan ya nipag-almas hên êtak haka pamatok, ay in-utoh lan toa ya nag tungkulan ha bansa, haka kanlan ampamaala kanlan pari. ⁴⁸Hi Judas ay nam-i kanla hên palatandaan, ya no hinoy aroên na, ay yabay ya dakpên la. ⁴⁹Tampol nilako ni Judas hi Apo Jesus hên kinumusta hên main lamoy pamangaro. ⁵⁰Kabay wani Apo Jesus kana, “Kalalaki, daygên minay ambalakên mo.” Bayo dinawhong la ya hi Apo Jesus hên dinakêp. ⁵¹Noa, biglan nanigpah ya miha kanlan tagahonol ni Apo Jesus, hên têkk hên mihay ipoh hên pinakapoon pari. ⁵²Wani Apo Jesus kana, “Igoma moy êtak mo, ta hilay ampanggamit hên êtak ha pamatsi, ay ha êtak êt hên matsi. ⁵³Êndat yon a ko makadawat ha Tatang ko ha langit hên libo-liboy anghel ya manawop kangko! ⁵⁴Noa, no daygên koy habayto, ay êmên bayton matupad ya impahulul ni Apo Namalyari ha Kahulatan ya êmbayri ay taganán dapat malyari!”

⁵⁵Kanan habayto, ay wani Apo Jesus kanlan kal-atan ya ampipandakêp kana, “Andakpên yo ko hên main kalamoy êtak haka pammatok hên nanad pandakêp ha mapanyag karawakan. Allo-allo nanoro ko ha Templo, haka a yo ko dinakêp. ⁵⁶Noa, dapat matupad ya Kahulatan ya impahulul ni Apo Namalyari kanlan màmipamwang hên an-ipaihip na kanla.” Bayo naubuh la yan nilakwanan hên tagahonol na hên nipamwayu.

Hi Apo Jesus ay in-arap kanlan ampamaala ha Templo

(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)

⁵⁷Hilay nandakêp kan Apo Jesus, ay nantan kana ha bali ni Caifas, ya pinakapoon pari ta bayro hilay nan naka-tsipon hilay mánoron Kautuhan ni apo Moises, haka hilay kaatag kanlan toa ya nag tungkulan ha bansa. ⁵⁸Hi Pedro ay nangamat kanla ha marayo-dayo ha lote hên bali nan pinakapoon pari. Nakiikno ya hên kalamo lan bantay ta labay nan mahêlêk no hinoy malyari kan Apo Jesus. ⁵⁹Hilay ampamaala kanlan pari haka ya kaganawan kaatag ya kalamo la ha Sanedrin, ay ampanapol hên manistigos hên alwan pêtêg ya maibara la kan Apo Jesus, ta êmên la ya maipapatsi. ⁶⁰Noa, ayn hilan matapol, mal-at man ya nanistigos ha alwan kaptêgan ya tungkol kan Apo Jesus. Bayo main nilumatêng ya lowa, ⁶¹ya naghabi, “Nagilam naên ya hinabi na ya hiraên na kano ya Templo ni Apo Namalyari, ta ipairêng nan oman ha tatlon allon bêngat.”

⁶²Amêhên, nirêng ya pinakapoon pari la ha arapan lan kal-atan ta kinotang na hi Apo Jesus, ya wana, “Hino ya mahabi mo ha an-ibara la kamo? Pata a ka maghabi?” ⁶³Noa, minghan man, ay a ya naghabi hi Apo Jesus. Wanan pinakapoon pari kana, “Ha arapan ni Apo Namalyari, ay habiên mo kannan no hika ya Mesias, ya Cristo, ya Mámiligtas, ya Anak ni Apo Namalyari.” ⁶⁴Wana etaman ni Apo Jesus, “Awo, pêtêg ya hinabi mo. Haka paubat amêhên, ay mahêlêk yo ko, ya Taga-Langit

ya In-anak Tawo, hên nakaikno ha dapit panabtab ni Apo Namalyari ya Makapangyarihan. Haka mahêlêk yo kon lumatêng ubat ha langit ha pibonakan hên lêmm.” ⁶⁵Gawan huluk nan pinakapoon pari, ay ginihî nay sarili nan takop, ta wana, “A tamina kailangan hên kaatag ya tistigos, ta nagilam tamina man ya hinabi na. Nagilam yoy nay pamipantag nan sarili na kan Apo Namalyari! Yarin a nan ammusmusên hi Apo Namalyari ya tawo yan bêngat! ⁶⁶Hino ya labay yon daygên kana?” Naubuh hilan naghabi, ya dapat yan patsên.

⁶⁷Bayo dinul-an lay lupa na haka la ya pinagtutumbuk haka main nagtatampaling kana, ⁶⁸ya wanla, “No hika ya Mesias, ya Cristo, ya Mámiligtas, ay habiên mo no hinoy nanampaling kamo!”

Katatlo nan hinabi ni Pedro ya a na balay hi Apo Jesus
(*Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27*)

⁶⁹Kaban atsi ya hi Pedro hên nakiikno hên kalamo lan bantay, ay napansin yan mihay ipoh ya babayi, kabay wana kana, “Hika êt ya kalamo ni Jesus ya taga-Galilea.” ⁷⁰Noa, wani Pedro, “Alwa. A ko muwang ya anhabiên mo.” ⁷¹Bayo nagdayo yan pêrad hên dinumani ha awahan. Noa, napansin yay na êt, hên kaatag ya ipoh ya babayi, ya wana kanlan karani na, “Habain ya lalaki ay kalamo ni Jesus ya taga-Nazaret.” ⁷²Noa, wani Pedro, “Alwa! Matsi ko man, ay taganán a ko ya muwang!” ⁷³Hên a nabuyot, ay wanlan karani ni Pedro, “Siguradon hika ya kalamo ni Jesus gawan napansin naên ha pamaghabi mo, ya taga-Galilea ka êt.” ⁷⁴Noa, wani Pedro, “Alwa! Matsi ko man, ay taganán a ko ya muwang ya habain!” Kaban ampaghabi ya pon, ay nangkatsi ya mihay manok. ⁷⁵Bayo naihipan ni Pedro ya hinabi ni Apo Jesus kana, ya “Bayo mangkatsi ya manok, ay katatlo mon habiên, ya a mo ko muwang.” Kabay inumawah ya hên hadyay tangih na.

Hi Apo Jesus ay in-arap kan Gobernador Pilato
(*Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32*)

27 ¹Hên dali allo pon, ay nagkamiha hilay toa ya nag tungkulan ha bansa, haka hilay ampamaala kanlan pari, ya dapat yan patsên hi Apo Jesus. ²Kabay ginapoh la yan gintan kan Gobernador Pilato.

Nagpakamatsi hi Judas Iscariote
(*Dyag 1:18-19*)

³Hên nahêlêk ni Judas Iscariote ya patsên lay na hi Apo Jesus, ay naghêhê ya, haka na in-orong kanlan poon pari boy kanlan toa ya nag tungkulan ha bansa, ya tatlumpo ya pera ya pilak ya in-upa la kana ha pay-upit na kan Apo Jesus. ⁴Haka wana kanla, “Nakadyag akon kasalanan, ta nai-upit koy linaw ya tawo.” Noa, wanla, “Ayn kay

pakiêmên kamo! Atsi kamo!”⁵ Inhamwag ni Judas ya hatoy pera ha lalên Templo, haka ya nammita ta nagpakamatsi ya hên nagbitkê.

⁶Hatoy pera ay pinumpun lan ampamaala kanlan pari, ta wanla, “Bawal ha Kautuhan ni apo Moises hên ipahan ha peran Templo ya pinamayad hên mangwan biyay.”⁷ Kabay nagkamiha hilay ampamaala kanlan pari, ya habaytoy pera, ay panaliw hên luta hên mihay magdyadyag korên ya pamilbêngan lan natsi ha Jerusalem, ya a la kilala, ya ubat ha kaatag ya bansa. ⁸Kabay angga amêhên ay ambaêgên lay habaytoy luta hên Luta hên Daya.

⁹Habaytoy nakatupad hên hinabi ni Propeta Jeremias, ya wana, “Kingwa lay tatlumpoy pera ya pilak, ya in-alaga kana hên Israelita, ¹⁰haka la pinanaliw hên luta hên mihay magdyadyag hên korên, ta habaytoy in-utoh kangkon Panginoon.”^k

Hi Apo Jesus ay in-arap kan Gobernador Pilato
(*Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38*)

¹¹Hên hi Apo Jesus ay in-arap kan Gobernador Pilato, ay kinotang na ya hi Apo Jesus, ya wana, “Awta? Hika ya ari hên Israelita?” Hinabi ni Apo Jesus, “Hinabi mina, Gobernador.” ¹²Noa, hên ambad-an la ya hi Apo Jesus hên ampamaala kanlan pari haka hilay toa ya nag tungkulan ha bansa, ay a ya naghabi. ¹³Bayo wani Gobernador Pilato kan Apo Jesus, “A mo angkagilaman ya kal-atan ya an-ibara la kamo?” ¹⁴Noa, a ya naghabi hi Apo Jesus, ta miha man ha an-ibara la kana, ay a na pinakibatan. Kabay nag-êpapah hi Gobernador Pilato.

Hi Apo Jesus ay hinatolan hên matsi ha koros
(*Marcos 15:6-15; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16*)

¹⁵Main kaugalian, ha balang Pistan Pangaligtas ha Egipto, ya an-ibuhan nan gobernador ya mihay nakahukul ya ampiliên lan kal-atan. ¹⁶Kanan habayto ay main nakahukul ya nag langan Barrabas^l ya kamwangan gawan ha karawakan ya dinyag na. ¹⁷Hên naka-tsipon ya kal-atan, ay kinotang hilay na ni Gobernador Pilato, ya wana, “Hino awud ya labay yon ibuhan ko, hi Barrabas o hi Jesus, ya ambaêgên Cristo?” ¹⁸Ta muwang ni Gobernador Pilato ya hi Apo Jesus, ay gintan la kana, gawan angkahêman la ya.

¹⁹Kaban ampikno hi Pilato ha panlingonan kaso, ay nilumatêng kana ya pinaypagtanan ahawa na hên êmên di ya pangahabi, “Paan kan kiêmên hên parusaan habain ya ayn kasalanan, ta hadyay yagah hên nakêm ko gawan ha nataynêp ko ya tungkol kana.”

^k 27:10 Zacarias 11:12-13; Jeremias 32:6-9 ^l 27:16 ya taganán langan na ay Jesus-Barrabas.

²⁰Noa, hilay ampamaala kanlan pari haka hilay toa ya nag tungkulan ha bansa, ay nanulhul hên kal-atan ya pakikwaan la kan Gobernador Pilato ya ibuhan na hi Barrabas, ta hi Apo Jesus ay patsên. ²¹Kabay kinotang na hilan oman ni Gobernador Pilato, “Hino kanlan lowa ya labay yon ibuhan ko?” Wanla kana, “Hi Barrabas!” ²²Kinotang na hilay na êt, “Hino awud ya labay yon daygên ko kan Jesus ya ambaêgên Cristo?” Kabay in-angaw la, “Ipako ya ha koros!” ²³Bayo kinotang ni Gobernador Pilato, “Awta? Hinoy kasalanan na?” Noa, impapakaangaw lay na êt, “Ipako ya ha koros!” ²⁴Hên nahêlêk ni Gobernador Pilato ya ayn yan madyag, ta magulo hilay na, ay nag-uyah yan gamêt na ha arapan lan kal-atan, haka wana kanla, “Ayn akon kasalanan ha pamatsi kanan habaytsi. Hikaw ya managot ha pamatsi kana!” ²⁵Hinabi lan kal-atan Israelita, ya wanla, “Ya pamarusa ni Apo Namalyari ay mipalakoy na kannaên haka ha maának naên gawan ha pangamatsi ni Jesus.” ²⁶Hinonol ni Gobernador Pilato ya kalabayan lan kal-atan, ta imbuhan na hi Barrabas. Impadapi na hi Apo Jesus, haka indin na ya kanla ta êmên la ya ipapako ha koros.

Hi Apo Jesus ay minusmus hên hundaloh

(Marcos 15:16-20; Juan 19:2-3)

²⁷Hi Apo Jesus ay gintan lan hundaloh ni Gobernador Pilato ha lalên balin gobernador, haka inubuh la yan pinilolopungan hên kal-atan kapareho lan hundaloh. ²⁸Ha pammusmus la kana, ay inalíh lay takop na ta pinatakopan la ya hên mahampat ya takop, ya nanad ha takop lan ari. ²⁹Bayo nangwa hilan nanad tanyuong, ta pinanyag la yan korona, ya impakopya la ha ulo na. Haka la ya pinatalanan tambo, ya waringan hên palatandaan ya hiyay mihay ari. Nandoko hila bayto ha arapan na, ya wanla, “Kumara dayi ya biyay hên Ari lan Israelita!” ³⁰Pinagdu-dulan la ya, haka pinagpapatok lay ulo na hên tambo. ³¹Pamakayari la yan minusmus, ay inalíh lay takop ari ya impatakop la kana, ta impatakop la kanan oman ya takop na. Bayo gintan la yay na, ta ipako la ya ha koros.

Hi Apo Jesus ay impako ha koros

(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

³²Ha pammita lan hundaloh hên anggêtan hi Apo Jesus, hên ipako ha koros, ay natupa la hi Simon ya taga-Cirene. Dinakêp la ya ta impabalangaw lay koros kana hên ampakihonol kan Apo Jesus. ³³Inhundo lay pammita la hên angga ha nilumatêng hila ha logal ya ambaêgên Golgota o Bungo. ³⁴Painêmên la ya dayin alak, ya naglamo hên tambal ya nag langan mira, noa, hên natawayan na, ay a na ininêm. ³⁵Hên naipako lay na hi Apo Jesus ha koros, ay pinagpalabonutan lay takop na, ta êmên la mamwangan no hino kanla ya makakwa. ³⁶Bayo

nikno hilay nay hundaloh ta binantayan la ya. ³⁷Atsi ha koros, ha ugton ulo na, ay nakahulata ya imbarata kana, “Hatsi hi Jesus, ya Ari lan Israelita.” ³⁸Main êt loway lalaki, ya parehon mapanyag karawakan ya impako ha koros. Ya miha ay atsi ha koros ha dapit panabtab ni Apo Jesus, haka ya miha ay atsi ha koros ha dapit uki na.

³⁹Minusmus la yan anlumabah hên main lamoy pamamêyêng, ⁴⁰ya wanla, “Hika awud ya labay maniran Templo ni Apo Namalyari, ta ipairêng mon oman ha tatloy allo! Iligtas moy sarili mo! Munaoy kan ubat ha koros, no hika ya Anak ni Apo Namalyari!” ⁴¹Êmbayro êt ya pammusmus la kana hên hilay mánoron Kautuhan ni apo Moises, hilay ampamaala kanlan pari haka hilay toa ya nag tungkulan ha bansa, ya wanla, ⁴²“Inligtas nay kaatag, pata a na mailigtas ya sarili na! Hiya kanoy Ari lan Israelita! No tumaoy yan ubat ha koros, ay maniwala kitamo kana! ⁴³Ampaniwala ya kan Apo Namalyari, haka anhabiên na ya hiyay Anak ni Apo Namalyari, kabay hêlkên tamo no labay na yan iligtas ni Apo Namalyari!” ⁴⁴Êmbayro êt ya pammusmus la kana hên hilay loway mapanyag karawakan ya nakapako hên kalamo na.

Ya pangamatsi ni Apo Jesus

(*Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30*)

⁴⁵Hên ugtoy nay allo, ay dinumiglêm ya boon luta angga ha alas tres hên maapon. ⁴⁶Hên maranin alas tres hên maapon, ay impakaangaw ni Apo Jesus, ya wana, “Eli, Eli, lema sabachthani,” ya labay habiên, “Diyos ko, Apo Namalyari, pata nilakwanan mo ko?” ⁴⁷Hên nagilam lan kaatag ya nakairêng bayro ya in-angaw na, ay êndat lan ambaêgên na hi Propeta Elias, kabay wanla, “Gilamên yo! Ambaêgên na hi Elias!” ⁴⁸Tampol yan nuwayu ya miha kanla hên namiptêh hên nanad bolak ha mihay hanga, ta indêrê na ha nangihoy alak, ta painêmên na ya hi Apo Jesus. ⁴⁹Noa, wanlan kaatag, “Paulayan tamo ya raw. Hêlkên tamo no iligtas ya ni Elias!” ⁵⁰Nan-angaw yan oman hi Apo Jesus hên hadyay hêkaw, bayo natsi yay na.

⁵¹Sakto kanan habayto ay biglan nawakwak hên napibonak paubat ha babo angga ha aypa, ya makugpa ya takop ya pinagpênlan bayro ha lalê hên Templo ha Jerusalem. Niyêgyêg ya boon luta, haka napaka hilay bato. ⁵²Nipagloat ya pinay-ilbêngan kanlan kal-atan ya pinili ni Apo Namalyari hên mag-in kana, ya natsi hên hato, ta biniyay hilan oman. ⁵³Inumawah hila bayro ha pinay-ilbêngan kanla, ta hên nabiyay yan oman hi Apo Jesus, ay nagpahlêk hila ha kal-atan ha Jerusalem, ya banal ya balayan ni Apo Namalyari.

⁵⁴Hadyay limo nan ampamaala kanlan hundaloh, haka hilay kalamo nay hundaloh ya ampagbantay kan Apo Jesus, hên nahêlêk lay layon, haka ya kaatag pon ya nalyari ha pangamatsi ni Apo Jesus. Kabay wanla, “Pêtêg bay awud! Hiyay Anak ni Apo Namalyari!”

⁵⁵Bayro ha marayo kan Apo Jesus, ay main mal-at ya babayi ya ampondungaw ha angkalyari. Nakihonol hila kanlan Apo Jesus hên paubat ha probinsyan Galilea hên ampanawop kanla. ⁵⁶Kalamo la hi Maria Magdalena, haka ya indo lan anak ni Zebedeo, haka hi Maria ya indo lan Jose haka Santiago.

Ya pamilbêng kan Apo Jesus

(*Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42*)

⁵⁷Hên ampinaboy nay allo, ay main mihay mabandi ya taga-balayan Arimatea, ya nag langan Jose, ya ampaniwala kan Apo Jesus, ya ⁵⁸nilumatêng kan Gobernador Pilato, ta pinakihabi nay bangkay ni Apo Jesus, hên iilbêng na. Namiutoh ya etaman hi Gobernador Pilato hên ipaulay kan Jose ya bangkay ni Apo Jesus. ⁵⁹Kabay kingwa na ya bangkay ni Apo Jesus, hên in-aypa, haka na kinêlkêlan hên bayoy takop, ya naputsi. ⁶⁰Bayo inhowên ni Jose ya bangkay ha sarili nan pay-ilbêngan, ya bayoy dinyag ya lêyang ya bato. Pangayari, ay intulid nay hadyay hêlay bato hên intakap na ha pinay-ilbêngan, bayo nammita yay na. ⁶¹Atsi bayro hi Maria Magdalena haka ya katokayo na, ya nakaikno ha êtêb pinay-ilbêngan kan Apo Jesus.

⁶²Ha humonoy allo, ya allon Sabado, ay ni-tsi-tsipon hilay Pariseo haka hilay ampamaala kanlan pari ha arapan ni Gobernador Pilato, ⁶³ta hinabi la, ya wanla, “Napanêmtêman naên ya hinabi nan habaytoy magbabara hên haton angkabiyay ya pon, ya ha pantatloy allo, ay mabiyay yan oman. ⁶⁴Kabay ampakihabi naên kamo ya pakabantayan yon mangêd ya habaytoy pinay-ilbêngan kana hên angga ha pantatloy allo. Ta kayno kowên lan tagahonol na ya bangkay na, haka la habiên ha kal-atan ya hiyay nangoman nabiyay. No daygên lay habayto, ay lalon mapaniwala ya kal-atan kana.” ⁶⁵Wana etaman kanla ni Gobernador Pilato, “Hali, mantan kaw hên hundaloh ta pakabantayan lan mangêd ya pinay-ilbêngan kana.” ⁶⁶Kabay nammita hilay na ta dinyanan lan tatak ya habaytoy bato ya pinanakap ha pinay-ilbêngan kan Apo Jesus, haka binantayan lay habayto, ta êmên ayn makahowên.

Hi Apo Jesus ay nabiyay oman

(*Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10*)

28 ¹Dali allo êt hên allon Domingo, ay nammita hi Maria Magdalena haka ya katokayo na ha pinay-ilbêngan kan Apo Jesus. ²Biglan nanlayon hên hadyay hêkaw, haka tinumaoy ya mihay anghel ni Apo Namalyari ya ubat ha langit, ta intulid nay habaytoy bato ya pinanakap ha pinay-ilbêngan kan Apo Jesus, bayo nikno ya bayro ha babon bato. ³Ya lupa na ay kapahilêw ya nanad kimat haka ya takop na ay bapan puts. ⁴Hên nahêlêk lan hundaloh ya ampagbantay bayro ya

anghel, ay hadyay limo la. Nipamêgpêg hila haka nipatumba hên nanad natsi.

⁵Wanan anghel kanlan babayi, “Paan kaw malimo! Muwang ko ya antapolên yo hi Apo Jesus ya impako ha koros. ⁶Ayn ya bayri, ta hiya ay nabiyay oman hên nanad ha hinabi na hên hato! Hêlêkên yoy habaytsi ya pinaybul-ihan kanan bangkay na. ⁷Parah-parahên yon magtagloh kanlan tagahonol na, ta habiên yo hiyay nangoman nabiyay, haka muna yay na kanla ha probinsyan Galilea. Mahêlêk la yay na bayro. Habayton bat ya mahabi ko kamoyu.” ⁸Kabay nag-alíh hila bayro ha pinay-ilbêngan ta pinarah lan nuwayun nagtagloh kanlan tagahonol na, hên main lamoy limo haka hadyay higla.

⁹Ha pamwayu la, ay bigla hilan tinupa ni Apo Jesus ta kinumusta na hila. Nandoko hila hên nakadêngdêng hên nanalan bitsih na ha pamagsimba la kana. ¹⁰Bayo wani Apo Jesus kanla, “Paan kaw malimo! Mita kaw na, ta habiên yo kanlan tagahonol ko, ya nanad kinan patêl, ya muna hila ha Probinsyan Galilea, haka mahêlêk la ko bayro.”

Ya balita lan bantay ha pinay-ilbêngan kan Apo Jesus

¹¹Pamakabita lan babayi, ay nammita hila etaman ya kaatag ya hundaloh ya ampagbantay bayro, haka pamanlumâtêng la ha balayan Jerusalem, ay in-ubuh lan impamwang kanlan ampamaala kanlan pari ya nalyari ha pinay-ilbêngan kan Apo Jesus. ¹²Kabay ni-tsi-tsipon hilay ampamaala kanlan pari haka hilay toa ya nag tungkulan ha bansa. Pinagkamihaan la, ay dyanan lan kal-atan pera ya hilay hundaloh ya nagbantay ha pinay-ilbêngan kan Apo Jesus, ta ¹³wanla kanlan hundaloh, “Ya dapat yon habiên kanlan kal-atan, ay tinakaw lan tagahonol na ya bangkay na hên angkabêlêw kaw nayabi. ¹⁴No mamwangan man hên Gobernador ya tinakaw lan tagahonol na, ya bangkay na hên angkabêlêw kaw, ay a kaw mabilyan ta atsi kannaên ya habayto.” ¹⁵Kabay kingwa lan hundaloh ya pera ta hinonol lay in-utoh kanla. Kabay angga amêhên ay êmbayro êt ya anhabiên lan kaatag ya Israelita.

Nagpahlêk hi Apo Jesus kanlan labinmihay tagahonol na (*Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Dyag 1:6-8*)

¹⁶Amêhên, hilay labinmihay tagahonol ni Apo Jesus ay nammitay na ha probinsyan Galilea ha tawgtug ya intoro kanla ni Apo Jesus. ¹⁷Hên nahêlêk lay na hi Apo Jesus ay sinimba la ya, main man pon kanla hên ampag-alangan. ¹⁸Dinumani hi Apo Jesus kanla, ta wana, “In-ubuh hên indin kangko ya kapangyarihan ha langit haka bayri ha luta. ¹⁹Mita kaw na ta ha kapangyarihan ko, ay toroan yo hila ha balang bansa ta êmên hila maniwala kangko. Bawtismoan yo hila ha langan nan Tatang,

ha langan ko, ya Anak, haka ha langan nan Espiritu ni Apo Namalyari.
20 Bayo toroan yo hila ya dapat lan honolên ya kaganawan in-utoh ko kamoyu. Paan yon liwaan ya hiko ay panay yon kalamo, angga ha anggaan hên habaytsi ya luta.”